

**ДЕТЕКТИВ
КЕФІРЧИК**

ВИСТЕЖУЄ ОСЕЛЕННЯ

МАЛГОЖАТА
СТРЕНКОВСЬКА – ЗАРЕМБА

ДЕТЕКТИВ КЕФІРЧИК

ВИСТЕЖУЄ ОСЕЛЕДЦЯ

*Переклад з польської
Ярослави Івченко*

*Ілюстрації
Анни Данчишин*

Львів
Урбіно
2021

УДК 821.162.1-3

С84

Перекладено за виданням:

Malgorzata Strękowska-Zaręba. Detektyw Kefirek śledzi śledzia.

Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2013. – 226 s.

Text © copyright by Malgorzata Strękowska-Zaremba, 2013

Published by arrangement with Malgorzata Strękowska-Zaremba

Стренковська-Заремба Малгожата

С 84 Детектив Кефірчик вистежує оселедця [Текст] : повість : для мол. і серед. шк. віку / Малгожата Стренковська-Заремба; пер. з пол. Ярослави Івченко. — Львів : Урбіно, 2021. — 288 с.; іл.

ISBN 978-966-2647-78-5

Літні канікули юний детектив Теодор Кефірчик планує провести, як і належить детективові, розплутуючи різні справи. На жаль, його мама вирішує відправити сина до тітки, яка живе в маленькому містечку. Провести два літні місяці в товаристві сестер-близнючок Іги та Інги, яких він навіть не розрізняє, десятирічної Тамари й при цьому не розплутати жодної детективної загадки?! Та ви не знаєте знаменитого детектива Кефірчика! Пошуки зухвало поцуплених у дядька садових меблів несподівано перетворяться на розслідування справи про зниклий монумент з міського парку. У цьому Теосеві допомагатиме, як завжди, вірний Домінік, кузини Тамара та Юстина й навіть руда Кароліна.

УДК 821.162.1-3

© Видавництво «Урбіно»,
українське видання, 2021

© Ярослава Івченко, переклад, 2021

© Анна Данчишин, обкладинка та
ілюстрації, 2021

ISBN 978-966-2647-78-5 (укр.)

ISBN 978-83-280-0109-1 (пол.)

Всі права застережено

СУБОТА. ЗА ВІСІМ ДНІВ ДО СВЯТА ОСЕЛЕДЦЯ

У детективах перше речення надзвичайно важливе. Воно має звучати несподівано й привертати увагу. Класно було б пережити пригоду, що починалася б отак:

А тоді подзвонив небіжчик!

Хіба ж не гарне речення? Аж не віриться, що це я його придумав. Насправді мене б не мало це дивувати. Школа закінчилася, почалися канікули, і в мене нарешті є можливість думати про що хочеться. Ніхто не нав'язує мені жодних тем і не звинувачує, що я забагато й невчасно говорю. Може, рот у мене й справді не закривається, але я вже вирішив: виговорюся на канікулах, а коли піду до гімназії — замовкну.

— То які в тебе плани на майбутнє? — поцікавилася мама.

— Невже всі жінки такі злостиві? — відповів я питанням на питання.

Проте Дорота Кефірчик вирішила, що це твердження.

— Та ти що? Це ж які жінки злостиві? Назви! — зажадала вона.

— Наприклад, Кароліна! — бовкнув я не подумавши, і тут-таки пошкодував про це, бо мама причепилася до Кароліни, як реп'ях до хвоста.

— І що ж тобі зробила ця твоя Каролінка? — спитала вона із глузливою посмішечкою.

— Мамо! Вона не моя! — запротестував я.

— Ага, я ж не сліпа, бачу краще, ніж скаковий кінь... іга-га, — захихотіла мама.

— Ти спеціально мене провокуєш! — не на жарт рознервувався я.

— А ти огризаєшся відучора! — не залишила-ся в боргу мама.

— Бо ти руйнуєш мої плани. Відправляєш мене на якісь торф'яні болота бавити там малявок у товаристві молодшої сестри. Про що мені говорити з десятирічкою? Про мультики?

Мама не перейнялася моїми звинуваченнями. Розтягнулася на килимі, сперла ноги на канапу й зітхнула:

— Господи, як мені добре! Малий поїхав, Теось поїде, Кароль Кефірчик грає за кордоном. А я лежу й сумую.

— Я ще не поїхав! — зауважив я.

— А якщо серйозно, Теосою, то що тобі зробила Кароліна? Виговорися, перш ніж поїдеш, — мама задерла ноги й зробила берізку. — Треба потренуватися! — простогнала вона й опустила ноги на канапу, здійнявши хмари пилюки.

— Та нічого особливого, я обмовився на польській, а вона напалася. Заявила, що як я ще раз скажу рахую замість вважаю, вона скочить з водокачки...

— Ви були на водонапірній вежі?! Тій, що наскрізь іржава?! Зовсім подурили?! Скільки разів казати... — мама підвелася з канапи.

Я заперечливо похитав головою.

— Ти мене взагалі слухаєш?

— Я думала... Вибач, від тебе всього можна чекати. Ну, не сердься, — вона розкуйовдила мені чуба. — Сіла й слухаю. Кароліна на тебе напалася і?..

— Я їй сказав тримати при собі, як і що вона рахує, і не встрявати. Я пояснював Обставині, чому вигадав речення: «А тоді подзвонив небіжчик». Кароліна втручалася, хоч її ніхто не питав, тож я зробив їй зауваження. Лише раз, розумієш, мамо, однісінький раз обмовився. А вона почала розпинатися, що рахувати можна лише предмети чи там числа, а коли хтось висловлює свою думку, то це вважати!

— Ти диви, а в мене на роботі всі плутають.

— Це означає, що ти працюєш із невігласами. Обставина сказала, що неосвічену людину можна впізнати по тому, що вона «на протязі», «включає» й «рачує». І що це такий же зашквар, як чоловічі сандалі зі шкарпетками. Один погляд — і стає зрозуміло, що перед тобою селюк.

— Добре, що Кароліна тебе виправила. На все життя запам'ятаєш, коли рахувати, а коли вважати.

— Уже запам'ятав. Через Кароліну Обставина змусила мене відмінювати «я вважаю», «ти вважаєш», «він-вона-воно вважає». Я «вважав» перед усім класом, хоч оцінки вже виставлені й ніхто не переймався навчанням. Тепер ти знаєш, яка ця Кароліна!

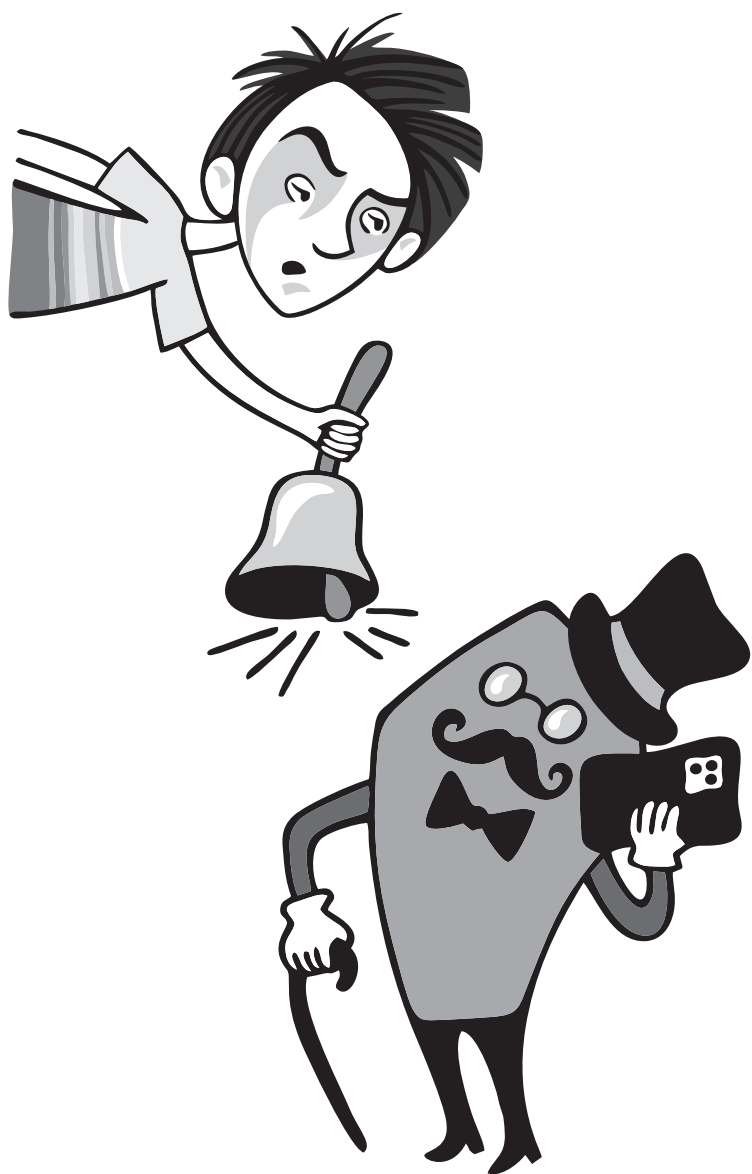
— Уважна? Розумна? — запитала мама.

— Безголова! Якби хоч трохи кумекала, то знала б, що після виставлення оцінок думати нікому вже не хочеться, тому одна помилка — це нічого страшного. Хай би Домінік покрутився біля неї, може б дала мені врешті спокій.

Мама закліпала віями.

— Невже Домінічок упадає за Кароліною? Теосою, це може мати дуже печальний кінець.

— Ще чого! — пирхнув я й пішов до своєї кімнати.

А я ще стільки всього хотів сказати! Насамперед про перше речення мого детективу. Я вичитав, бо читаю більше за Кароліну, що в давнину в моргах були дзвіночки — на випадок, якщо хтось, кого вважають померлим, раптом очунає. За допомогою дзвоника він повідомляв, щоб його випустили. Тоді не було надійних методів установлення смерті. Наприклад, тримали пір'їнку під носом у небіжчика — якщо вона не тремтіла від подиху, то людину везли до моргу.

Мама постукала й устромила голову в прочинені двері.

— Чому ти хочеш отримати дзвінок від небіжчика? Чи не краще почати так: «А тоді мені подзвонив небіжчик»? Сильно, скажи?

Я похитав головою.

— Тобі бракує уяви. Скажи, ну як мертвяк із трупарні мав би мені дзвонити, навіть якби очунав? Гадаєш, їм там по смартфону лишають? Окрім того, ми говоримо про початок дев'ятнадцятого століття. У них тоді не було мобільних, навіть найпростіших.

Мама прицмокнула язиком.

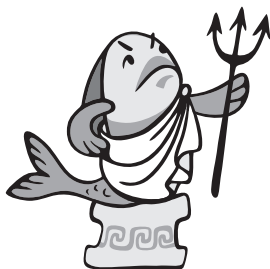
— Дійсно, — погодилася вона. — Але тоді я не розумію: твій мертвяк із дев'ятнадцятого сторіччя очунає в морзі й подзвонить, щоб ти його випустив, а ти перенесешся в часі? Це ти якусь наукову фантастику пишеш, а не детектив.

— Дурдом-веселка! Як же тяжко з тобою говорити. Я казав, що хочу описати таку історію, а не те, що вона можлива. Послухай. Припустімо, що я живу в дев'ятнадцятому столітті й розслідую дуже заплутану справу, а мого головного свідка саме визнали померлим і відвезли до трупарні. Уяви: я стою там і дивлюся на захололий труп, у голові порожньо, бо розумію, що я втратив останній шанс з'ясувати правду. У відчаї виходжу в довгий темний коридор. Уже поклав руку на клямку входних дверей. І раптом лунає дзвоник. Уявляєш такий поворот?!

— Ну, я б зімліла від страху.

— Цю історію я б розповів так: «А тоді подзвонив небіжчик! Дзеленчання, що розітнуло понуру тишу трупарні, досі бринить мені у вухах. Якби не той дзвоник, я б ніколи не розкрив справи, завдяки якій здобув славу найвидатнішого детектива Європи дев'ятнадцятого століття...»

— Заробив купу грошей і мене показали по телевізору! — завершила зі сміхом мама. — Збирайся, найвидатніший детективе Європи! Надзвичайно заплутана справа вже чекає на тебе!

2 За вісім днів до Свята Оселення (продовження)

На жаль, я не маю жодної ефектної фрази для початку історії про мої найновіші пригоди. Хоч я й розкрив справу, яку довелося розслідувати, та собою не вдоволений. Бо насправді я розкрив одну зі справ, а їх було кілька. Почну з тієї, через яку збирався в дорогу.

— Теось! Домінік дзвонить на мій телефон! Твій, схоже, не відповідає! — почув я знизу гучний мамин голос.

— Доміно, привіт! — зрадів я.

— Збираєшся, — здогадався він. — Заздрю.

— Чого?! — здивувався я. Інколи абсолютно його не розумію.

За два тижні до кінця навчального року він полетів до Греції, та замість стрибати від щастя, заздрить, що я їду до родичів. Мало того, що в мене на голові буде Малий, так ще три двоюрідні

сестри: близнята-шестирічки Іга та Інга, і десятирічна Тамара. Сказитися можна.

— Я в Греції вже вчетверте. Мені нудно. А в тебе є розслідування... — пояснив Домінік.

— Ти смієшся! Ніяка це не справа! Якийсь цирк на дроті! Дурдом-веселка! Уся родина з неї сміється... О, навіть ти! — ображено додав я, почувши його тихий смішок.

— Не перебільшуй, бувають і смішніші крадіжки.

— Уже бачу, що написала б про неї журналістка Кароліна: «Ця крадіжка насмішила весь район. Чому? Бо жертва взяла в ній активну участь!»

Домінік прокашлявся.

— Ти перебільшуєш. А! Кароліна просила сказати, що хотіла б розмістити у своєму блозі репортаж про твоє розслідування. Зв'яжися з нею.

— Ще чого! Ти облізла змія підколодна! Ти сказав Кароліні?! Вона ж посміховисько з мене зробить! — вибухнув я.

— Вона вважає, що варто включити репортаж до спогадів про тебе в шкільному альбомі! Уважає, не рахує! — розсміявся Домінік.

— На канікулах ти стаєш несерйозним! — підсумував я.

— Мене теж тримай у курсі, бо я помру з нудьги. Па! — і Домінік роз'єднався.

Щойно я закінчив розмову, знов обізвалася мама.

— Теось, збирайся! Я роблю канапки в дорогу!

Я зітхнув. Не люблю пакуватися. Я вийняв шухляду зі шкарпетками й трусами, пересипав її вміст до рюкзака. Мама завжди нарікає, що я беру зайві речі, а про білизну забуваю. Цього разу вона має бути задоволена. Так само вчинив із футболками й сорочками. Утрамбував усе коліном і закрив рюкзак.

Щойно я його застебнув, як до кімнати увійшла Дорота Кефірчик. «Перевірю, чи ти нічого не забув», — передбачив я її слова.

— Перевірю, чи ти нічого не забув, — сказала вона й висипала на ліжко вміст рюкзака. — Навіщо тобі зимова куртка? — здивувалася мама і, не чекаючи на відповідь, відклала її.

— Детективові все може знадобитися, навіть зимова куртка влітку, — холодно відповів я.

Мама зиркнула на мене й продовжила перебирати речі. Що ж, хай пакує по-своєму. А я нарешті поясню вам, про що йдеться із цією комічною крадіжкою.

Її було скоєно рівно опівдні. На очах перехожих. Її свідками були дядько Богдан Пацьорек і Захарій, тобто Малий.

От власне, Малий! Він виїхав наприкінці навчального року. Та спочатку нас відвідала тітка

Віола Пацьорек, мамина сестра. (Цікаво, чому жодна з них не лишила собі дівочого прізвища — Меттер. Я собі візьму псевдо, бо «слідчий Кефірчик» звучить несерйозно). Коли тітка їхала, забрала із собою Малого. Пацьореки мешкають у невеличкому містечку над Нарвою. Тато саме готувався до закордонних гастролей з оркестром, тож батьки зраділи, що Малий буде під наглядом дорослих Пацьореків, а не моїм. Тітка й мене підмовляла поїхати з ними, але я не мав найменшого бажання. Волів лишитися сам удома, ніж перебувати в товаристві найменших Паць... Пацьореківен? (Напевно, бо там самі дівчата) і Малого. Мене врятувало вміння фантазувати. Я миттєво вигадав відмазку. Сказав, що організовую останній дзвінок для шостих класів та прощання з учителями й мушу бути в школі до останнього дня. Подіяло!

Навчальний рік закінчився вчора. Того ж дня по обіді подзвонив дядько Богдан. Розповів про крадіжку, котра сталася в їхньому містечку, і заявив, що це чудова нагода для мого приїзду. Допоможу їм вистежити злодія.

— Піймаю — за штани на сухому дереві підвішу! — пригрозив він. «Обіцянка — цяцянка, а дурному — радість», — пригадалася мені приповідка бабусі Яся Галушки. Дядько

Богдан — надзвичайно спокійна людина, він і мухи не скривдить, не кажучи вже про людину.

— Він приїде! Завтра, вечірнім автобусом. Ха-ха! — сміялася мама до слухавки. І навіть не спитала моєї згоди.

— Я маю няньчити Малого й близнючок?! Я категорично проти!

— Нікого ти не няньчитимеш. Тим займаються тітка з Тамарою. Ти їдеш туди в якості детективної служби порятунку. Не нудьгуватимеш, пошукаєш сліди, які прогавила поліція. Давай, погоджуйся. Домінік у Греції, Ясь у спортивному таборі, я на роботі... А ти що? Навіть посваритися немає з ким, бо Кароліна поїхала.

— Мамо! — застережно буркнув я.

— Ти помреш від мовчання. Не балакати ж тобі із псом Олюсем, він надто лінивий, щоб вести з тобою дискусії.

Я зітхнув подумки, а мій мозок відзначив, що зі слова «дискусія» можна скласти кілька інших: диск, дія, суд... Із моїм мозком щось не так — іноді він думає про зовсім інше, ніж я...

Наступного дня я дивився, як мама перепакує мій рюкзак і шкодував, що погодився на цю поїздку. Навіть якщо я вийду на слід злодія, дядько й тітка не дозволять мені провести серйозне розслідування. Скажуть, що це надто небезпечно, і на цьому все закінчиться...

— Я помру тут сама від нудьги! — підкреслено голосно зітхнула мама, а тоді відвезла мене на автовокзал.

Через пів години я сидів в автобусі біля хлопця із червоним ірокезом і їхав на схід Польщі, до містечка, де народився дядько Богдан. Востаннє я був там три роки тому з батьками. І в мене лишилися неприємні спогади. Я посварився з Тамарою, потім вивихнув ногу, намагаючись перемогти в стрибках через канаву, і тиждень просидів у садку із близнючками, котрі жахливо шепелявили. Ми взагалі не могли порозумітися. Але зараз я думав не про це. Насправді я теж сміявся з історії, яка сталася з дядьком Пацьореком, але сміявся подумки. Час нарешті її розповісти.

Учора дядько Богдан узяв Малого до себе на роботу (дядько — директор місцевого будинку культури), бо тітка з доньками поїхала до Білостока по якісь лахи, що їм сподобалися під час попередньої поїздки, чи щось таке. Неважливо. Коли дядько повертався з роботи й уже був біля дому, на одній із вулиць, Зеленій, він помітив пікап «Рено». Біля машини крутився низький міцний чоловіча, спітнілий від спеки й зусиль. Він намагався втиснути в кузов чавунну садову лавку. На тротуарі стояли ще чотири стільці з комплекту та якісь дрібниці, типу садових гномів.

Дядько Богдан із тих, хто рветься помагати. Якось він допоміг татові знести стіну між кухнею й вітальнею, щоб стало просторіше. Мама була тоді на курсах. А коли повернулася, то заніміла від жаху. Виявилося, що це несуча стіна, а такі стіни не можна ламати, бо будинок упаде.

Дядько звернув на Зелену й запропонував спітнілому чоловікові допомогу.

— Дякую. Буду дуже вдячний... Погляньте лише, чого тільки люди не викинуть, — чоловік махнув на вже повантажений у машину мотлох.

Там був стіл з комплекту меблів, садові парасолі, навіс, тачка, пара лопат і ще дещо.

— Усе майже нове, — завважив дядько. — Ну, до роботи! І-і-раз! — підняв край важкої лавки. — У мене точнісінько така! — видихнув він.

Дядько не лише допоміг повантажити всі речі, він ще й дбайливо прив'язав меблі. Насамкінець спітнілий чоловік потиснув йому руку.

— Рідко трапляються такі безкорисливі люди, — сказав він, усміхнувся й помалу від'їхав.

— Обережніше на поворотах, щоб гноми не побилися! — гукнув услід дядько.

Поклав руку на плече Малому, який увесь цей час був поруч, і вдоволено прорік:

— Наробилися ми, Захарчику! Час відпочити!

Тож вони пішли додому, на ріг Зеленої й Очеретяної (у книжці на форзаці є карта міс-

течка, вона ще не раз знадобиться). Удома дядько розлігся в кріслі. Вікна у вітальні були зашторені, у приміщенні панувала приємна прохолода.

— Помиємося, як відпочинемо, — ласкаво сказав він Захару й миттєво заснув.

Малий пішов до кімнати Тамари в мансарді, увімкнув компа й засів грати.

Минуло півгодини. Тітка Віола з дівчатами повернулися з міста. Розігріли обід.

— Пообідаємо в саду. Богусь, прокидайся! Занеси суп! — тітка вручила заспаному дядькові повну супницю. Прочинила йому двері на веранду й побігла на кухню розсудити суперечку між близнючками та Малим, хто несе тарілки, а хто лише прибори.

Від звуку битої порцеляни вона аж пополотніла, а тоді разом із двома Пацьореківнами, Малим і Тамарою вибігла надвір.

— Матір Божа! — зойкнула тітка Віола.

Дядько Богдан стояв у калюжі супу серед дружок розтровоєної супниці й дивився на порожнє місце, де раніше був новий садовий комплект, що складався із чавунних стільців, лавок, столу, зеленої парасолі, керамічної жаби завбільшки як вгодований заєць та двох червоних гномів.

— Я поміг злодію вкрасти наші меблі... — проказав він повним безмежного подиву голосом.

Надвечір усе містечко говорило тільки про це. Богдан Пацьорек допоміг злодієві обікрасти самого себе. І хоча місцеві зазвичай співчують жертвам, цього разу вони не стримували сміху.

За вісім днів до Свята оселедця (продовження)

На вокзалі в Білостоку на мене мав чекати дядько Богдан — до містечка, де він мешкав, міжміські автобуси не ходили.

Пейзаж за вікном мене не надто цікавив, тож я продовжив міркувати про крадіжку, до якої доклався мій послужливий дядько. Справа була проста, як граблі. Доки ми доїдемо на місце, поліція затримає злодія. Дядько ж точно запам'ятав номери реношки, не кажучи вже про колір. На злодія він теж устиг надивитися. І повинен докладно його описати. Дядько, щоправда, не надто спостережливий, але з ним був Малий. Від нього навіть мураха не сховається, окрім того в Захарія гострий нюх. Він приведе поліцію на самісінький поріг до злодія.

Я відчув розчарування. Що я робитиму? «Дорослі Пацьореки заманили мене начебто нерозкритою крадіжкою, бо їх мама попросила.

Точно!» — запізно здогадався я. Вона боялася, що я почну дуріти за компом від нудьги або вирішу вистежувати оголошених у розшук злочинців. Проте не подумала, що на прибережних луках я нудитимусь ще більше, а знуджений детектив — гірший від знудженого пожежника. Такий пожежник сидить у депо сповнений бажання працювати, чекає на пожежу, а її нема. Врешті він сам розпалює вогонь і стає злочинцем.

— Який із цього висновок? — запитав я сам себе, бо не мав із ким обговорити.

Той поруч, з ірокезом, слухав музику на айпаді, і на вигляд був не надто говіркий.

— Висновок із цього такий, що знуджений детектив має вчинити злочин, щоб мати справу для розслідування, — відповів я сам собі. І стукнув кулаком по лобі. — Я дурний, як Кассандрин Олюсь! — буркнув я дещо заголосно, бо пасажири спереду, якісь чоловік і жінка, промовисто презирнулися.

— Скрізь балакають телефонами! Ніде нема спокою! — висловила своє невдоволення жінка.

Я замовк. Краще, щоб вони вважали, що я говорю телефоном, ніж сам із собою.

Коли ми в'їжджали на автовокзал, на небі вже з'явився місяць. Не встиг я вийти з автобуса, як мене збив з ніг Малий.

— Теосю, дорогесенький! — верескнув він і підступно захихотів.

— Теосю, дорогесенький! — повторив один писклявий голос, а за ним другий. Близнючки обхопили мене за ноги.

Коли я бачив їх востаннє, вони були однакові. Тепер ця однаковість стала ще сильнішою. Вони були вдягнуті в однаковісінькі рожеві шорти, рожеві кофтинки й рожеві шльопанці. Чорне кручене волосся вкладалося в однаковісінькі кучерики.

Інга, Іга — хто з них хто? Я вирішив з'ясувати це за першої ж нагоди, вміння розрізняти близнят — корисне для детектива.

— Не ганьби мене! — просичав я Малому.

Як йому тільки не думку спало називати мене «дорогесенький»?

— Що це ти натяг на себе? — здивувався я, бо Малий був убраний — як і близнючки — у рожеве.

— Це компроміс, — із гордістю відповів той. — Тітка Віола сказала, що я дорослий і можу йти на компроміс. Усі штани я вимазав, а в спідницях не ходитиму!

Я зрозумів, що йшлося про альтернативу. У Малого був вибір: спідниці близнючок або шорти. («Альтернатива — це вибір одного із двох, а не одного з десяти!» — це я цитую Зигзага, мого колишнього математика).

— Теосою, дорогесенький, нумо поцілуймося! — Дядько Богдан, середній на зріст, міцний, із чорним кучерявим волоссям, як у близнючок, і короткими вусами, саяв посмішкою, а говорив не набагато тихіше за Малого, не зважаючи на численних роззяв.

І тут я зрозумів, чому в дитинстві насипав йому землі до капелюха, а Домінік устроїв у неї квіти й полив.

— Дядьку, я вже закінчив початкову школу, — м'яко нагадав йому.

Але він не зрозумів натяку. Цьомкнув мене в обидві щоки, обійняв і поплескав по спині.

— Треба тебе відгодувати! Тобі не завадить посправнішати й підрости! — заявив він, відсторонивши мене на відстань простягнутої руки й турботливо розглядаючи.

Я вже мав досить цих ніжностей.

— Вам, дядьку, треба зголити вуса, бо це відстій. Ви схожі на змученого важкою працею польського селяка дев'ятнадцятого сторіччя. Тільки коси не вистачає, — уїдливістю я намагався скоротити гучну зустріч.

— Як піймаємо того лобуряку, що зробив із мене злодія, зголю і вуса, і волосся, на лисо. Лисий поляк не відстійний? — широко всміхнувся він мені.

— Ну-у-у, не завжди... — бовкнув я. І швидко змінив тему. — Злодія ще не зловили? Я гадав,

що вже по всьому. Ваша поліція спить чи що? У них є словесний портрет, номери, на що вони чекають? — щиро здивувався я.

— Та розумієш... — дядько не поспішав із відповіддю. Посадив близнючок і Малого в машину, пристебнув ремені безпеки.

— Немає? — не міг повірити я.

— У них є запах пана злодія! — утрутився Малий.

— Пан злодій пукав, — докинула одна із близнючок і розсміялася.

— Іга каже, що пан злодій пукав! — повторив за нею Малий.

— Пуки-вонюки, — засміялася й собі друга близнючка.

«Якщо та Іга, то ця — Інга», — зробив я логічний висновок.

Ми нарешті поїхали. Уже геть стемніло, і дітлахи майже одразу поснули. А я міг спокійно поговорити з дядьком про крадіжку. Із розчаруванням, хоч це й не стало сюрпризом, я з'ясував, що дядько не запам'ятав номерів машини.

— Я не звернув уваги. Я людині вантажити помагав, — виправдовувався він.

— І ви не впізнали своїх меблів?! Дядьку!

— А чим вони відрізняються від інших? — здивувався той. — У нас лише один будівельний супермаркет. Усі там скуповуються. Весною були

знижки на чавунні садові меблі, тепер у половини міста однакові столи й стільці.

— Що ще пропало?

— Дрібниці: парасоль, гіпсова жаба та гноми. Того дня сталося ще кілька схожих крадіжок. Мабуть, той самий жевжик доклався.

— Неймовірно! Можна зрозуміти, що хтось краде нові меблі, але навіщо комусь жаба із гномами? — дивувався я.

— Для краси, — пояснив дядько. — Я знаю, що це кіч, але не для всіх. До слова, мені аж полегшало, що нашої більше нема. Вона була гидотна, але гуски її обожнювали.

— Справжні гуски? — уточнив я, щоб не заплутатися.

— Справжніх ми не тримаємо, досить цих двох кучерявих, — дядько махнув за спину, де на кріселках спали чорно-рожеві близнючки. — Я багато чого пробачаю людям, але цьому злодієві не подарую! Це справа честі! А ти знаєш, що це вже не перша крадіжка в нашому місті? Раніше було спокійно, аж раптом, деś так із місяць, почали зникати різні дрібнички. Спочатку лелека, що прикрашав стовп на в'їзді до міста. Його вирізьбив з дерева місцевий умілець. Потім хтось поцупив старовинну ручну помпу перед пожежною частиною. Депо розташоване коло відділку поліції. Вибухнув скандал. Через усе це люди

почали нарікати на владу, на міського голову, хоч він зробив для міста більше ніж інші. Гадаю, що то якісь немудрі туристи вибрали собі наше місто. Останнім часом навіть смітники зникають...

— Не кажучи вже про жаб і гномів, — закінчив я (як на мене, дотепно).

— Точно туристи, бо місцеві не крадуть! — переконано ствердив дядько Богдан.

Я зрозумів, що садовий злодій — так я його прозвав — теж не був звідси.

— А ви хіба запам'ятали, який він на вигляд?

— Ну... чоловік, невисокий, міцний, сивуватий, із зализинами.

Про всяк випадок поясню: зализини — це лисини над лобом, з обох боків черепа, а не місце ззаду лисини.

— Тобто, на лисих шинах? — пожартував я.

Додатково я з'ясував, що в злочинця ноги були криві, як колесо. Його біла машина була в хорошому стані, хоч і забрьохана болотом.

— Біля реношки на тротуарі лежала бура, уся в землі й траві, попона, якщо ти знаєш, що це... — дядько запитально глянув на мене.

— Знаю, ковдра така.

— Коней нею накривають, — додав дядько.

Доки ми доїхали до дому Пацьбореків, я з'ясував іще кілька подробиць. Злодій дістався до саду з боку Зеленої, бічною хвірткою, якою

рідко користувалися, і вона завжди відкрита. Дядько з Малим, завантаживши меблі в пікап, повернулися на вулицю Очеретяну й зайшли до будинку з фасаду, тому не одразу помітили крадіжку. Поліція в кількості двох співробітників місцевого відділку роззирнулася й заявила, що «це точно не хтось із наших!»

Дядько нічого більше не помітив. Він повністю зосередився на тому, щоб повантажити меблі в кузов у певному порядку й нічого не побити.

У мене була ще парочка питань, але я не встиг їх поставити. Ми заїхали в гараж. Було вже дуже пізно, малі спали без задніх ніг. Дядько взявся переносити їх до ліжок. Я привітався з тіткою Віолою, швидко помився й пішов у мансарду, до Тамариної кімнати, яка протягом найближчих двох тижнів мала стати моєю й Малого. Увімкнув комп'ютер сестри та викликав Домініка. Переповів йому дядькову історію про крадіжку.

— Малий нічого не помітив? — здивувався Домінік.

— Щось там згадував про запах. Зараз запи-
таю.

Захар спав на розкладному кріслі. Я обережно поторсав його за плече.

— Ти бачив злодія? Номери запам'ятав?

Той був такий сонний, що ледве спромігся на кілька зв'язних слів: у зношених закритих

черевиках злодія він помітив чорні потріпані шнурки різної довжини.

— Більше нічого? — не повірив я.

— У мене лише два очей! — обурився Малий. — Я тоді грав на дядьковому телефоні, — додав він тихіше.

Капець і дурдом-веселка! Це все пояснювало. Малий, коли грає, не бачить і не чує нічого довкола. Дядько не лише допоміг злодієві обікрасти себе, він ще й знешкодив єдиного спостережливого свідка, дозволивши йому втупитися в екран телефона!

— Треба казати два ока. Чи двоє очей, — мимохіть виправив я брата.

— І він смердів, — позіхнув Малий.

— Чим смердів? Ти знаєш цей запах? — із надією спитав я.

— Ні. Він смердів злодієм, — Малий відвернувся лицем до стіни й заснув.

Я теж відчув утому. Коли вже засинав, у прочинених дверях з'явилася голова без обличчя, з волоссям густим, як шерсть підгалянської вівчарки. У тітки Віоли таке волосся, але це була не вона.

— Привіт, брате! Ти спиш на моєму ліжку. Не лякай уранці птахів, ха-ха, — проказало опудало й зникло.

Я здогадався, що голова належала Тамарі. У найстаршої доньки Пацьореків, на відміну від

дядька Богдана й близнючок, було пряме, темне, коротко стрижене волосся. Вона не надто доброзичливо нагадала мені, що коли я був у них минулого разу, то вимагав прогнати птахів від мого вікна. З перспективи часу мушу визнати, що це була не надто розумна вимога, але ті птахи виспівували від четвертої ранку. Це ж здуріти можна від їхніх концертів! Я не звик до такого. У нас шумлять машини, але гудіння двигунів звучить як колискова, не те що «цінь-цвірінь, фьюїть!»

4 Неділя. За сім днів до Свята оселедця

Мені здалося, що я, вважаю, і не спав. Прокинувся з неприємним відчуттям, що хтось свердлить мене поглядом. Я розплющив очі, кімнату заливало сонце. Коло мого ліжка навколішки стояв Малий. Він обпер підборіддя на долоньки й удивлявся в мене, як ворожка Кассандра в склянну кулю.

— Ти бачив учора близнючок? Вони однакові, як дві калюжі! — захоплено прошепотів він.

— Як дві краплі води, — виправив я й широко позіхнув.

— А в калюжах хіба що? Вода! — переможно оголосив той.

Я глянув на годинник.

— Лише восьма, дай поспати, — я натягнув ковдру на голову й відвернувся до стіни.

На жаль, довго це не потривало. Малий притягнув до кімнати Інгу з Ігою. Чи навпаки — Ігу

з Інгою. Слідом за близнючками прийшло опудало з таким густим волоссям, що за ним ледве було видно дрібне обличчя.

— Птахи спати не дають? — з усмішкою поцікавилася опудало.

— Привітик, сестер, — бовкнув я й щільніше натяг ковдру на голову. Я гадав, що вони дадуть мені спокій, однак помилився.

— Прокидайся! Я намалювала схему місця злочину. Швидше зорієнтуєшся, що тут сталося в п'ятницю.

Тамара поклала мені на подушку аркуш формату А4 з накресленим планом. Я не відреагував, але це її не зупинило. Вона гепнулася на ліжку й розсілася на ковдрі, придавивши мені ноги. Я зірвав ковдру з голови, щоб висловити все, що про це думаю, однак Тамара мене випередила:

— Дивись на план і слухай! — вона втупила в мене великі карі очі, такі самі, як у тітки Віоли. І тицьнула пальцем у малюнок.

— Ми мешкаємо тут, на розі Зеленої та Очеретяної. Головна брама та хвіртка розташовані з боку Очеретяної. Цим входом татко з Малим повернулися додому, коли вже завантажили злодієві наші меблі. Звідси не видно саду, тож вони не помітили, що в ньому чогось бракує. Злодій зайшов через бічну хвіртку, з боку Зеленої. Через неї він виніс крадене. Його машина стояла кілька

метрів далі. Нашу ділянку оточує огорожа та густий живопліт, якого давно ніхто не стриг. Тому з вулиці тато теж не міг побачити, що із саду щось зникло.

— Окей. Ти гарно все намалювала, навіть краще, ніж глистів і слимаків колись, але я працюю або з Домініком, або сам! — рішуче підкреслив я.

— Домініка нема, а я є. І я тут усіх знаю. Був би ти розумним, то подякував би мені за поміч, — відповіла вона й спокійно спитала: — То що робимо далі?

— Ми? Нічого, — різко відповів я.

Я хотів свободи. Удома за мною хвостиком ходять Малий і Бартусь. Домінік вічно «вважає дещо інакше», а Кароліна наступає мені на п'яті і критикує, бо має доступ до витоків із прокуратури. Нарешті я від них звільнився. І тепер мав би погодитися, щоб залучити до розслідування таку малявку, як Тамара? Оце вже ні!

От лише її відомості про місцевих можуть виявитися безцінними...

— Будеш моєю інформаторкою. Але не втручайся в слідчі справи, — знайшов я вихід. Або так мені здалося...

Очі Тамари засяяли.

— Клас! Дякую! Я буду твою асистенткою-інформаторкою! У нас усе вийде, побачиш!

Улаштуємо собі таємну базу! Викличеш Домініка до нас? Мама погодиться, точно!

— Домінік у Греції, — я виліз із-під ковдри. — Після сніданку я піду огляну сад. А потім покажеш мені околицю. Я б хотів дізнатися, хто тут підозрілий тип, а кому можна довіряти. У поліції є якісь беззаперечні докази?

— Які докази?

Я закотив очі. Теж мені асистентка!

Після сніданку я пішов до саду. За мною вибігли Малий і близнючки. Тамара вже стояла на веранді й на два голоси цвірінькала з якоюсь пташкою.

— Тільки не заважайте мені, — наказав я меншим.

— Не заважайте моєму брату! — оголосив Малий близнючкам. І гордо додав: — Мій брат — детектив!

— Мій брат теж детектив! — підкреслила одна з них.

— Ти дулна, Іга. Мені Теось справжній брат, а вам не справжній! — упирався Малий.

— Ні! — заявила друга близнючка (напевно, Інга, якщо Малий їх дійсно розрізняє). Я мимохідь придивився до них. Дівчата знову були вбрані однаково — у сині комбінезони й блакитні сорочки. Вони не відрізнялися ані зростом, ані фігурами. В обох над вухами стирчали хвостики,

а чорні кучерики спадали на засмаглі личка. Чорні очі однаково блищали на сонці, а щоки, круглі, як половинки яблука, були вимащені варенням.

— Так! — заперечила та перша.

— То так чи ні?! — розсердився Малій.

— Теось справжній! — оголосила котрась із них, і не встиг я оговтатися, як вона вщипнула мене за литку. — Справжній, — ствердила вона, коли я зойкнув.

— Не заважайте! — гримнула на сестер Тамара.

Я подумки зітхнув та вирішив не звертати уваги на їхню присутність. І перейшов до огляду місця злочину.

Між бічною хвірткою й витоптаним місцем, де стояв комплект садових меблів, простягалася широка смуга прим'ятої трави.

— Злодій не мав сили підняти стіл і лавки, вони заважкі для однієї людини, тож тягнув їх по землі, — голосно промовив я, бо не люблю тривалої мовчанки.

— Поліція теж так сказала, — погодилась Тамара, уважно придивляючись до мене.

— Сліди черевиків виявили? — спитав я.

— Ні, лише цей довгий слід на траві, — відповіла вона.

— Шкода, — буркнув я.

— Шкода! — тяжко зітхнув Малій. Сьогодні він теж був одягнений, як близнючки.

— Слідів нема, відбитків нема. Є лише помічник злодія, який нічого не запам'ятав. Так уже є, коли хтось сам себе обкрадає, — підколов я.

— Ти б не сміявся, якби це вас обікрали, — завважила Тамара.

— Вибач, не хотів нікого образити, — я посерйознішав. — Поліція шукала мікросліди? На траві чи живій огорожі біля хвіртки? Наприклад, нитки з попони?

Виявилося, що мікросліди поліцію не зацікавили.

«Непогано! Якась робота мені таки лишилась!» — радісно подумав я. Поліз до кишені по лупу, але її там не виявилося. «Лишилася в нерозібраному рюкзаку», — пригадав я.

— Я зараз повернуся! А ви не топчіться по сліду, бо знищите докази! — насварився пальцем на близнючок і Малого.

Уся трійця подивилася на прим'яту траву, як на місце посадки НЛО.

— Я простежу! — пообіцяла Тамара.

Я влетів до хати. Понад усе на світі мені хотілося зникнути їм з очей (хоч дві хвилини на самоті!). Доля вирішила, що саме коли я біг коридором, відчинилися передні двері. У них увірвалася дівчина, білявка з довгим прямим волоссям, повніша й на голову вища за Тамару. Стрімка, як ракета.

У мене не було жодних шансів. Ми відбилися, як дві кулі, розігнані на більярдному столі. Затріщали чийсь кості й ми обоє опинилися п'ятою точкою на підлозі («П'ята точка» — це описовий вираз, тобто перифраз. Обставина, та що польську веде, сказала, що якщо ми все одно вживаємо погані слова, то варто знати замітники. Таким замітником є перифраз, тобто називання чогось не напряму, своєрідна фальшивка).

Тож я використав перифраз, щоб сказати, де мені заболіло, коли я гепнувся на підлогу. В очах замерехтіло, і я пошкодував, що людство зберегло куприкову кістку.

— Господи! Що сталося?! — прогарчав я крізь стиснуті від болю зуби.

Сірі, вузькуваті очі дівчини небезпечно заблищали. Вона ж не збирається плакати? Цього ще

не вистачало! На щастя, вона швидко взяла себе в руки.

— Оселедця вкрали! — схвильовано повідомила вона.

— Що? Оселедця? Під шубою? Мчиш як на пожежу, щоб сказати, що в тебе оселедця вкрали? Здурила?! — я не міг вибачити, що через неї я безневинно постраждав.

У коридор визирнула тітка Віола. Вона нажахано подивилася на дівчину, а на мене навіть не глянула. Схоже, її не здивувало, що ми сидимо на підлозі, як дві розчепірені качки.

— Нашого оселедця вкрали? — із сумнівом у голосі уточнила вона.

— Уночі! Одна вода лишилася!

— Воду важко поцупити, — піддражнив я, і так мене це насмішило, що я розреготався.

Визнаю, це не був витончений сміх, але так уже буває, коли людина вдариться головою чи куприком. Я ліг на підлогу й аж заходився від сміху.

Прибіг Малий і решта дітлахів. Примчала Тамара. А я не міг перестати сміятися.

— Оселедця вкрали, воду лишили! Ха-ха-ха! Це ж треба! — качався я коридором.

Малий, гуски-близнючки й Тамара несхвально позирали на мене.

— Тамаро, дай Теосеві мінералки, — сказала тітка.

Тамара принесла мені склянку холодної води. І це була помилка. Бо я вже майже перестав сміятися, та коли побачив, як коливається прозора рідина, мене знову розібрало.

— Воду не вкрали... — реготав я до сліз.

Тим часом Тамара допомогла блондинці підвестися, а тітка кудись подзвонила.

— Оселедця вкрали! — почув я її схвильований голос.

«І що вони водно про того оселедця! Це якийсь пароль чи що?» — здивувався я.

Урешті я вгамував сміх.

— Не знаю, що тобі порадити. Може, відкласти свято, доки оселедець не знайдеться? — далі вела розмову тітка.

— У чому річ із цим оселедцем? Що за свято? — спитав я, вже цілком оговтавшись.

— Свято оселедця, ти не в курсі? — дівчина здивувалася так, наче увесь світ відзначає День оселедця, й один лише Теодор Кефірчик ні сном, ні духом.

— Ти жартуєш? Це якісь змагання рибалок?

— Не змагання. Я тобі потім поясню, — сказала Тамара. — А це Юстина, моя двоюрідна сестра по батьковій лінії, — представила вона пампушку, котра щойно збила мене з ніг. — Перейшла до шостого класу. Вона хороша, от побачиш, — підкреслила сестра.

— Уже побачив — досі іскри в очах... — я спробував натякнути, що зіткнення не було приємним, однак вибачень так і не почув.

Юстина простягнула мені руку й допомогла встати.

— Даси мені автограф? — зненацька запитала вона.

Я не був упевнений, чи дівчина говорить серйозно, чи глузує з мене.

— Без проблем, отримаєш. Відомі особи мусять роздавати автографи, у них цей обов'язок у контракті прописаний, — викрутився я.

— Дякую. Тьотю, ми тоді на ринкову площу! — і зі сміхом глянула на мене. — А ти й далі будеш філейну частину розтирати чи з нами йдеш?

«Якщо хтось щось украв, навіть оселедця з річки, то маю бути там!» — вирішив я, хоча товариство

дівчат, які підсміювалися з мене, не дуже тішило.

— Ми з вами! — оголосили близнючки.

Тамара глянула на них згори.

— Гуски лишаються з мамою!

— Малий теж! — квапливо додав я.

І негайно здійнявся такий плач на три голоси, що довелося заткнути вуха.

За сім днів до Свята оселедця (продовження)

Було прийнято рішення, що йдемо всі разом, і це не порадувало ані мене, ані старших дівчат.

Тітка Віола взяла за руку Малого й одну з гусок, годі впізнати котру. Друга гуска тримала за руку першу.

— Відірвемося від них. Звернемо на Зелену, — прошепотіла Юстина.

Тамара притакнула. Я не пам'ятав дороги до ринкової площі, тож ішов поруч. Дівчата пропустили тітку вперед. На розі Очеретяної та Зеленої вони звернули ліворуч і відірвалися від неї. Хочуть мені довести, що краще фізично підготовані?

— Не дочекаєтесь! — кинув я.

Я зупинився аж на Набережній, найширшій і найдовшій вулиці в містечку, яка ділить його на дві частини: горішню, обмежену лісом, і долішню, яка тягнеться аж до берегів Нарви.

Я озирнувся й крикнув:

— Слабачки! Сил забракло?!

Дівчата спиралися на паркан десь посередині Зеленої. Тамара махала рукою, щоб я вертався.

Я підбіг до них підтюпцем, намагаючись не хекати.

— То звідки вам оселедця вкрали? Не з Нарви? — іронічно поцікавився я.

Тамара з Юстиною змовницьки презирнулися, а в моїй голові спалахнула аварійна червона лампочка. Уся ця дурна крадіжка — пришелепуватий жарт Тамари та її довговолосої сестрички! Вони легко підмовили тітку підіграти. Тітка Віола не надто відрізняється від моєї мами, тож я знаю, чого від неї чекати.

— Я повівся. Посмійтеся вже й не марнуйте більше мого часу. Усе, звальюю! — заявив я, намагаючись, або мій голос звучав байдуже.

Коли я пройшов повз, вигляд у них був не надто розумний.

— Теосою, зупинись, оселедця дійсно вкрали, — почув я за спиною голос Тамари.

Я розвернувся.

— З ріки? А може, з гірчичного соусу? Я не дурний. Удруге такий номер не пройде! — відрізав я.

— Наш був бронзовий, — утрутилася Юстина. Я далі їм не вірив.

— Супер. Тепер усе ясно. У морях плавають морські оселедці, а в ріках — бронзові. Одну таку бронзову рибку хтось у вас украв. Це дійсно надзвичайна втрата, але мене ця крадіжка не цікавить. Почекаю, коли вам поцуплять золоту...

— Ходімо, сам усе побачиш! — перервала мене Юстина.

— Ну! Давай, буде класно! — переконувала Тамара, захоплюючись, як мала дитина. — Вистежимо оселедця, отримаємо винагороду від міського голови, круто ж! Я хочу планшет!

«А я кулемет!» Я не помилився щодо сестри — вона справді ще дитина.

Юстина поводитися серйозніше. Може, тому, що була старша за Тамару.

— Бронзовий оселедець був у парку, кілька тижнів тому поставили. Його ще не встигли офіційно відкрити, а вже вкрали. Але якщо детектива Кефірчика не цікавить його пошук, то ми й самі впораємося. Ходімо, Тамаро!

Вона звернула в Темну, не озираючись. Тамара привітно всміхнулася.

— Гаразд, іду... Нервова якась ця твоя сестра по батьківській лінії.

— Але класна, скажи? — Тамара підстрибом рушила за Юстиною. Я приєднався до них.

— Якщо це дійсно крадіжка, нам доведеться співпрацювати, — холодно повідомив я.

— Окей, ми не заважатимемо, — розсміялася Юстина.

Дорога до парку вела через ринкову площу: простору, прямокутну, вимощену бруківкою — вона аж пахла новизною. Над нею височіла ратуша з вежею. Праворуч стояли свіжопофарбовані триповерхові кам'яниці.

Ми поспіхом проминули ринкову площу й ви-йшли на викладену білими камінчиками стежку, що вела до центральної алеї міського парку. Парк нічим особливим не вирізнявся: у ньому стояли коричневі дерев'яні лавочки, сталеві смітниці й ліхтарі. На центральній алеї їх прикрашали ефектні китайські ліхтарики.

«Обережно, пофарбовано!» — видніло на приклеєних до лавок аркушах паперу. Посеред парку була освітлена сонцем галявина, а на ній — фонтан, новесенький, як новонароджене немовля. Чашу утворювали викладені півколом зелені плити. Сопла виходили просто із землі крізь отвори в кам'яних плитах. У центрі півкола лежала товста, сантиметрів сорок-п'ятдесят, прямокутна платформа, покрита синьою мозаїкою. Із платформи стирчали три криво спиляні короткі металеві пруті. Біля фонтана лежало зрізане дерево.

У парку було гамірно: птахи щебетали, собаки гавкали, діти галасували, на повний голос розмовляли люди.

— Ось наш фонтан! Ультрасучасний! Його мали відкрити разом з оселедцем! — пояснювала схвильована Тамара.

— Фільм із церемонією відкриття фонтана з оселедцем був би хітом на Ютубі, — притакнув я, не криючи сміху. — І де той оселедець у бронзі?

— Ти ж бачиш, що нема! — пирхнула Юстина. — Він був на цих прутах, — вона кивнула на обрубки, що стирчали із платформи.

«Чого вона така нервова? — подумав я. — Невже її справді так хвилює зникнення бронзового оселедця з фонтана?»

Я зацікавлено подивився на Юстину й перевів погляд на групки людей, які жваво щось обговорювали. Справді, схоже, не одна вона перейнялася. Може, крадіжку оселедця в такому малому містечку можна порівняти із крадіжкою колони Сигізмунда у Варшаві?* Якщо так, то слід припинити розшук викрадача меблів, жаби та її друзів-гномів, і зайнятися рибою.

— Тамара казала, що ти бавишся в детектива, — обізвалася Юстина. — Важко повірити. Детектив володіє інформацією про територію, на якій збирається діяти, а ти нічого про наше місто не знаєш. Про оселедця є в інтернеті, міг

* Пам'ятник королю Сигізмунду III на площі перед Королівським палацом у Варшаві. Колонна Сигізмунда — найстаріший світський пам'ятник у столиці. (Тут і далі — прим. пер.).

і почитати, перш ніж приїхати, — заявила вона, оглядаючи мене критично.

— Моє завдання — шукати викрадача садових меблів, а не оселедця, — бовкнув я. Проте в душі визнав, що вона права. Потрібно зібрати відомості про регіон, це полегшило б мені розслідування, але досі такими речами займався Домінік. — Їх більше ніж один, тих оселедців? — уточнив я.

— У нас був лише один, із бронзи, — Юстина підійшла до фонтана й показала вигравіюваний золотом на кольоровій плиті напис:

МОНУМЕНТ ОСЕЛЕДЦЕВІ

Плита була біля підніжжя платформи з мозаїкою, на яку щодві секунди спадали два найвищі струмені води. Я здогадався, що викрадену фігуру оселедця пишно нарекли «монументом оселедцеві».

— Щось мені важко уявити монументального оселедця. Може, то був кит? — пожартував я.

Я гадав, Юстина знову розізлиться, але ні, вона всміхнулася у відповідь.

— Його так назвали, щоб було смішно й не так, як у сусідів. У них пам'ятник оселедцеві, а в нас — МОНУМЕНТ! — вона голосно розсміялася, укупі з Тамарою й тіткою Віолою, яка саме приєдналася до нашої компанії.

Я підійшов ближче до фонтана — і мене тут-таки облило з голови до п'ят.

— Поліція мусить перекрити воду та обгородити фонтан. Це ж місце злочину, — зауважив я.

— Поліція вже все перевірила й зібрала докази! — заявила Юстина.

— Не був би такий упевнений, — пробубонів я собі під ніс.

І придивився до платформи. Вона була настільки довга й широка, що могла б послужити Малому за ліжко. Три металеві прuti хтось явно нещодавно перепиляв. Один на висоті п'яти сантиметрів віднизу, другий — вісім, третій — шести. Зłodії мусили мати хороші інструменти, вручну вони явно цього не робили, напевно, скористалися болгаркою.

— Оселедець був класний, скажи? Коли у фонтан пустили воду, виглядало просто супер! Вода спливала по ньому та мозаїці й розтікалася довкола! — захоплювалася Тамара.

Я подумав, що цей їхній монумент був жахливим: величезна дохла риба, викинута на берег.

— Маєте фото того гіганта? — спитав я.

— Ага! Удома! — відповіла Тамара.

Я клацнув кілька фоток телефоном, а потім підійшов до тітки Віоли.

— Це справді така значна втрата? Оселедець же не був золотий, — сказав я.

— Не золотий, та наш! — озвався хтось позаду.

Я озирнувся. За мною стояв високий сивуватий чоловік, чисто поголений, у темних брюках і білій сорочці із краваткою.

— Пан голова правий! Оселедець оселедцеві не рівня! — підтримав його чоловік, що недбало спирався на велосипед.

«Байкер на велосипеді», — весело подумав я, розглядаючи його. Той підморгнув мені у відповідь. Засмагле лице, правильні риси обличчя, прямий ніс, вузькі блакитні очі й іронічно-забіякуватий погляд. Хвилясте світле волосся зіbrane у хвіст, а лоб перев'язаний чорною банданою. Чорні шкіряні штани, сіра футболка, витертий шкіряний жилет із численними заклепками, кількаденна щетина — усе додавало йому шарму безтурботного бувальця у світах. На око йому було тридцять-сорок. Велосипед, бомбезний голландець, був, на жаль, неймовірно подряпаний.

Чоловік схрестив руки на грудях.

— Я вважаю, що нашого оселедця вкрали через заavidки. У них лише пам'ятник, а ми звели цілий монумент! — пояснював він з легкою іронією в голосі.

Я не був певний, чи він глузує, чи вже встиг хильнути зайвого.

— Марцелю, іди проспися. Як устанеш, у нас знову буде монумент, — сказав хтось поблажливо-весело.

Приглушені смішки серед присутніх свідчили про те, що Марцеля сприймали не надто серйозно. Але йому, як я побачив, це не заважало.

Помітивши, що я за ним спостерігаю, він знову мені підморгнув.

— Пан голова організував нам фонтан і монументального оселедця, тепер панові міському голові треба допомогти, — протягнув він. — Це серйозна справа. Уся Польща з нас сміятиметься, коли в газетах напишуть, що нам оселедець із парку втік.

— Поліція знайде злодія! — перебив його міський голова.

— Або злодіїв, — уточнив Марцель.

Мер проігнорував його. Окинув поглядом обличчя присутніх.

— Якщо хтось володіє якоюсь інформацією, прошу повідомити у відділку, — оголосив він.

Подав руку немолодому чоловікові поруч і пішов до запаркованих під ратушею машин.

— Я дещо бачила, але все вже розповіла сержантові, — обізвалася старша жінка коло тітки Віоли.

— Це пані Ольга, — сказала Тамара.

Я нашорошив вуха.

— Я розповідала поліції, що вчора за кілька хвилин до десятої вечора визирнула у вікно, — вона вказала на віддалену кам'яницю на протилежаньому боці ринкової площі.

«Ринок, 4», — подумки відзначив я.

— Двоє зрізали дерево, — продовжувала жінка. — Галас стояв такий, що я телевізора не чула.

— Ви бачили оселедця? Монумент, тобто? — спитав я.

— Дерев затуляють, із другого поверху небагато видно. Але щось там, здається, блищало у фонтані.

— У парку вже горіли ліхтарі?

— Горіли через один, як завжди. Але біля самого фонтана не горіли, лише той на розі й за фонтаном.

«Треба прийти сюди ввечері й подивитися, як падає світло», — вирішив я.

— Вас не здивувало, що так пізно пиляють дерево?

— Не дуже. Ми знали, що Генек і Павел, пожежники, зріжуть усохлу липу. Обоє підпрацьовують у ливарні навіть по вихідних. Доки вернуться додому, вже пізно. Нічого дивного, що вони пиляли ввечері.

— Що ще ви бачили?

— Кажу ж, пожежників бачила, Генека й Павела. В одного була бензопила. У другого — мотузки.

Інструменти привезли машиною Генека, «жуком».

— Ви впевнені, що то були ті чоловіки, які мали зрізати дерево, тобто Генек і Павел? — я хотів докладно з'ясувати всі подробиці.

— Облич я не бачила — задалеко. Але обидва були в пожежних штанах, таких зі світловідбивачами, робочих. І на зріст були як Генек і Павел. Це мусили бути вони, у них угода на такі роботи в парку. То вони! — переконано завершила жінка.

— Вони довго галасували? — спитав я.

— Десь із півгодини, може трошки довше. Я зачинила вікно, бо фільм почався.

— Шкода, — зітхнув я.

«Треба спитати пожежників, о котрій годині вони закінчили роботу», — на ходу планував я. Скоріш за все, вони були останніми, хто бачив оселедця. Хіба хтось іще визирнув у вікно пізніше за пані Ольгу...

— Чи хтось бачив оселедця після того, як Генек і Павел поїхали? — спитав Марцель. Сам того не знаючи, він мені допоміг.

Ніхто не відповів.

Байкер потер долонею підборіддя.

— Злодії почекали, доки Генек і Павел поїдуть, а тоді зняли оселедця. Люди думали, що то й далі пожежники галасують. Непогано придумали, — схвально покивав він головою.

— У нашому місті сталася чергова крадіжка! Це віщує не надто приємні перспективи! Хіба що зміниться влада! — з осудом промовив рудий, прямий як струна, п'ятдесятирічний чоловік.

Я уважніше придивився до нього. Він був старанно вдягнутий: у лляні брюки й сорочку. Коричневий (а точніше рудий) ремінь у штанах ідеально пасував до його мокасинів. Вираз обличчя в нього був неприємний: вузькі вуста скидалися на зашнуровану лінію, а безбарвні вії й кошлаті брови обрамляли маленькі очиці. Видовжений гострий ніс не додавав йому вроди.

— Хто це? — спитав я Юстину.

— Оселедець.

«Про скількох іще оселедців я тут почую?!» Я дійсно вже добряче заплутався.

— Оселедський, але його кличуть Оселедцем.

Я вирішив іще раз оглянути місце злочину, яке саме затоптували Малий і гуски. Судячи з розміру постаменту й відстані між прутами, риба була щонайменше півтора метри завдовжки. Я здогадався, що один прут підпирав голову гігантського оселедця, другий — живіт, а третій — хвіст.

Я обфоткав парк. Людей теж. На щастя, ніхто не заперечував. Дехто навіть позував. Перешлю знімки Домінікові.

— Теосю! — підскочила до мене Тамара. — Ми знайдемо монумент оселедцеві, скажи?! — вона чекала на підтвердження.

«Гріх було б випустити цю справу з рук», — подумав я. Але промовчав.

— Детектив Кефірчик вважає, що сам знайде оселедця... — безпомилково витлумачила мою мовчанку Юстина.

Я хотів розкрити цю справу, але не збирався зізнаватися в цьому. Принаймні не відразу. Спочатку треба було оцінити, чи досить доказів, щоб розраховувати на успішне завершення розслідування.

— Не знаю, чи ця справа для мене. Нічого не розумію із цим оселедцем, — відповів я.

— Треба бути місцевим, щоб зрозуміти оселедця, — глузливо прокоментувала Юстина.

— Теось змагатиметься з поліцією! Він перший вистежить оселедця! — збуджено торохтіла Тамара.

— Нема з ким змагатися. Скільки у вас слідчих? Один? Два? Напевно чергують у відділку на колесах, — презирливо заявив я.

— Е-е-е... — Тамара промовисто глянула на Юстину.

За сім днів до Свята оселедця (ПРОДОВЖЕННЯ)

Тітка Віола витягла дівчору з фонтана. Не обійшлося без протестів і вереску. Малий, звісно, не поступався близнючкам.

— Не можна купатися на місці злочину! — пригрозив я верескухам.

Близнючки втупили в мене вугільно-чорні очі й принишкли.

— Дякую. Використаю цей аргумент у майбутньому, — видихнула тітка Віола.

— Ви не могли поставити у фонтані монумент якійсь прісноводній рибі? Чому саме оселедець? — запитав я.

— Це довга й кумедна історія, — тітка ледь помітно всміхнулася. — Ходімо, зайдемо до будинку культури. У них там найсвіжіші новини. Про оселедця розкажуть тобі дівчата чи дядько. Мені вже голова тріщить від цього вереску.

— Мамусю, закоти очі! — попросила одна із близнючок, а слідом за нею й друга. І, не чекаючи на мамину реакцію, побігли до будинку культури.

Тітка з виглядом мучениці попленталася за ними.

«Добре, що Малий один», — подумав я.

Я ще раз роззирнувся, щоб запам'ятати всі подробиці: фонтан, порожня платформа, поруч на траві купа гілляччя й товстий трухлявий пеньок.

— Чому спиляли це дерево? — спитав я дівчат.

— Липу. Це дерево — липа. Спиляли, бо в неї вдарила блискавка, — сказала Юстина.

— Ага, важко помітити, що це саме липа, малувато листя на гілках, — виправдався я.

— Бо це була наша липа! Липа липі не рівня! — вигукнула Тамара й усі довкола вибухнули сміхом. — Йдемо до татуса, ходімо, брате!

Я пішов за дівчатами. Будинок культури розташовувався в одній із двох будівель зі скляними стінами. Він прилягав до ратуші з боку парку. У другому будинку, що стояв з боку кам'яниць, була міська бібліотека. Перший називали «Скляною пасткою—1», другий — «Скляною пасткою—2».

Ми увійшли до розпеченого сонцем холу. Кабінет директора був нагорі, біля залу пам'яті захисників Візни. Сонце освітлювало кожен куток кімнати. Крізь скляну стіну видно було ринок,

парк і зелену територію за парком, відгороджену від нього високим парканом з металевих прутів з вигадливими шпичаками.

Дядько Богдан говорив телефоном. Помахав нам вільною рукою. Ми сіли на стільцях і канапі. Я одразу зрозумів, що говорять про оселедця.

— Міський голова хвилюється, бо з воєводою та єпископом приїдуть журналісти — і світ довідається, що в нас украли оселедця, — пояснював комусь дядько. — Це не найкраща реклама міста. Тому й пропонувалося перенести свято й конкурс... Гаразд. Тобто вирішено! — сказав він насамкінець і поклав слухавку.

— Що думаєте робити? — спитала тітка Віола.

Дядько зітхнув. Я здогадався, що втрата монумента оселедцеві зруйнувала йому якісь важливі плани.

— Ми готуємо конкурс і свято, як минулого року. А ви моліться, щоб до того часу оселедець знайшовся.

— Ми підемо слідами оселедця й вистежимо його. Може, він ще не заплив далеко, — пожартував я.

— Ні, Теосою, не втручайся! Це справа поліції. Тато Юстини вже працює. Свідків аж задосить, от тільки бачили вони небагато, — мовив дядько.

Я подивився на білявку, що сиділа праворуч. Та злегка всміхнулася. Чому її батько вже

працює? Чи він один з поліцейських у відділку на колесах?

— Дурдом-веселка! — вихопилося в мене, коли я почув підтвердження свого припущення.

— Ще й який дурдом! — погодився дядько, хоча йшлося йому не про те, що мені. — Минулого року в нас було таке вдале Свято оселедця. Цьогоріч очікувалося ще краще. А тут отаке! Спочатку блискавка вдарила в Оселедцеве дерево, а тепер крадіжка! Уявляєш? — запитально подивився він на мене.

— На жаль, ні, — щиро відповів я, бо не почувався компетентним у питаннях оселедця, Свята оселедця чи Оселедцевого дерева. Від надміру оселедців у моїй голові, здавалося, плюскотіла вода.

— Уяви собі, що через сім днів ми влаштуємо друге Свято оселедця. Порозсиляли запрошення, покликали важливих гостей і журналістів. Підготовка йде повним ходом. Оголошено про відкриття монумента. А тепер скажи, як провести Свято оселедця без оселедця? — чорні очі дядька Пацьорека виражали глибоке занепокоєння.

Я зиркнув на Тамару, Юстину й тітку. І помітив, що вони ледве стримують вибух сміху.

— Оселедців у Нарві недостатньо? — несміливо запропонував я.

Дядько лише відмахнувся.

— Та які там у Нарві оселедці! Кілька оселедцевих, може, і є, а може, і нема. Лише Марцель Без Годинника бачить там цілі табуни оселедців після кількох пив.

Я відчув, як у мене тріщить голова. Забагато в ній неперевареної інформації. Марцель Без Годинника — це, напевно, байкер на велосипеді. Але чому без годинника? І що з табунами оселедців після пива?

— Оселедці після пива? — запитав я не подумавши, а для родини Пацьореків і їхньої повненької кухні це стало черговим приводом для сміху.

Навіть дядько, хоч і був приязний для всіх, окрім садового злодія, не міг приховати веселощів.

— Пожалійте хлопця й розкажіть йому про Свято оселедця, — тітка зупинила їхні зловтішання. — Бачиш, Теосю, Свято оселедця — це наше місцеве свято. Минулого року відзначали вперше, а цього мало бути вдруге. Але оселедця вкрали, тож Свято оселедця тепер під знаком запитання, — пояснила вона вже серйозніше. — Розумієш?

— Не все. Абсолютно не розумію, звідки взялося таке свято? Чому саме оселедці? У вас їх так багато?

— Оселедців тут немає, а сільодок знайдеться кілька тисяч, — весело відповів дядько Пацьорек.

І знову всі засміялися, окрім Малого, котрий підвівся з дивана й зміряв радісних близнючок гнівним поглядом.

— Не смійтеся з мого брата! Гуски в шортах! — кинув він. Близнючки не злякалися, а зовсім навпаки, войовничо вперли руки в боки.

— А оселедці — солоні! — вигукнула одна. Малий сердито стиснув кулаки.

— Зі сметаною — не солоні! — верескнув він. У відповідь друга близнючка крикнула йому прямо в обличчя:

— Наша матуся готує солоні, щоб ти знав!

Малий глипнув на неї з-під насуплених брів.

— А наша матуся нічого не готує! — відрубав він і став у позу готового до атаки боксера.

— Мамусю, скажи йому щось! — писнули трохи налякані сестри. Тітка Віола закотила очі. Круто! Мама так не вміє.

— Ми йдемо далі мокнути у фонтані. А ви поясніть Теосеві, звідки взялося Свято оселедця, — сказала вона й вивела ображених малих із кабінету.

— Це довга історія! — почав дядько Богдан, коли ті вийшли. — Ти звернув увагу, що люди тут говорять інакше, ніж у вас у столиці?

— Ага, тут говорять так, наче співають, смішно.

— А у вас кожен другий — репер! — пирхнула ображена Юстина, зовсім як кіт Яся Галушки.

«Та що таке?! Вона не зрозуміла, що я не хотів нікого образити?!»

— Не нападайся, я не збирався нікого ображати. Ви інакше говорите, може, справа в інших наголосах у реченнях... Або інакше вимовляєте деякі звуки. Але не всі... — я мав невеликий досвід у тому, як казати людям, що вони інакші. У школі нас учили, щоб ми в кожному помічали спільне, що це зближує. Але як говорити про відмінності, нам не пояснювали.

На щастя, дядько поспішив мені на поміч.

— Маєш рацію. Тут на сході ми говоримо білостоцькою говіркою, зі східним акцентом. Це через вплив білоруської, литовської, трохи російської, української та їдишу. Ми вимовляємо «сь», «ць», «зь» і «дзь» як «сі», «ці», «зі», «ді». Не варто робити вигляд, що це не так. Більше того, ми вирішили перетворити це на свою перевагу! — пояснював дядько.

— Це зрозуміло. Але що оселедець має до вашого акценту? Кити, наче, співають, але про співочих оселедців я не читав.

— У мережі не писали? — Юстина продовжувала відпускати в'їдливі коментарі.

— Ні в неті, ні в реалі, — зверхньо відповів я.

— Ти не там шукав, — утрутилася Тамара.

— Наш оселедець не співав. Йдеться про те, що через своєрідний акцент людей із цього регіону називають «сільодками».

— Ага, — я й далі не все розумів, хоч історія про східний акцент стала ближчою до оселедця.

— Скажи: сі-і-льо-о-од-ка-ми, — уточнила Юстина.

— Сі-і-льо-о-од-ка-ми, гарно, — сказав я цілком щиро. Усі мовні особливості привертають мою увагу, сам не знаю чому. У Домініка є теорія щодо цього. Він вважає, що мова не може передати всього, що я хочу сказати, тому я підсвідомо вигадую власні слова або шукаю в словнику менш уживані. Чесно кажучи, я не знаю, чи він кепкував з мене, чи хвалив. Але точно натякав, що я забагато говорю.

Юстина зморщила ніс.

— Не завжди. Чужі з нас сміються, — закинула вона.

— Крім мене! — я відчув відповідальність за всіх приїжджих, хоча колективна відповідальність це риса Домініка, а не моя.

— Дехто сміється, — підтвердив дядько. — Давно відомо, що найздоровіше сміятися із самого себе. А оскільки в нашому регіоні живуть сільодки, то ми й поставили пам'ятник оселедцеві. Нехай кожен знає, куди приїхав, і поважає нашу мовну унікальність. До того ж важко сміятися з когось, хто з гумором ставиться до власної інакшості.

— А, тепер усе ясно! — я відчув полегшу, що нарешті щось почало вимальовуватися на цій

оселедцевій шахівниці. — Непогано! Хто це вигадав — ваш мер?

— Непогано! — притакнув дядько. — Але ніхто з наших цього не вигадав.

— Дурдом-веселка! То звідки тут узявся монумент оселедця?

— Слухай уважно, — встряла Юстина. — У нас був монумент оселедцеві, а дядько говорив про пам'ятник. Па-м'ят-ник! — по складах підкреслила вона. — Сподіваюся, ти здатен відрізнити одне слово від іншого? — спитала вона із солоденько-глузливою посмішечкою.

Я вдавав, що мене не зачепив її дошкульний коментар (ущипливий, в'їдливий, гострий, як шпилька й колючка), тож байдуже буркнув:

— Тобто, оселедці розмножились і поділилися на пам'ятні й монументальні.

— Пам'ятник оселедцю поставили в сусідньому районі, теж над Нарвою. Спочатку бляшаний, потім дерев'яний, невеликий. Про це писали в газетах, в інтернеті показували його фото. Туристи приїждять, щоб сфотографуватися з ним, — продовжував дядько. — Вони там вигадали День оселедця, влаштовують кулінарний конкурс і виступи артистів. У них чудово виходить. Ми подивилися, подумали... Адже в нас теж мешкають «сільодки», — в очах дядька заблищали золоті іскри, було помітно, що його захоплює ідея

відзначання Свята оселедця. — Ми домовилися, що й собі зробимо щось таке, тільки наше свято влаштуємо в інший день, щоб не конкурувати з тими, хто це вигадав. Наше ми назвали Свято оселедця, а замість пам'ятника оселедцю минулого року в нас було Оселедцеве дерево.

— Дерево? А це ще що? — я намагався впорядкувати хаотичні відомості.

— Ми повісили металевих оселедців на липі — отій, що лежить спиляна біля фонтана. Було весело. Свято вдалося, ще й як! — дядько задоволено погладив короткі вуса.

— А потім була гроза, і в липу вдарила блискавка, — радісно перебила його Тамара. — Металеві оселедці так наелектризувало, що вони перетворилися на електричних вугрів.

— Була навіть жертва під час Свята оселедця, хоч це й тяжко назвати вбивством. Справа для тебе, Теосю, — Юстина захихотіла. — Кота вбило пані Ользі, бо він заліз на дерево по оселедця, ха-ха-ха...

Вона заразила сміхом Тамару, і навіть дядько Пацьборек на мить долучився до них. Я знов не міг зрозуміти, чи вони кажуть правду, чи глузують.

— Тут є хтось, із ким можна серйозно говорити? — холодно поцікавився я.

— Є! — Юстина витерла сльози сміху. (Як назвати сльози, що течуть від сміху? Смішльози?)

Сміхози? Сльози-смішинки?) — У нас аж троє серйозних людей. Міський голова, священник і Оселедець, ха-ха-ха!

Я звернувся до єдиного присутнього дорослого:

— Дядьку, розповідай далі, — попросив я.

Дядько Богдан сховав сміхотливі очі за темними окулярами.

— Оселедці на дереві виглядали добре, але були бляшані, мабуть, це й притягнуло блискавку. Так чи сяк, а липу однаково довелося б спилати, бо вона струхлявіла. І тоді пан Оселедський, депутат у раді нашого міста, заможний бізнесмен, у якого кілька кілометрів далі звідси є ливарня, запропонував проспонсорувати статую оселедця. Місто оплатило вартість фонтана, оселедця ми встановили два тижні тому. Жартівливо назвали його монументом. На церемонію відкриття й увімкнення фонтана міський голова запросив керівництво воєводства, різних важливих гостей, зокрема єпископа й телебачення, бо ринкову площу,

ратушу й парк відновили за гроші Євросоюзу. Тут, у будинку культури, ми готуємо мистецьку частину та конкурс нашої говірки... І раптом така катастрофа! Тепер розумієш, чому так важливо знайти монумент до Свята оселедця? Я заспокоюю себе тим, що його вкрали якісь жартівники. Може, вони схаменуться й повернуть рибу.

— Оселедський, що проспонсорував оселедця, це той самовпевнений рудий чоловік, який казав, що це чергова крадіжка в місті, тому потрібно змінити владу? — я ледь устигав перетравлювати інформацію.

— Ага. Він балотується на голову міста на найближчих виборах, тому так заповзявся на міську владу, — відповіла мені Юстина.

— Ясно. Дякую.

Знову задзеленчав телефон.

— Мушу вертатися до роботи. Побачимося за вечерею, — сказав дядько Богдан.

— І ще одне: хто програє й хто виграє через провал Свята оселедця? — спитав я, підводячись.

— Програємо всі ми, мешканці, усе місто, а також влада, особливо міський голова Павлючук. Свято оселедця мало стати вершиною його каденції... Ну, біжіть уже.

Ми попрощалися й вийшли з кабінету.

Я увімкнув прискорене мислення й гарячково намагався впорядкувати для себе все почуте.

Добре було б знайти їм той монумент оселедцеві. На жаль, дядько мене радше не підтримає в цій справі, він уже це сказав. Треба допустити дівчат до розслідування. Тамара заважатиме, але вона нешкідлива. Гірше з Юстиною, вона дивитиметься мені на руки й підколюватиме. Їй здається, що вона найважливіша, бо в неї батько поліцейський. На жаль, слід визнати, саме тому вона для мене безцінна, гм...

— Що ти про це думаєш? — дівчата дивилися на мене, наче чекали, що я їм скажу не лише, хто вкрав їхнього оселедця, а й де злодій його переховує.

— Ви хочете мене найняти? — спитав я, скося зиркаючи на них.

— Ні! Ми хочемо знайти оселедця із твоєю допомогою чи без неї! — рішуче заявила Юстина.

— Окей, сестрички, але командую тут я! — і підморгував дівчатам.

7 За сім днів до Свята оселедця (продовження)

Ми вийшли зі «Скляної пастки—1» й одразу наштовхнулися за дверима на Марцеля Без Годинника та його велосипед.

— Що там, молодьож? Що нового кажуть про оселедця? — приязно всміхнувся він.

— Кажуть, що треба молитися, аби він знайшовся, — відповів я.

— Молитва не завадить, але всього не вирішить. Навіть для святого Антонія оселедець може виявитися не пріоритетним. Схоже, що я першим помітив відсутність пречудового монумента, — в очах Марцеля стрибали бісики.

— Ви? — недовіжливо перепитав я.

— Називай мене Марцелем! — простягнув він долоню. — Я. От лише не всі мені тут вірять, — він стенув плечима. — Я не чіпав монумента, бо люблю їстівну рибу. Але ідею мера для

промоції міста ціную, тому повідомив сержанта про зникнення монументального трупа.

— І що?! — я втупив погляд у блакитні Марцелеві очі.

— Сержант хотів мене посадити у витверезник. Я йому кажу: «Я не бачу оселедця, його бомбонули, бо не сам же він відплив». А той у сміх. Сказав мені дихнути... — Марцель глянув на своє відображення в «Скляній пастці—1». — Пан директор будинку культури казав щось конкретне про наміри поліції? У них уже є підозрювані?

— Ні, сказав лише, що монумент потрібно знайти до Свята оселедця, бо сором буде, — відповіла Тамара.

— Ще й який сором! Більший за самого оселедця! — весело погодився Марцель.

— Тітка кличе, мусимо йти, — сказала Юстина.

Дійсно, тітка Віола махала нам рукою. Та я не міг відмовитися від розмови зі свідком, це було непрофесійно.

— О котрій ви... ти помітив відсутність оселедця? — швидко спитав я, долаючи труднощі звертання на ти до дорослого.

— Рівно о четвертій ранку. Й одразу зупинив патрульну машину на Набережній, і спитав, котра година, бо в мене годинника немає. Була четверта нуль чотири. Чотири хвилини я їхав від парку до Набережної.

— Що ти робив о четвертій ранку в парку? Ти спав там? — спитав я.

Марцель виглядав на такого, кому не за-
лежить на зручностях, і здавалося, йому було
байдуже, годиться так поводитися дорослому
чи ні.

— Я, вважай, і не лягав. Спочатку мусив від-
правити вантаж овець, а потім сів на велосипед,
щоб їхати на риболовлю.

— Теосю! Тамаронько! Дорогесенькі, ходіть
обідати! — кликала тітка. Малий і близнюки тут-
таки підхопили:

— Теосю, дорогесенький, обід! Тамаронько,
дорогесенька, обід! — репетували вони на всю
горлянку.

— Капець! Так і знала! — Тамара сердито тру-
снула темною гривкою. — Па, Марцелю! Теосю,
ходімо! — кинула вона й побігла до тітки.

— Ще поговоримо, гаразд? — сказав я Мар-
целеві.

Він з усмішкою простягнув мені долоню й по-
тиснув руку.

— Нема питання, малий. Чао, панночки! —
він сів на «голландця» й проїхав пару метрів зиг-
загом, мугикаючи під носом щось на мотив моря-
цьких куплетів.

Ми наздогнали тітку Віолу, Тамару, мокрих
гусок і Малого.

— Це свідок! Його обов'язково потрібно допитати! Обід — не вовк, до лісу не втече! — дорікнув я.

— Марцель Без Годинника завжди має час, ще встигнемо з ним поговорити, — завважила Юстина.

— А знаєш, чому його кличуть Марцель Без Годинника? — спитала Тамара.

— Бо він не носить годинника! — відповіли вони хором із Юстиною.

— А знаєш, чому він не носить годинника? — продовжувала Тамара.

— Щоб мати час! Ха-ха-ха...

«Досить логічно навіть», — подумки всміхнувся я.

— Багато хто не носить годинника, але Марцель говорить про це на кожному кроці, — утрутилася тітка Віола. — Приємний чоловік, але міг би й відповідальніше ставитися до життя. Його не хвилює ані робота, ані те, що про нього люди думають. Ловить рибу, копирсається у своїх

мотоциклах. Вітер у голові. Стверджує, що плавав довкола світу, але важко визначити, коли він говорить правду, коли жартує, а коли вигадує.

— Він ніде не працює? — спитав я.

— Ніби наглядає за робітниками в стайні на Мокрих Луках, але якби його там не було, ніхто б не помітив.

— У нього є стайня? — здивувався я.

— Ні, вона належить якомусь давньому знайомому Марцеля. Я ніколи його не бачила. Він тримає Марцеля по дружбі. Купив стайню й будинок з гостьовими кімнатами. Далекобійники там зупиняються. Марцель працює, коли в настрій, або сідає на мотоцикла й зникає на кілька тижнів. Вертається завжди усміхнений і задоволений. Людям він подобається, бо нікому не заздрить.

— Ніколи не бачив байкера на велосипеді. У нього зламався мотоцикл?

Дівчата знову вибухнули сміхом.

— Поліція забрала в нього права. Ні за що, ха-ха... — пояснила Тамара.

Я зрозумів, чому поліція не поставилася до слів Марцеля Без Годинника серйозно. Це було помилкою. Я вважаю, що детектив не повинен легковажити жодної інформації, навіть якщо вона походить із ненадійного джерела. Спочатку її слід перевірити.

Мене теж колись так проігнорували, як Марцеля. Це був математик Зигзаг. Раз у житті я добре підготувався до уроку, бо сестра Домініка, Амелька, сказала, що директор прийде з перевіркою. І так справді сталося. Зигзаг зробив перекличку й спитав: «Хто не підготувався до уроку й чому? Прошу надати адекватне пояснення». Кілька лузерів зізналося. Отримали мінуси через відсутність поважної причини. «Теосою, а ти не зголошуєшся?» — здивувався Зигзаг. А я йому: «А я готовий!» Проте математик вирішив, що я ненадійне джерело інформації навіть щодо себе, тому не повірив. Сказав: «Неможливо! Краще зізнайся зараз, бо коли я тебе викличу, буде запізно!» Ну, і викликав мене до дошки. Шалено розчарувався, бо я все знав. Було йому незручно перед директором. Єдиний раз у житті, коли він мене перепросив.

Я розповів про це дівчатам, вони іржали, як коні перед перегонами. Не розумію, що в цьому смішного!

— Які у вас плани на вечір? — спитала тітка.

Я прокашлявся.

— Я домовився з Домініком у Скайпі, поговоримо вчотирьох, — відповів я, як і було насправді. Про всяк випадок промовчав, про що ми говоритимемо.

— Є велосипеди, можете влаштовувати собі екскурсії. Тільки завжди кажіть, куди їдете! — попередила тітка.

— Мама теж хоче все про мене знати, а потім жаліється, що в неї голова болить. Забагато інформації, потім мозок улаштовує бунт — ти, тьотю, врахуй це й не бери приклад зі своєї старшої сестри Дороти, — пожартував я.

Насправді я поспішав побалакати з дівчатами й запланувати подальші дії. На жаль, мене обліпили галасливі дітваки. Довелося щось вигадати, аби звільнитися від них.

— Ходімо! — я вивів їх у сад, надмухав маленький басейн і дав їм по м'ячику для пінг-понгу. — Хто перший утопить м'ячик, той керуватиме розслідуванням крадіжки меблів, жаби й гномів! — пообіцяв я, але ентузіазму це не викликало, тож я докинув порцію морозива.

— Шоколадне! — зажадала одна із близнючок.

— «Морозивний рай»! — додала друга.

Я погодився. Я був упевнений, що мої кишенькові не поменшають на «Морозивний рай». Хіба що закони фізики раптом перестануть діяти.

Я лишив юних Пацьореківен, зайнятих затопленням непотоплюваних м'ячиків, із Захарієм Кефірчиком, і пішов до кімнати в мансарді. Дівчата прибігли слідом. Усілися на ліжку й сперлися на мій досі нерозпакований рюкзак.

— Візьміть щось для записів! — наказав я.

— Не треба, у нас пам'ять, як у комп'ютерів НАСА! — Юстина постукала себе пальцем по лобі.

— Побачимо, — я засунув руки в кишені й пройшовся кімнатою туди-сюди.

Домінік кружляє по нашому агентству, щоб простимулювати сіру речовину до думання. Я вирішив застосувати його метод.

— Зробимо так! Тамаро, ти дістанеш мені фото монументального оселедця й коротко перекажеш усе, що про нього писали чи казали. Юстино, ти дізнаєшся, що про крадіжку відомо поліції. Але з подробицями — що сталося, о котрій, хто брав участь, хто був свідком, хто в списку підозрюваних.

— Ти не знаєш її татка. Дядько Крись ніколи нічого не розкаже Юстині, — попередила Тамара.

— Це складнощі, які мусить подолати детектив. Якби інформація сама приходила до нас, кожне розслідування завершувалося б успіхом, — холодно відповів я.

— Я впораюсь! — упевнено оголосила Юстина.

— Побачимо... Що ви думаєте про крадіжку монумента? — моє питання заскочило їх зненацька.

— Ми? — здивувалася Тамара. — Це ти маєш думати, ми збираємо інформацію, — викрутилася

вона. — Ага, я тільки ще вигадую місце для таємної бази. Буде класно, скажи?

Я подумки зітхнув і перевів погляд на Юстину.

— Оселедець був бронзовий. Бронзу можна продати. Найближчий пункт прийому кольорових металів — біля ливарні Оселедського. Але там монумент би впізнали, його довелося б порізати на маленькі шматочки. Гадаю, що оселедця не вийде продати в жодному пункті в околиці.

— Ти права, гроші — це, безсумнівно, хороший мотив крадіжки. Проте, як ти й кажеш, продати монумент було б складно. Тому шукаймо далі. Хто окрім викрадачів кольорових металів мав би причину вкрати бронзового оселедця?

У кімнаті стало задушливо від наших думок.

— Красти можна без приводу, — сором'язливо обізвалася Тамара. — Наприклад, задля сміху. Ті, хто викрали оселедця, записали це й опублікують відео в інтернеті...

— Тобто ти думаєш про тих, хто зробив це заради розваги. Можливо. Але він не діяв без мотиву. Записав відео, щоб висміяти ідею встановлення монументального оселедця в міському фонтані, — розглядав я Тамарину версію. — Здається, що тоді ми мали б шукати винуватця серед туристів чи місцевої молоді. При цьому мусимо пам'ятати, що аби зрізати оселедця й вивезти його

з парку потрібні були інструменти, сила й машина.

— Угу. А ти кого підозрюєш? — спитала Юстина.

У мене було багато ідей, але не надто впорядкованих, щоб про них говорити.

— На мою думку, це могли зробити мешканці сусіднього району. Розізлилися, бо ви скопіювали їхню ідею промоції міста. Що ви передерли й свято, і пам'ятник оселедця. Назвати його монументом замало, щоб уникнути звинувачень у плагіаті.

— Відпадає! — перебили мене Юстина з Тамарою.

— З ними все було погоджено. Будинки культури, наш і їхній, співпрацюють. Люди звідти взяли участь у нашому конкурсі східної говірки, а наші регіональні гурти виступають на їхньому Дні оселедця, — сказала Тамара.

— Може, ти права... Побачимо, що скаже поліція, — я глянув на Юстину. — У будь-якому разі, гадаю, можна зробити припущення, що оселедця вкрали під час спилювання липи або ж одразу після, бо тоді ніхто б не звернув увагу на галас у парку. Доступ до монумента був у пожежників Генека й Павела. Із цього випливає, що хтось або доручив їм його вкрати, знаючи, що вони пилятимуть дерево, або хтось чекав, коли пожежники закінчать, і зробив своє, щойно ті поїхали.

Тамара невдоволено наморщила носа.

— Наші пожежники не потягли оселедця. Це неможливо! — заявила вона.

— Усе можливо, і всі є підозрюваними, — підкреслив я.

— Тато теж так каже. На початку розслідування підозрюються всі, потім відкидаються ті, хто має алібі, хто аж ніяк не міг узяти участь у злочині чи не мали мотиву, — підтримала мене Юстина.

Я кивнув.

— Саме так ми й діятимемо.

Юстина зиркнула на годинник на стіні над столом.

— Мушу бігти додому. О котрій зустрічаємось?

— О п'ятій. Мамуся поведе малих до мотузяного парку, — сказала Тамара. — Підемо на таємну базу. Буде класно! Як у кіно! Скажи? Зведемо два зошити: свідків і підозрюваних! — торохтіла вона.

— Мені підходить. А тобі, Теосю? — Юстина втупила в мене погляд сірих очей.

Кароліна теж так іноді дивиться, з-під гривки. Але очі в неї гарніші. Схожі на яєчню із темним жовтком кольору бурштину. Я люблю яєчню із зеленою цибулею й грінками...

Що я верзу! Поняття не маю, чому мені в голову часом лізуть дурні думки, особливо про

Кароліну. Цього разу я згадав про неї через голод.

— Я вже переріс будиночки на дереві. Пошук злочинців — це не гра. Ми з Домініком серйозно ставимося до справ, які намагаємося розкрити, — сказав я.

— Таємна база теж буде серйозна! Нам треба десь сховатися від близнючок і Малого! Теосю, ну погодься! — канючила Тамара.

Дурдом-веселка! Я заскучав за серйозним Домініком.

— І де б ця база мала бути? Лелече гніздо вже зайняте... — піддражнив її я.

— Давай, смійся! От побачиш, я щось вигадую, тобі ще очі на лоба вилізуть! — запевнила мене Тамара.

— Обід! — загукала тітка Віола.

Уже за столом Тамара підсунула свій стілець ближче до мого.

— Розкажеш усе Домінікові? — удавано байдуже спитала вона.

Але ж удавана байдужість є протилежністю байдужості, а це означає, що удавано байдужій Тамарі залежить на тому, щоб я написав Домінікові. От тільки поясніть мені — чому? Вона його знає виключно з моїх розповідей та фото...

— А що? Хочеш сама йому написати?

— Ти що! — вигукнула вона так голосно, наче я раптово штрикнув її шпилькою. — Просто питаю. Може, щось нам підкаже, якщо він і справді такий талановитий, як ти кажеш, і все таке...

— Звісно, напишу йому про всяке таке, хі-хі.

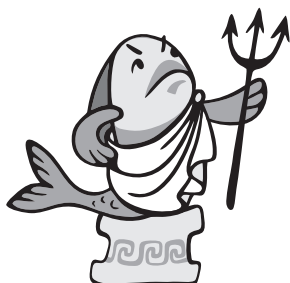
Тамара почервоніла, як ружа (поняття не маю, як виглядає ружа, треба глянути в неті, ніколи не знаєш, які знання можуть придатися детективові).

— Чи ружа, якщо поливати її вином, стане винного кольору? — пожартував я.

Здивована Тамара пронесла ложку повз рота.

— Ти якийсь причмелений, — вирішила вона. — Усі детективи трохи прибацані, скажи? — спитала вона цілком серйозно.

— Така доля видатних особистостей, — відповів я не менш серйозно.

За сім днів до Свята оселедця (продовження)

Дядько Богдан не прийшов обідати. Приготування до святкування йшли повним ходом (-ння, -ння — рима вийшла випадково).

Тітка Віола спитала, чи з'ясував я щось про крадіжку її меблів. Мені було незручно зізнатися, що я займаюся важливішим злочином, оскільки вистежити оселедця (як це називає Тамара) буде набагато корисніше для мого іміджу. Додатково я боявся, що тітка заборонить нам утручатися в поліцейське розслідування й зачинить у хаті задля нашої безпеки. Так уже з ними, дорослими, є.

— Ну-у-у, мабуть, треба зосередитися на попні, якою скористався злодій. Чоловік мусить бути — чи був — якимсь пов'язаний з кіньми, бо навіщо комусь попона, якщо немає коня? Треба подумати, звідки вона в злодія. Тут є якісь коні?

— Бувають у стайні Марцеля, — відповіла тітка.

— Чому лише бувають?

— Власник стайні на Мокрих Луках скуповує коней у Білорусі та перевозить на Захід, а у Білорусь возить овець. У стайні тварин перевантажують, водії там ночують, відпочивають. Іноді перевізник змінюється. У таких випадках тварини чекають навіть по кілька днів. Останнім часом до стайні приїждять групи історичних реконструкторів з кіньми, тренуються на луках перед виступами, — пояснила тітка.

Я невдоволено скривився.

— Тобто, там крутиться багато чужих, котрі мають справу з кіньми. Якщо хтось із них накинув оком на садові меблі, то ніхто його не вистежить. Так чи сяк, треба обов'язково поговорити з Марцелем, може, він щось помітив, якусь садову парасольку чи гнома...

— Тьотю, не хвилюйся, я винюхаю злодія! — Малий поплескав тітку Віолу по спині.

— Малий обнюхав пана з ратуші! — повідомила... Інга? Чи Іга?

— Ти нюхав мера? Іга не вигадує? — весело здивувалася тітка Віола.

— Ага! У нього одна шнурівка була коротша за другу. Але не хвилюйся, тьотю, він не смердить злодієм, — оголосив Малий.

— Дякую за інформацію. Я рада, що наш міський голова — порядна людина.

Я подумав, що Малому треба понюхати коня. Досі його ніс не стикався зі специфічним кінським запахом. Коли будемо в Марцеля, попрошу в нього якусь річ, що смердить конем.

Після обіду я пішов до кімнати в мансарді. Створив на флешці (я взяв зовнішній носій, щоб нічого не записувати на диску Тамариного комп'ютера) нову папку «МОНУМЕНТ» і файл «Гігант-1». Описав усе, що мені було відомо про справу оселедця, і переслав документ Домінікові. Тепер він дійсно матиме привід мені позаздрити.

Шість років тому в сусідньому районі встановили пам'ятник оселедцю. Таким чином вони хотіли підкреслити унікальність регіону, для якого характерна східна говірка — подробищі знайдеш в інтернеті. Ідея була вдалою, тож голова міста й району, де я зараз перебуваю, вирішив її використати й схожим чином рекламувати свою місцевість. Рік тому вони влаштували свято, яке назвали Свято оселедця. Замість пам'ятника оселедцю було Оселедцеве дерево (тобто всохла липа в міському парку), на якому висіли бляшані оселедці. Подія мала успіх, але в Оселедцеве дерево вдарила блискавка, зламала його й убила kota пані Ольги.

Було вирішено створити фігуру оселедця. Щоб відрізнитися від сусідів, у яких стоїть

пам'ятник оселедцю, свій назвали монументом оселедцеві. Спонсором монумента став депутат міської ради Оселедський, якого тут кличуть Оселедцем. Він збирається балотуватися на міського голову на найближчих виборах, його суперник — чинний міський голова. Оселедець має ливарню. Дядько Богдан сказав, що він заможний бізнесмен, тобто має гроші. Місто отримало допомогу Євросоюзу й частину грошей призначило на сучасний фонтан. Два тижні тому монумент оселедцю встановили на платформі в центрі фонтана. Його відкриття мало відбутися під час другого Свята оселедця, тоді ж планувалося урочисто відкрити фонтан (який, зрештою, уже працює). Міський голова запросив надзвичайно багато поважних гостей + телебачення та пресу. Сьогодні вночі монумент із фонтана викрали...

Я аж упрів! Краще б Домінік був на місці. Розповідати набагато легше, ніж описувати. Принаймні я волію говорити. Я ще дописав про пожежників і спиляне дерево, завершивши розмовою з Марцелем Без Годинника. Фух!

До п'ятої лишалася година. Я вирішив призначити її на ідентифікацію близнючок. Малий якимсь дивом їх розрізняє, на жаль, він не хоче зізнатися, що саме йому допомагає. Мушу

розраховувати лише на себе. Я позичив у тітки кравецький сантиметр.

— Я скористаюся методом Бертілльона, гаразд?

Близнючки вороже втупилися в мене, наморщивши носи-картоплинки.

— Просто вас поміряю, — заспокоїв я їх.

Малий почервонів від заздрощів.

— Мене першого! — зажадав він.

Минуло трохи часу, перш ніж ми встановили черговість, бо близнючки змінили гнів на милість, і кожна хотіла, щоб її конче зміряли першою.

— Що ти робиш? — Тамара вибухнула сміхом.

— Міряю твоїх сестер методом Бертілльона.

За його допомогою ідентифікували злочинців у Франції наприкінці дев'ятнадцятого сторіччя, перш ніж почали порівнювати відбитки пальців. Злочинцям міряли окружність голови, довжину вух, ніг, пальців і записували заміри в картотеках. Коли бандит знову потрапляв до рук поліції й удавав із себе когось іншого, його параметри порівнювали з картотекою й так не раз виявляли рецидивістів.

Уражені до глибини серця близнючки дали обміряти себе. На жаль, хоч я й чудово розважився, проте не виявив відмінностей, які допомогли б їх розрізнити.

— Ми йдемо до мотузяного парку. А ви? — спитала тітка Віола.

— Дівчата покажуть мені місто й попросимо в Марцеля Без Годинника щось із конячим запахом, — відповів я.

— Тільки поверніться до вечері, — наказала тітка. І нарешті забрала двох Пацьореківен та одного Кефірчика з дому.

— Спочатку побіжимо до стайні. Я допитаю Марцеля в справі оселедця, принагідно поцікавлюсь, чи є в нього підозри щодо садового злодія, — сказав я Тамарі.

Ми вже збиралися виходити, коли Тамара отримала смс від Юстини: *«У мене бомбезна новина, почекайте на мене пів години»*.

Хоч-не-хоч, я повернувся до компа. Тамара принесла мені газету міськради. У ній була стаття про монумент оселедцеві й кілька фото. Їх зробили до встановлення оселедця на платформі у фонтані. Габарити в нього були вражаючі. Я оселедців бачив лише на тарілці, тож погуглив, щоб порівняти справжнього із бронзовим.

Нічого собі! Оселедці належать до родини оселедцевих, а до оселедцевих входять також сардинопси! Ви знали про таке? Добре було б прогулювати сардинопсів на повідку. Оце круть! У Кароліни щелепа б відпала. На жаль, у сардинопсів (як правильно: сардинопс чи сардинопес?) є лише плавці, тож на прогулянки вони не ходять.

Я лишив сардин у спокої та порівняв фото оселедця в мережі з фото оселедця з фонтана. Той другий був більше схожий на сплюснуте фото, ніж на рибу. На фото біля монумента стояв високий чоловік років п'ятдесяти з коротким рудим волоссям. Із підпису випливало, що це спонсор монумента Зенон Оселедський. Я упізнав у ньому чоловіка, який уранці в'їдливо коментував крадіжку в парку. На ньому був зелений мисливський костюм з безліччю кишень і кишеньок. Якби він поставив ногу на пам'ятник і сперся на двостволку, можна було б подумати, що оселедець — це впольована кровожерна потвора.

У статті писали, що монумент відлили в його ливарні. Попередня ідея, ота з Оселедцевим деревом, не спрацювала, оскільки в оздоблену металевими рибами липу вдарила блискавка, убивши безневинного kota пані Ольги Несвіж. Мер Леон Павлючук від імені міської й районної спільноти подякував Оселедському за цінний подарунок. Під статтею дрібним шрифтом було дописано, що Зенон Оселедський — великий благодійник, бо підтримує сиротинець, поліклініку, футбольний клуб, будинок спокійної старості, костел і церкву. І що він балотується на посаду міського голови на найближчих виборах.

— Оселедський хоче вижити міського голову з роботи. Дядько казав, що від провалу Свята

оселедця найбільше постраждає мер Павлючук. Це повинно тішити його суперника на виборах, — голосно роздумував я. — Може, Оселедець спеціально проспонсорував пам'ятник і викрав його перед самим Святим оселедця? — я глянув на Тамару.

— Укрav власного оселедця, щоб виграти вибори? Та ні... це якось складно, — прокоментувала моя двоюрідна сестра.

Тупотіння на сходах перервало нашу розмову. До кімнати влетіла засапана Юстина.

— Бомбезна новина!

— Не кажи! Зачекай! — перебила її Тамара. — Підемо на таємну базу! Там розповіси! Щоб усе було по секрету! Я знаю, де влаштуємо базу! У вас щелепи повідпадають!

Дурдом-веселка! Таємна база! Як у дитсадку!

Я запротестував, але Тамара вперлася, а Юстина на зло мені (ну, бо чого б іще) закрила рота на уявний замок. Тож я погодився піти з ними на таємну базу, за умови, що потім вони відведуть мене до Марцеля Без Годинника.

Тамара повела нас вулицею Танкістів до Набережної, там ми повернули ліворуч. Принагідно дівчата показали мені будинок, де розташувалися поліцейські й пожежники, і звідки вкрали старовинну помпу. Ми ще зазирали під магазин із цікавою назвою «Продукти та інше», бо тут

часто просиджував Марцель. Цього разу його тут не було.

Проминули останні будинки, я роздивився складну конструкцію стовпа на в'їзді, того, якого позбавили фігури білого лелеки, і ми звернули в бік лісу.

— Ще далеко? — спитав я.

— Тут скрізь близько! — кинула Тамара.

Вона видерлась на піщаний пагорб і зникла в зеленій гушавині.

— Ходіть! Зараз покажу вам базу! — оголосила вона конспіративним шепотом.

— Я не хочу будувати курінь у лісі! — пробурчав я.

— Розслабся, ти такий зануда, — Юстина тихо розсміялася й рушила до дерев слідом за Тамарою.

Я видерся на пагорб. Не розповідатиму, що я подумав про своїх асистенток, бо довелося б ужити поганих слів, а шукати замітники мені не хочеться.

Переді мною в'юнилася стежка, дуже вузька й заросла з обох боків. Вона вела вгору поміж деревами. Гілки боляче шмагали мене по обличчю.

— Ми в бункер? — почув я голос Юстини.

— Ідеальне місце для таємної бази! Скажи?!

— Ну-у-у... — вагання в голосі Юстини не віщувало нічого доброго. — У бункері смердить

сміттям, ніс детектива Кефірчика може цього не витримати.

Прозвучало це в'їдливо. Я наче почув Кароліну!

— Що за бункер? — спитав я, не вдаючися в дискусію про мій чутливий ніс.

— У лісі є два бункери. Лишилися після Другої світової.

— Справжньої? — вихопилося в мене, перш ніж я подумав, що сам роблю із себе посміховисько.

Нещодавно я грав із хлопцями на компі в Другу світову, тож мої думки були й досі в цифровому світі.

Тамара з Юстиною захихотіли.

— Бункер — це супербаза! На стінах написано «МІН НЕМА». Класно, скажи? Усередині ще пахне трупами! Серйозно! Треба тільки поприбрати! Замести! — торохтіла Тамара.

— І почепити фіранки на вікнах, — підколов я.

— У бункерах немає вікон, є лише амбразури, — утрутилася Юстина.

Із заростів ми вийшли до кущів ялівцю. Я побачив зарослий мохом горбок. Бетонні стіни бункера ледве видніли. Вхід був у заглибині. Щоб потрапити досередини, довелося б сповзти донизу, просто на смердюче сміття.

Ми дивилися в заглибину, але ніхто не поспішав спускатися, навіть Тамара.

— Що ви тут робите?! — різкий, неприємний голос заскочив нас так зненацька, що ми аж підскочили, усі разом.

Із бункера вигулькнув п'ятдесятерічний рудий (люблю слово «вигулькнути», хоч мало хто його вживає). У мисливській куртці, із біноклем у руці й фотоапаратом на шиї. Він виглядав майже так само, як на знімку в газеті міськради. Зенон Оселедський, спонсор оселедця, власник ливарні, депутат і мисливець. Він не справляв приємного враження: як завжди, суворий і набундючений, або в нього видався поганий день.

— Ми в бункер. Що, не можна? — войовничо запитала Тамара.

Оселедський без найменшого зусилля подолав відстань між нами.

— А батьки знають, де ви? — насупив він безбарвні кошлаті брови.

«Найкращий захист — це напад», — згадав я поради для детективів-початківців і пішов в атаку.

— Що ви тут робите?! — задав я йому питання.

Той нервово кліпнув.

— Грушки на вербах збираю й ганяю таких шукачів пригод, як ото ви. Хочете вскочити

в халепу? Це місце не для дітей, — говорив він до нас, а його очі знай вдивлялися в ліс, наче він боявся, що з-за дерев вискочить щонайменше голодний ведмідь. — Щоб я вас більше коло бункерів не бачив! Ясно?! — підвищив він голос.

— Не кричіть у лісі! Ви лякаєте тварин! — обурилася Тамара.

Проти нього вона була схожа на мураху, що йде на слона.

Оселедський, схоже теж це помітив, бо на мить усміхнувся.

— Важливо, щоб вас я теж налякав. Невідомо, на що в тих сховищах можна натрапити.

— А вам залежить, щоб ніхто там ні на що не натрапив? — знову пішов у наступ я.

Він проігнорував мене й звернувся до Юстини.

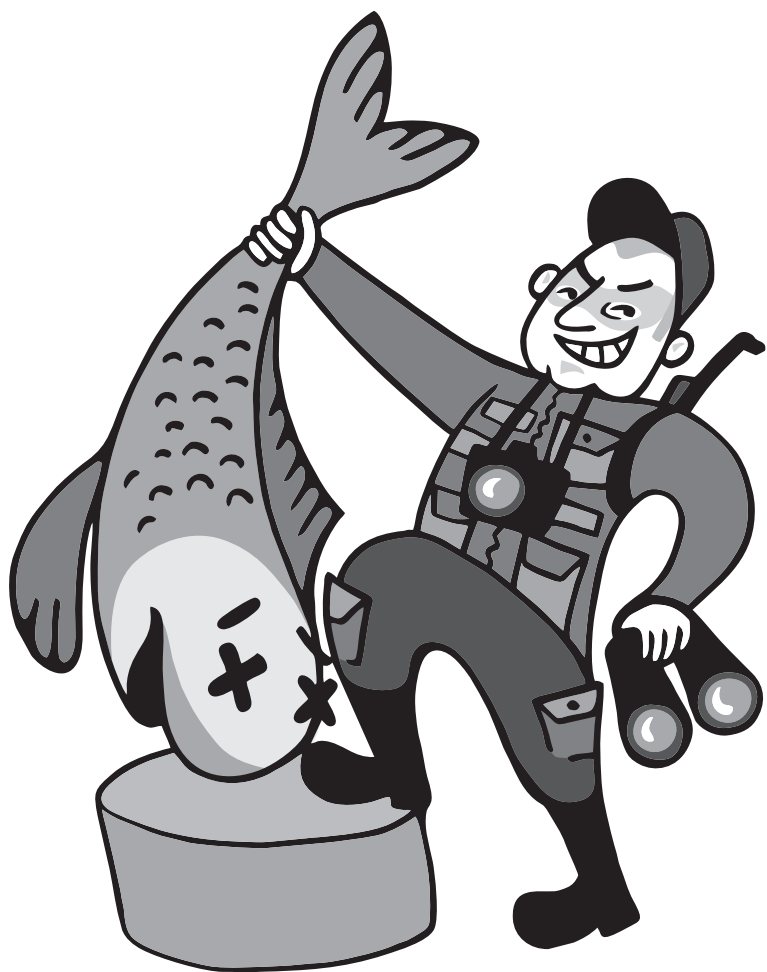
— Бо розповім батькові, де тебе зустрів! Забирай своїх друзів. Бункери ніколи не були безпечним місцем.

Юстина кивнула Тамарі.

— Гаразд, уже йдемо! — буркнула Тамара. Набурмосилася, як мала дитина, у якої відібрали улюблену іграшку.

Ми розвернулися. Оселедський вийшов на стежку й не зводив очей з наших спин.

«Він усіх людей так не любить чи лише підлітків? Чого він так психує? Я починаю вірити, що він навіть крадіжку ратуші може організувати,

щоб скомпрометувати суперника на виборах», — промайнуло мені в голові.

Тамара сунула вперед, як броньовик.

— Як він мене вибісив! Теж мені Оселедець! У житті за нього не проголосую! Скарб він у тому бункері зберігає чи що?! Я й так влаштую там базу! — задихалася вона від люті.

— Неповнолітні не мають права голосувати, — нагадав я.

Тамара озирнулася, подивилася на мене сердито, а тоді крутнулася на п'яті й з'їхала з пагорба на худенькій попі. І, не озираючись на нас, побігла далі крізь зарості в бік рожевої плями посеред зеленої луки. Я здогадався, де вона хоче влаштувати таємну базу цього разу. І безсило застогнав.

За сім днів до Свята оселедця (продовження)

На зеленому пагорбі, до якого рушила моя сердита сестра, стояв старий танк, пофарбований у рожеве. Щоразу, коли ми приїжджали до тітки Віоли, танк вітав нас першим. Тільки раніше він був сіро-чорний.

Тамара видерлась на башту й усілася на дуло гармати.

За спиною я почув, як сміється Юстина. Мені ж було не до сміху. Я вже геть спітнів, а ще й досі не почув нічого цікавого про крадіжку.

Через кілька хвилин ми всі троє сиділи на рожевому танку.

— Кажі нарешті, що там в тебе за бомбезні новини! Що тобі сказав батько?! — запитав я безапеляційним тоном.

Юстина стенула плечима.

— Та ти що, Карась і пари з вуст не випустить, — відповіла вона. І замовкла. Спеціально!

Я почувався, наче басет Олюсь, якого Малій
дражнить сосискою на мотузочку!

Двічі глибоко вдихнув.

— Не говори загадками. Карась — це ще один
монумент? У вас тут на постаментах самі риби? —
із силюваним спокоєм спитав я.

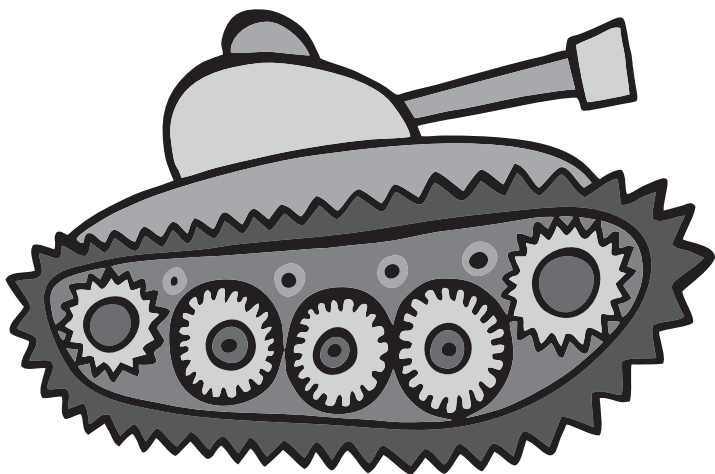
Тамара поблажливо глянула на мене.

— Карась — це дядько Крись, Юстинин тато,
комендант комісаріату й віртуоз нашої говірки, —
пояснила вона.

Я заскреготів зубами, але зберіг спокій.

— Тобто місцева поліція нічого не розпові-
ла. Немає ніякої суперновини. Доведеться давати
ради самому, — холодно підсумував я.

— Суперновина є, — відповіла Юстина. —
Сержант із комісаріату на колесах, Дам'ян на

прізвисько Півнотка, виспівав усе. Ну... майже все.

— Теж віртуоз говірки? Боюся спитати, звідки таке прізвисько. Грає на цимбалах півнотами?

— Як на детектива ти надто швидко втрачаєш рівновагу, — заявила мені Юстина. Що скажеш на те, що пожежники не були пожежниками? Генека й Павела можна викреслити зі списку підозрюваних, — вона спеціально увірвала розповідь, щоб подивитися на мій не надто розумний вираз обличчя. — Це не Генек із Павелом спиляли липу. Вони взагалі не приїхали до парку. У них є алібі на всю ніч. Дерево спиляли двоє чоловіків у пожежних штанах. Поліція ще не знає, хто вони. Але це точно були не ті, хто мав це зробити, хоч вони й приїхали таким же старим «жуком», як у Павела. Розумієте?

— Ще б пак! Хтось улаштував маскарад і спляв оселедця! Вони мали знати, що Генек і Павел того дня збиралися зрізати дерево. І були впевнені, що з якоїсь причини ті до парку не приїдуть. Вони вдягли пожежні штани. Приїхали такою ж машиною, як їздить Павел. У нас є винні. Тепер треба лише з'ясувати, хто міг стільки знати про плани Генека й Павела.

— І вистежити монумент оселедцю, — нагадала Тамара.

— І справу розкрито! — підсумувала горда собою Юстина. Задоволена враженням, яке справила на нас її суперновина, вона докинула ще кілька подробиць.

— Ситуація така: наші пожежники, Генрик Семеньчик і Павел Томасюк, повинні були спилати липу після сьомої вечора, відбувши зміну в ливарні. Але їх затримали на роботі.

— Вони працюють у ливарні Оселедського? — упевнився я.

— Ага. Це десять кілометрів за містом. Їх затримали на нічну зміну.

— Хто?

— Не знаю, напевно, бригадир. Вони вирішили спилати липу наступного дня, але нікому не повідомили, що відкладають цю роботу. Коли десь о десятій вечора хтось запустив бензопилу, люди подумали, що то пожежники запізнилися. До Свята оселедця лише кілька днів, тож нікого не здивувало, що вони працюють навіть поночі. Ніхто особливо не зацікавився. По телевізору йшов серіал. А навіть коли хтось і визирнув у вікно, то побачив двох пожежників. До того ж у них була така сама машина, як у Павела, старий «жук», розвалюха. Вони спилили дерево...

— А принагідно й карася, — вставив я.

— Оселедця, — поправила мене Тамара.

— Чи хтось, окрім Ольги Несвіж, їх бачив? Хтось запам'ятав обличчя? Номери авто? О кот-

рій вони закінчили? — засипав я питаннями Юстину.

— Їх бачило кілька людей, що мешкають коло ринку, але ніхто не роздивився облич. Ані номерів. Пилка затихла приблизно о двадцять другій п'ятдесят. О четвертій ранку Марцель помітив відсутність оселедця.

— Але, на думку поліції, він — ненадійний свідок, — додав я.

— Марцель класний чувак, з ним можна поговорити про все, він любить пожартувати, з усіма запанібрата. Але інколи, щоб утриматися на ногах, йому потрібен велосипед, тож мало хто сприймає його серйозно, — пояснила Юстина.

— Чуєте? — спитала Тамара.

Я напружив слух.

Щось свистіло. Проте важко було визначити, звідки йшов звук. Ані від лісу, ані від шосе.

Ми роззирнулися.

— Оселедець за нами стежить? Що він так причепився? — пирхнула Тамара.

— Ні...Це щось наче під землею свистить, — невпевнено сказала Юстина.

— Кроти риють? — прошепотіла моя сестра.

Якусь мить ми сиділи мовчки. Незрозумілий шум затих, тож ми повернулися до розмови.

— Хтось бачив, як поїхали псевдопожежники? — спитав я.

— О двадцять третій чоловік пані Ольги причинив вікно й визирнув назовні. У парку нікого не було. Але він не знає, чи оселедець залишався на своєму місці. Дерева все затуляли.

— На дев'яносто дев'ять відсотків це вони його потягнули! — упевнено заявив я.

— Коло четвертої сержант Дам'ян на прізви-сько Півнотка та його напарниця, патрульна Еліза, їхали вулицею Набережною, — продовжувала Юстина. — Неподалік ринкової площі їх зупинив Марцель. Сказав, що у фонтані немає оселедця. Дам'ян не повірив. Хотів забрати Марцеля у відділок, щоб той трохи проспався в камері, однак...

Знову шум. Але цього разу голосніше.

— Кабан! — прошепотіла Тамара.

— Ні... Хтось хропе? — Юстина запитально глянула на мене.

— Та ні, удень? — засумнівалася Тамара.

Я спустився на корпус танка. Якусь мить при-слухався.

— Хр-р-р-фіу! — це й справді було хропіння.

— Під нами! — здивовано визначив я.

Юстина з Тамарою миттєво зістрибнули з танка. Обидві запанікували. «Невелика буде користь від асистенток, які лякаються хропіння в танку», — майнула мені думка.

— Хтось хропе всередині, — спокійно проказав я.

Я не настільки дурний, щоб боятися хропіння, хоч би воно долидало й з-під землі. Якби це трапилося в нас, я б вирішив, що то Малий з Бартусем вирішили пожартувати з мене. Але Малий із близнючками гасав у мотузяному парку, а Бартусь був за триста кілометрів звідси.

— Спокійно. Зараз перевірю, — я схопився за кришку люка, яка виявилася незакритою, потягнув за неї, але вона не зрушила з місця.

Із глибини танка почулося буркотіння уперміш із лайкою.

Я потягнув іще раз. Тієї ж миті хтось штовхнув люк. Завіси завищали, аж нам у вухах залящало.

— Вахта? — заспаний хриплий голос пробився крізь скрип завіс. Із глибини танка випірнула голова із вигорілим на сонці світлим волоссям.

— А-а-а, молодьож? — заспаний Марцель позіхнув, показавши рівні ряди білих, як сніг, зубів. І видерся на броню. — Котра година? — мирно запитав він. — Бо в мене годинника нема.

— Ти тут спиш? — я не міг приховати здивування.

— Після хорошого обіду я засну будь-де. Над головою — золоте сонце, піді мною — смиренна земля, можна спати, як немовля, — відповів

він, стягнув із голови бандану й витер спітніле лице. — У стайні неможливо спати, приїхав новий вантаж овець. Бекають як навіжені. А я встав сьогодні перед четвертою, щоб поїхати на риболовлю й зайняти краще місце перед тим дурним Беднаром. Розказує, курдупель, друзям, що він кращий рибалка за мене. Акули на очі не бачив, а вихваляється лящем і головнем. Мене ніхто не переплюне, хіба що це буде технічна поразка, як сьогодні. Я не доїхав на річку, бо за покликом громадянського сумління побіг повідомити про крадіжку оселедця.

Марцель уместився на рожевому танку. Я сів поруч, а Юстина й Тамара видерлися на дуло.

— О четвертій ранку ти їхав парком і помітив відсутність оселедця... — почав я.

— Оселедець завбільшки як китеня, важко було не помітити, що він пропав, — перебив він. — Коли його знайдуть і знову поставлять у фонтані, я більше там на велосипеді не їздитиму. Восени поночі в нього точно вріжешся, бо ліхтарі ледве блимають, світять через один. І сам поб'єшся, ще й відповіси за пошкодження громадянського майна, — у Марцелевих очах зблиснули іронічні іскорки. — Невинні завжди винуваті найбільше, — по-філософському додав він.

— Як у школі, — вставив я.

Скільки разів у школі мене звинувачували в чомусь, чого я не робив, або робив лише частково? Тисячі разів. Мій однокласник Томек приніс на біологію слимаків, а я лише одного підклав Кароліні в бутерброд. І кого покарали? Мене! Томек при цьому не постраждав. А якби він не приніс слимаків, я б не довів Кароліну до істерики, коли їй між зуби потрапила мушля безневинної тварини.

— О четвертій уже розвиднілося, так? Ти побачив фонтан без оселедця. І що далі? — спитав я.

— Я поїхав до відділку. Але Набережною рухався патруль, тож я їх зупинив. У машині сиділи Півнотка та якась молода дівчина. «Оселедець обрав свободу!» — кажу я їм. А Півнотка одразу до мене: «Дихни! Ти явно напідпитку!». І пригрозив забрати велосипед, бо я точно зо два пива випив. А я йому на те, що жодного не випив, бо їду рибу ловити. Я б у житті на рибу пивом не хував, бо поважаю тварин. Півнотка іржав, як молодий жеребець. І то вже ота жіночка поруч каже: «Поїхали до парку». Це якась нова, Юстинко, я її ще в нас не бачив.

— Нова, вона щойно починає роботу в поліції, — відповіла Юстина.

— І Півнотка її послухався... — Марцель із недовірою покрутив головою.

— А що було далі? — допитувалася Тамара.

— Півнотка наказав пристебнути велосипед до стовпа, посадив мене до машини й повіз до парку. Так мені голову заморочив, що я сам собі перестав вірити. Був оселедець чи не було оселедця? Звісно, що не було. На мою біду, бо Півнотка затримав мене, щоб узяти свідчення. Час збігав, а той упир Беднар ловив мою рибу й тішився перемогою! — на думку про виграш Беднара Марцель спохмурнів. — Кажу тому шмаркачеві Півнотці, щоб він мене відпустив, бо я на річку поспішаю. Де там! Не пустив! Повідомив комендантові Карасю про крадіжку й тримав мене, доки пан комендант не повернувся з операційного завдання.

— «А той упир Беднар ловив мою рибу», — Тамара пошепки процитувала Марцеля, але він почув її.

— Щоб ти знала, Тамарцю, саме так! Повиловлював найкраще й тепер вихваляється, що я не приїхав на річку, бо злякався. Недомірок! У відділку мене тримали кілька годин. Комендант Карась допитував від початку. Поліція скрізь однакова. Їм не досить сказати, що людина бачила, вони ще питають, чого вона не бачила... А скільки вже поліцейських сьогодні крутилося у відділку... Може, Юстинко, знаєш, чого їх так багато?

— Тато вдома небагато розповідає про роботу, сказав лише, що з району чи воєводства приїхали.

— Нічого собі! У нас нишпорить воєводська поліція? Аж не віриться. Ну-ну, — Марцель перев'язав лоба банданою й лукаво всміхнувся до нас: — Ви бавитеся в детективів? Приємно було б розкрити справу раніше за поліцію. Я правий, малий? — він змовницьки підморгнув, натякаючи, що дещо знає про моє детективне минуле. — Кажуть, ти розкусив Кенгуру й Барбареллу, як Еркюль Пуаро.

— Хто? П'єро? — здивувалася Тамара.

Я закотив очі.

— П'єро не розкривав злочинів. Еркюль Пуаро — це один з найталановитіших детективів, — пояснив їй Марцель.

— Книжки про нього — класика детективної літератури! — додав я.

— У нас тут тепер детектив у реалі, — нагадав байкер. — Багато місяців у місті було спокійно, а останнім часом постійно крадуть! Помпа, лелека, парасолі із садків, оселедець із фонтана... Це все відбувається перед виборами міського голови. Гм-м-м... Мов навмисне...

— От власне, ми йшли до тебе спитати про дві речі. Ти бачив учора ввечері тих пожежників, що пиляли липу в парку?

— Я мав роботу в стайні.

Якусь мить я думав, чи не сказати йому, що то були не пожежники. Вирішив, що нема сенсу

тримати це в таємниці. Зараз про це вже, мабуть, говорить ціле місто. Марцель знайомий з більшістю мешканців, і це може стати нам у пригоді під час розслідування.

— Нічого собі! То це не були Генек і Павел? Зрозуміло! Якись чуваки перевдяглися ними й спіяли оселедця, — голосно роздумував він. — Не знаю, що там у нього в животі, як на мене, для бронзового гіганта він був надто легкий, а на додачу страшний, як усе моє життя. Хтось не витримав цієї картини й звільнив монстра, — покепкував Марцель.

— Цікаво, хто їх найняв. Я дедалі більше переконаний, що це не був дурний жарт, — сказав я.

— Вони приїхали таким самим «жуком», яким їздить Томасюк. Півнотка каже, що в нас ні в кого такого нема. Але вони ще перевіряють, — встала Юстина.

— Якщо поліція знайде машину, то вийде й на злодіїв. Пряма доріжка. Хоча й те, що пряме, викривлюється у всесвіті. Гм-м-м... — Марцель наморщив чоло. — Я думаю, думаю, і мушу сказати, що не знаю нікого в околиці, хто їздив би такою розвалюхою, як Томасюковий «жук». Якщо вам цікава моя думка, то на вашому місці, детективи, я б подумав про те, чи «жук» був такий самий, чи той самий...

«Дійсно, це питання, яке варто поставити», — подумав я.

— Гадаєш, Генек Семеньчик і Павел Томасюк брешуть? Непомітно вискочили з роботи, спиляли дерево, спиляли оселедця й повернулися до ливарні? — спитав я.

— Неможливо. У них алібі на всю ніч, — заперчила Юстина.

— Я не кажу, що це вони. Я лише ставлю запитання. Відповіді мусите знайти самі. О! Оселедець! Лазить лісом й агітує зайців голосувати? І охота ж йому! — Марцель став на танку й сплюнув.

Ми повернули голови. Оселедський стояв на краю лісу й крізь бінокль дивився в наш бік.

— Я звалюю, не хочу зустрітися із цим задавакою, — пробурчав Марцель. — Котра година, дівчатка? Бо в мене годинника нема, — він зістрибнув з танка. — А друга річ, про яку ти хотів спитатися, малий, це?..

— Точно, наші садові меблі! — Тамара лягнула себе по лобі, аж луна пішла. — У чоловіка, що їх украв, була кінська попона. До стайні приїжджають люди з кіньми. Чи котрийсь був білим «Рено»?

— Почекай, — перебив її я. — Ми припускаємо, що злодій якимось пов'язаний з кіньми. Тому хотіли зайти до стайні й розпитати, понишпорити.

Може, ти помітив гіпсових гномів, жабу, садові парасолі, меблі? Насамперед меблі.

Марцель потер кількаденну щетину.

— Ви говорите про крадіжку в Пацьореків, — ствердив, а не запитав він. — Поліція була в стайні ще в п'ятницю. Теж розпитували про машину й меблі. Але я не міг їм допомогти. Я не бачив останнім часом білого вантажного «Рено». Колиш була в нас група історичних реконструкторів, хтось таким їздив, але відтоді минув майже рік... Кажете, хотіли б самі пошукати? Я б не радив. Перевізники не люблять, коли хтось крутиться коло тварин. Можете мати неприємності. Зробімо так. Я пильнуватиму, і сам обшукаю кожен кут, а ти, малий, займися монументом. Юстинка тобі допоможе, вона дівчина талановита. Послухає, що там у відділку говорять — і успіх гарантовано. Я теж допоможу. Слово моряка!

— Дякую, — сказав я.

— Мушу бігти. Мені мали привезти сьогодні карбюратор для «Юнака».* Як його поставлю — буде просто цяця! — захоплено прицмокнув Марцель. — До завтра! Малий, подумай про мотиви! — ще кинув він через плече.

— Господи! Ми пропустили вечерю! — вигукнула Тамара.

* Junak — марка польських мотоциклів.

«Тітка не зрадіє, що ми запізнюємося», — здогадався я. Однак не надто цим перейнявся. Думки в моєму черепі клубочилися, як стадо роздратованих гусениць. Мені треба було їх впорядкувати, обговорити з Домініком.

Тамара, мабуть, відчула, що я подумав про нього, бо ні сіло ні впало сказала:

— Коли Домінік повернеться із Греції, можна його запросити до нас. Мама не проти, я вже питала.

То ось про що їй ідеться! Вона хоче притягти сюди Домінічка!

— Закохана на відстані, — шепнув я Юстині достатньо голосно, щоб Тамара почула. І мені так прилетіло від неї ліктем у ребро, що я аж їсти перехотів. Дурдом-веселка із цими дівчатами!

10 За сім днів до Свята оселедця (продовження)

Удома на нас чекала сердита тітка Віола. За нею стояв нетерплячий Малий і зацікавлені близнючки, убрані в однакові піжамки з вишитими «І». Дядька Богдана не було. Він уже повечеряв і пішов на репетицію танцювального ансамблю.

— О котрій повертаються додому, юна леді?! — вперла руки в боки тітка.

— О котрій повертаються додому?! — грізно зиркнув на мене Малий.

— Юна леді! — додала одна із близнючок (тітка могла б їх підписати, адже від літери «І» користі мало).

Малий тут-таки заперечив:

— Ти дулна! Це мій брат, а не леді!

— Іга не дурна! — вигукнула та друга, Інга.

— Гуски, вгамуйтеся, а ви — до столу! — тітка не дала нам шансу виправдатися.

Я промимрив: «Вибачте» — і відчув, що згоднів як вовк.

— У місті повно злодіїв, а ви навіть не повідомили, що спізнитесь!

— Тьотю, не перебільшуй, крадії гномів і монумента навряд чи зацікавляться нами. Окрім смартфона в мене немає нічого цінного, — сказав я, ковтаючи майже цілого вареника із грибами.

— Не вдався, — розсміялася Тамара.

— Добве, — відповів я з повним ротом. — Ми возвовяи з Мавсеєм, він обіцяв подивитися в ста...

Тітка нахилилася над моєю тарілкою й покряляла мені вареники на шматочки. Дурдом-веселка!

— Дякую. Я вмію користуватися ножом і виделкою, — культурно зауважив я, щоб вона не обслуговувала мене як малу дитину.

— Наковтаєшся гарячих вареників і захворієш!

— А ви знаєте, що то не пожежники спіяляли Оселедцеве дерево? Юстина сказала. Бо ваші пожежники були тоді на роботі в ливарні. Тільки я не впевнений, чи вони звідти не виходили. Треба уважно перевірити їхнє алібі. Ти знаєш когось, хто працює в ливарні? — запитав я Тамару.

— Ага, хресний Юстини там...

— Нічого ви не перевірятимете. Це зробить поліція, — перебила її тітка. — Я погоджуюся на

пошуки слідів викрадача меблів у нашому саду, і навіть на походи до стайні Марцеля, але шукати викрадача монумента не дозволяю! — тітка промовила це так категорично, як наша класна керівничка, коли забороняє нам сидіти на підвіконнях четвертого поверху під час перерви.

Я пошкодував, що виказав наші плани. Тітка поводить ся так само, як мама. Із дорослими важко говорити відверто, бо вони скрізь бачать суцільну небезпеку.

— Але ж, тьотю, подумай про промоцію міста й будинку культури. Адже крадіжки оселедця не трапляються щодня. Достатньо, що я опишу розслідування в інтернеті, і сюди з'їдеться щонайменше вся Європа! — гаряче запевнив я.

— Буде круто, скажи?! — підхопила мій ентузіазм Тамара.

— Ви ж не хочете провести решту канікул у нашому садку? — скоса глянула на нас тітка.

— Ні! — вигукнули ми нажахані такою перспективою.

— Тьотю, ми не ловитимемо тих дроворубів голими руками, попрацюємо на відстані. Тільки сьогодні нам треба після десятої вечора бути в парку, щоб побачити, як виглядає фонтан у світлі ліхтарів. Я клацну пару фоток — і повернемося. На велосипедах це п'ять хвилин, — я розраховував на розуміння. Але помилився.

— Я дозволяю тобі з'їсти третю порцію вареників, — тітка солодко всміхнулася, а ми посмутіли.

— А якщо я пошлюся на локальний патріотизм? — спитав я.

— Е-е-е, сьогодні ви вже не вийдете.

Я закrywся долонями. Тітка перебільшує. Що нам може загрожувати? Ніхто нас не вб'є через дохлого гігантського оселедця. Дорослі надто вразливі в питаннях безпеки.

Я кивнув Тамарі.

— Подзвони Юстині. Спитай, чи є в неї щось нове, — попросив я.

Малий із близнючками змусили мене грати в «Скрабл». Капець, грати в слова із трьома випускниками підготовчої групи. Я б краще посуд після вечері мив. А Тамара зникла в кімнаті з телефоном. Говорила, напевне, хвилин тридцять.

— І що?! — я сподівався, що вона засипле мене новинами.

— Нічого. Дядько Крись не говорить удома про роботу.

— То про що ж ви стільки теревенили?! — здивувався я.

— Про все, — стенула плечима вона. — Граєш із ними в «Скрабл»? Ти склав слово «кіт»? Ха-ха-ха! Мамо! Детектив Кефірчик склав слово «кіт»! — сміялася вона на всю хату. — Не

рухайся! — не встиг я відвернутися, як вона зробила мені фото.

— Видали! — підхопився я з підлоги.

Тамара кинулася тікати.

Малий із близнючками долучилися до гонитви. Ми вискочили на веранду, з веранди — у сад. Тамара зникла за рогом будинку.

— Затиснемо її в лежачку! Малий, давай із того боку, а я із цього! — вигукнув я.

— Іга, за мною! — Малий одразу збагнув мій план.

— Інга, за мною! — покликав я другу близнючку.

Ми оббігли будинок із правого боку. Малий з Ігою примчали з лівого. Та однак Тамара

вислизнула з пастки. Вона вибігла на сходи, що вели до передніх дверей.

— Вона обвела нас довкола пальця!

— Мізинця! — виправила його близнючка, котра була з ним, тобто Іга.

— Вказівного! — додала моя, Інга.

— Великого! — гикнув Малий, і вся трійця почала реготати, як ненормальні.

«Дурдом-веселка! Я тут здитинію скоро через них!» — подумалося мені.

І втомлено сів на сходах. Захекана Тамара присіла поруч.

— Гаразд, видаю. Не переймайся, братику, — примирливо видихнула вона.

Я промовчав.

— Як ти розрізняєш близнючок? — спитав я.

— Іга народилася першою, Інга — на хвилину пізніше. Побалакаємо, як вони поснуть?

— Угу, — пробурчав я.

«Іга народилася першою», — теж мені пояснення! Гаразд, сам з'ясує, хто з них хто!

Виявилося, що в малявок енергії більше, ніж у нас. Спочатку Малий не хотів митися із близнючками, хоча раніше це не було проблемою.

— Вони дівчата! — уперся він ногами у ванну й здійняв такий лемент, що чути було аж на вулиці.

Зійшлися на тому, що спочатку Тамара купує близнючок, а потім я — Малого. На щастя, він заснув, щойно торкнувся головою подушки.

І тоді задзвонив мій телефон.

— Що?! — кинув я, не подивившись, хто це.

— Ой-йой! Пахне скандалом. Малий щось витворив? — почув я голос Дороти Кефірчик, сестри впертої Віоли Пацьорек, котра заманила мене в цю глушину начебто під приводом допомоги в розслідуванні, а тепер дала задню, наче рак (ніколи не бачив, як рак задкує, а ви?).

— Мамо! Я тут здитинію! Малі змусили мене грати з ними в «Скрабл»! Від цього тупієш! На додачу Тамара хоче таємну базу! А тітка гарчить на нас, як собака на сіно, бо ми хочемо знайти оселедця, щоб дядько міг улаштувати Свято оселедця з оселедцем, а не лише фонтаном! — прорвало мене.

— Собака не гарчить на сіно, Тамара ще дитина, а тітка завжди має рацію, — спокійно відповіла мама, аж ніяк не перейнявшись моїм обуренням.

— І Малий дурів перед купанням! — закінчив я жалітися, усвідомивши, що мене не зрозуміють.

— Я поговорю з ним, він ще не спить?

— Спить як убитий.

— От бачиш, як у вас там класно, відпочивай досхочу!

— Мамо!

— Не сердься. Витримай до четверга. Я готую тобі сюрприз. Тільки будь обережний. І навіть

не думай вибратися поночі з дому шукати ті закам'янілості! — підкреслила вона.

— Які закам'янілості?

— Оселедця! Тітка мені все розповіла. Попереджаю — не пхай носа між оселедцем і поліцією, доки ти під наглядом тітки й дядька.

— Чортзна-що... — буркнув я, але мама не звернула уваги на мою грубість.

— Синку... — сказала вона ніжно, — я дивлюся на твоє фото, і згадалося, що першим твоїм словом, коли ти заговорив, було власне «кіт».

— От зараза! — я одразу здогадався, що Тамара вислала мамі моє фото зі «Скраблом».

— Не Тамара, мені Кароліна прислала. Ми дружимо на фейсі. Мило з її боку, що вона запросила мене в друзі. Па!

Я завмер від люті. «Утоплю Тамару в склянці води! — присягнувся подумки. — Вона вислала фотку Кароліні?! Вони знайомі? Звідки? А може, вона вислала Домінікові, а той Кароліні?! Та ні. Домінік не був би аж таким підступним. Хоча на канікулах і в нього дах їде... Спочатку розберуся з Тамарою!»

Я збіг згори вниз і влетів до кухні. Дядько Богдан і тітка Віола сиділи за столом і пили молоко.

— Зараз помщуся вашій дитині! — попередив я.

— Ми не проти, — спокійно відповів дядько. — Але почекай із помстою до завтра, бо наша дитина вже спить.

— О ні! До зрадників немає співчуття!

Я побіг до мансарди. Обережно прочинив двері до кімнати близнючок. Там горів нічник. Тамара спала в ліжку Інги, про що сповіщала табличка у вигляді номерного знака над ліжком. У другому ліжку спали Іга, Інга й Малий. Дурдом-веселка із цим клоуном! У нього ж є своє крісло в нашій кімнаті!

Я схилювся над близнючками. «Може, хоч увісні вони різні», — майнула думка.

Раптом одна розплющила очі й утупила в мене суворий погляд.

— Ти Іга чи Інга? — спитав я пошепки.

— Іга. Інга зараз прокинеться, — прошепотіла вона у відповідь і заплющила очі.

— Малий тут спить, — друга пара очей, Інги, дивилася на мене так само пронизливо, як перша.

«Вони як клони!» — здригнувся я.

— Іди-и-и зві-і-ідси, — промимрила Тамара.

Я розвернувся. Почекав хвилину, щоб переконатися, що вона спить.

«Час помсти!» — сказав я собі.

Я роззирнувся в пошуках реквізиту для компромату. Вибрав ляльку з довгим волоссям. Уклав

її до рук Тамари, прикрив наполовину ковдрою.
І зробив їм фото.

Я вийшов з кімнати задоволений. Увімкнув комп. Прочитав мейла від Домініка:

*Мені від заздрості звивини перегоріли!
У тебе дар притягувати злочинців!*

*У нашому готелі нічого не відбувається.
Ніхто нікого не отруїв, не викрав, не пограбу-
вав — жаж! Мабуть, викраду пуделя із сусід-
нього номера, щоб нарешті хоч щось сталося.
Боюся, що до мого повернення ти розкриєш оби-
дві справи. Ти, напевне, уже встановив підозрю-
ваних. Тепер подумай про мотиви. І пиши, бдлск.*

Я набрав коротку відповідь:

*Марцель Без Годинника теж радить помірку-
вати про мотиви. Завтра напишу довшого лис-
та, бо сьогодні падаю з ніг. Свіже повітря впли-
ває на мене погано, присипляє геть зненацька.*

Тоді поклав голову на подушку й провалився
в чорну діру сну.

ПОНЕДІЛОК. **За шість днів до Свята Осеledця**

Я прокинувся дуже пізно. Поглянув на годинник — і очі вилізли мені на лоба.

— Дванадцята?! Дурдом-веселка! Цілий день проспав! — я вискочив з ліжка.

До кімнати влетіли близнючки, не підписані навіть ініціалами.

— Устав! — крикнула одна з них у бік сходів.

— Теосою, сніданок! — почув я голос тітки Віоли.

Я відчув такий сильний голод, що відмовився від ранкового душу. Збіг на перший поверх, влетів до кухні й замалим не зіштовхнувся з Тамарою.

— Мені відомо, що ти зробила, — холодно проказав я.

Вона закотила очі.

— Ой-ой, теж мені. Одна фотка. Кароліна щодня розпитує про твоє розслідування. Я подумала, що «скупає, то хоч фотку пришлю».

— Звідки в тебе її адреса?! — я сердито наморщив лоба.

— Це вона знайшла мою. Запропонувала залайкати її кримінальний блог. Прикольний, скажи?

— Домініка ти теж залайкала на відстані? — піддражнив я.

Тамара почервоніла, як панночка на виданні (це приказка історика Красунчика Маречка, він її вживає, коли перевіряє, як дівчата вивчили дати).

— Я вислав йому фото фанки. Попросив дати тобі на ньому автограф, — і показав її фотку в телефоні. — Солодкий смак помсти! — триюмував я.

Вона подивилася, пирхнула й швиргнула мій новесенький смартфон аж на кінець столу.

— Здуріла?! — просичав я.

— Пардон, я не хотіла, — вона зробила винувату міну.

Я глибоко вдихнув.

— Поїм — і беремося до роботи, доки малі бавляться з тіткою, — пробурчав я.

Я квапливо проковтнув чотири бутерброди, не марнуючи часу на пережовування, і ми сіли до компа.

— Укладемо список підозрюваних і подумаємо про мотиви, — пояснив я.

Через годину в нас був чорновий список:

1. *Автори ідеї з пам'ятником оселедцю із сусіднього району*

Мотив: помста за крадіжку ідеї промоції міста.

Примітка: поліція вважає, що це не вони, так само думає дядько Богдан.

2. *Місцеві жартівники*

Мотив: розвага, висміяти владу та саму ідею оселедця у фонтані.

Примітка: крадіжка оселедця вимагала підготовки та планування. Крадії мусили б докласти багато зусиль, щоб досягнути мети. Жартівники діють радше імпульсивно.

3. *Викрадачі кольорового металобрухту*

Мотив: гроші. Оселедця вкрали, щоб продати.

Примітка: спитати Юстину, чи поліція перевірила місцевих збирачів. Питання, чи оселедець дійсно був бронзовий — Марцель має сумніви щодо цього.

4. *Винайняті люди*

Мотив: гроші. Оселедця викрали на замовлення, за крадіжку отримали гроші.

Примітка: серед підозрюваних лишаються місцеві пожежники, Генрик Семенчик і Павел Томасюк. Питання — хто їх найняв?

— Юстина казала, що в них є алібі, — нагадала Тамара.

— Поки не переконаємося, чи в них не було можливості втекти з роботи на півтори години, їх не можна виключати, — відповів я.

5. Місцеві патріоти

Мотив: їм не подобається промоція міста, що спирається на глузливого прізвиську «сільки».

— Відсотків сорок мешканців були проти Свята оселедця, але найголосніше кричала пані Ольга й кілька інших стареньких.

— Стареньких можна одразу викреслити, — вирішив я.

— Гадаєш, вони не були б спроможні спиляти оселедця? Погано ти їх знаєш! — розсміялася Тамара. — Вони б навіть Біловезьку пущу могли вирубати. Але зробили б це серед білого дня, з піснями й транспарантами.

— Гаразд. Хтось іще?

6. Противники нинішнього міського голови, Леона Павлючука

Мотив: скомпрометувати міського голову в очах виборців, районного та воєводського керівництва, у засобах масової інформації, зрізати йому відсотки в передвиборчих опитуваннях.

Примітка: ймовірним замовником крадіжки (бо радше це не було зроблено власноруч)

є Оселедський, відомий як Оселедець — конкурент міського голови на найближчих виборах, його найзапекліший суперник у міській раді, або ж хтось інший, кому міський голова допик.

— Ольга й Міхал Несвіж, щоб помститися за смерть кота, — пожартувала Тамара.

— Я б не сміявся із цього. Злочинці діють із найнесподіваніших міркувань, — я подивився на список. — Ще можна, теоретично, вписати туристів. Улаштували собі якийсь ідіотський перформенс із укиданням оселедця до Нарви. Або щось типу того...

— Слухай, а може, це той самий, що вкрав меблі, гномів і жабу? Потягнув ще й оселедця на додачу! Закине собі в декоративний ставок — і буде понтуватися, що скажеш?

— У нього мав би бути спільник. Адже в цьому дядько йому не підсобив... хоч він і дуже послужливий!

— Не нагадуй... — Тамара здушила сміх.

— Гаразд, подивимося на список. Кому найвигідніша крадіжка й провал Свята оселедця? Рудому, зарозумілому, набридливому Оселедському! Компрометація мера Павлючука піде йому на користь. Окрім того, він міг від початку все спланувати.

— Ну що ти, він же не викликав грозу, щоб блискавка вдарила в Оселедцеве дерево! — Тамара зрозуміла мене буквально (тобто дослівно).

— Ударило в дерево — і тут з'явилася нагода влаштувати мерові пастку. Оселедський про-спонсорував монумент Оселедця. Мало того, що він постав у позитивному світлі як благодійник, то ще й полегшив собі компрометування міського голови. Він знав, що на відкриття монумента й фонтана (чи фонтани відкривають? Навряд. Забув я правильне слово, але нічого, буває) приїдуть найважливіші люди воєводства, єпископ, телебачення й усяке таке. А тут зашквар. Виборчий штаб Оселедського зможе сказати, що Павлючук не справляється й пошив мешканців міста в дурні. На мою думку, Оселедський за-планував крадіжку оселедця! Переплавить його в ливарні на якийсь дзвін — і за оселедцем слід прохолоне. А міг і наказати викинути його дець.

— Кому він замовив крадіжку? — спитала Тамара.

— Пожежники Генек і Павел працюють на нього. Він міг їх шантажувати. Залякати, що звільнить з роботи, якщо вони сплять лише липу... Але могло бути інакше. Оселедський наказав затримати Генека й Павела на нічну зміну, а їхньою машиною приїхав хтось інший, — я ляс-нув себе по лобі, аж мені у вухах задзвеніло. — То ось чому Марцель казав подумати, чи «жук» був такий самий чи той самий! У «жуку» Павела

лежали інструменти й пожежний одяг, тобто все необхідне, щоб спиляти дерево!

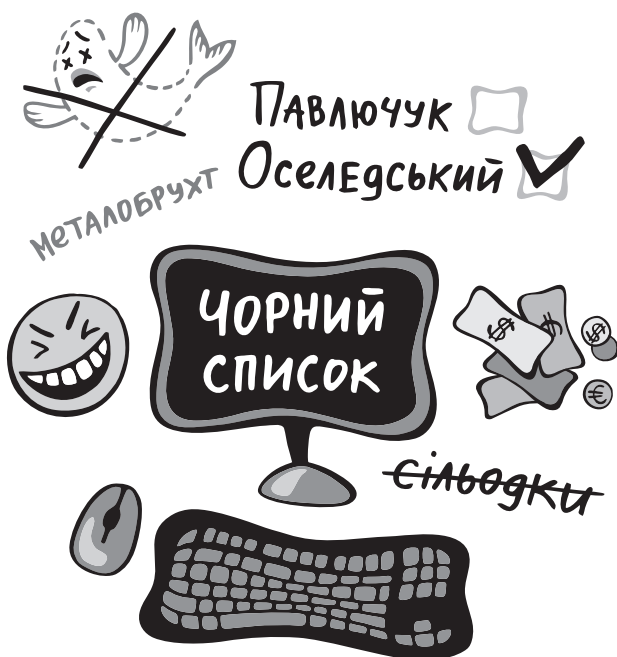
— Треба переконати тітку, щоб вона випустила нас покататися на велосипедах. Маємо перевірити, чи хтось інший міг виїхати з ливарні «жуком» Томасюка, — сказав я.

Тамара хитро всміхнулася.

— Я беру це на себе, у мене є таємні важелі впливу на маму, — сказала вона.

І вже за мить щасливо доповіла:

— Готово! Ідемо гуляти!

За шість днів до Свята Оселедця (продовження) **12**

Дорогою до ливарні до нас приєдналася Юстина. Я не міг дочекатися, щоб поговорити з її дядьком і на власні очі й вуха переконатися, що могли, а чого не могли зробити Генек Семенчик і Павел Томасюк.

До ливарні було п'ятнадцять кілометрів. Ми поїхали Набережною, за містом звернули праворуч і ще кільканадцять хвилин їхали гравієвою алеєю, обсадженою обабіч деревами. Тут можна було їхати на всю ширину дороги, і нам удалося поговорити.

— Я б хотів дізнатися більше про Оселедського, — звернувся я до Юстини.

— Оселедський купив ливарню років із двадцять тому. Дядько каже, що в них багато замовлень.

— Оселедець там мешкає? — спитав я.

— Ні. Він живе біля річки, навпроти будівельного супермаркета, який ми проминули. На місці старого батьківського дому він поставив круту хату. У нього пунктик на полюванні. Щодва тижні в середу до нього з'їжджаються мисливці й на світанку всі йдуть полювати.

— Має родину?

— Жінку, але разом не живуть, здається, розлучилися. Люди кажуть, що вони в дев'яностих заробили великі гроші, коли мали обмінні пункти. А потім Оселедський купив ливарню й переїхав до нашого міста. Депутатом став, здається, лише тому, що він тут найбагатший. Люди його не люблять.

Я здалека побачив високу браму з химерно вигнутих грубих прутів. Юстина під'їхала до сторожки. Поговорила з охороною.

— Ходімо! — махнула вона нам.

Ми заїхали за ворота. Просторе подвір'я було викладене сірою бруківкою. Ми лишили велосипеди під стіною сторожки, коло парковки для клієнтів. Юстина рушила в бік довгого низького будинку ліворуч від ливарні, котра була навпроти брами.

— Тут розташовані офіси, роздягальні й душі, — пояснила вона. Постукала в одне з вікон і помахала комусь усередині.

Невдовзі до нас вийшов високий міцний чоловік з показною чорною бородою.

— Привіт! Юстинка казала, що ви ведете розслідування й що мені не можна нікому про це говорити! — лунко прогримів він. — Ян-Станіслав Боцковський, — він смикнув мені руку, як порив вітру хвіст повітряного змія. — Питайте, детективи! — його міна свідчила про те, що він не ставиться до нас серйозно.

— Хто прийняв рішення про те, щоб пожежників Генека Семеньчика й Павела Томасюка лишити на нічну зміну? Ви? — спитав я без зайвих церемоній.

— Не я, шеф. Його сильно підганяли із дзвонами в Замости. Виявилось, що замість на завтра їх треба зробити на вчора.

— Шеф, тобто Оселедський?

— Іншого в нас нема, — Ян-Станіслав задоволено погладжував чорну бороду.

«Супер!» — зрадів я. Підтвердилося, що це Оселедський затримав пожежників. Він легко міг поставити своїх людей на їхнє місце.

— Генек Семеньчик і Павел Томасюк працювали самі? Чи могли вони непомітно вийти перед десятою вечора, перевдягнутися, поїхати до парку, спиляти дерево, зрізати оселедця та повернутися?

Ян-Станіслав похитав великою головою.

— Неможливо. З ними працювало четверо хлопців, ураховуючи мене. Вони були весь час, роботу ми закінчили о четвертій ранку, — пояснив він.

— Жоден не виходив до туалету?

— Павел, але це було п'ять хвилин. Мусив би мати крила, щоб обернутися.

«Але ключі від машини за цей час можна встигнути комусь передати», — подумав я.

— О котрій це було?

— Та я знаю?.. Десь о десятій вечора, — відповів Ян-Станіслав.

— Запитай про «жука», — нагадала мені Тамара.

— По черзі! — засичав я. — Де стояла машина Павела? Чи хтось міг її узяти, доки ви працювали над дзвонами, поїхати й непомітно повернутися?

Виявилося, що це можливо. Щоправда, через головні ворота «жук» у п'ятницю ввечері ані в'їжджав, ані виїжджав, що з'ясувала поліція, проте був варіант виїхати з території ливарні в обхід камери біля воріт і сторожки.

— Парковка для працівників за ливарнею, зі сторожки її не видно. У роздягальнях є задні двєрі. Достатньо вийняти ключі з одягу Павела, пройти на парковку й сісти в «жука», — пояснював дядько Юстини. — Ходімо, покажу.

Ян-Станіслав провів нас через роздягальні задніми дверима назовні. Ми переконалися, що взяти ключі від машини з одягу в роздягальні, а потім виїхати з парковки, не становило найменшої

проблеми. Якщо Павел не дав ключів із власної волі, то будь-хто міг їх узяти, а спиливши оселедця — повернутися й покласти на місце.

— За ливарнею є друга брама. Для вантажівок вузько, але «жук» пройде, — Юстинин дядько вів нас ґрунтовою дорогою за будівлю ливарні.

Там дорога йшла навкоси через просторий двір, де лежало залізаччя, звалене безладними стосами. Далі були склади для кольорового брухту. Вони прилягали до високого муру. Вузька брама, зварена із бляшаних листів, розташовувалася між двома складами. Вона була зачинена на іржавий засув, на якому видніли свіжі сліди: безсумнівно, хтось нещодавно її відкривав.

— Я давно сюди не зазірав, — промовив Ян-Станіслав. — Ви ще щось хочете дізнатися? Бо мені треба повертатися до роботи.

— Кажуть, монумент був надто легкий як на бронзу, — я хотів підтвердити слова Марцеля.

— Трохи легший, та це не означає, що гірший. Ми зробили його ретельно, солідно, на совість!

— Ми можемо поговорити із Семеньчиком і Томасюком? Вони сьогодні на місці? — спитав я.

— Їх немає ані тут, ані в місті. Пожежна відправила їх на кількаденні навчання. Поліція дала згоду на поїздку, у них є алібі на злощасну ніч.

— Окей, дуже дякуємо. Можна, ми ще трошки подивимося, оглянемо брухт? — спитав я.

— Теоретично — ні, але... гаразд, та вважайте, щоб нічого на ноги не впало, — попередив нас Ян-Станіслав. Подав руку й попрощався.

Юстина крутнулася на п'яті, як балерина.

— Будь-хто міг узяти ключі від «жука», вийти через службові приміщення на парковку, перевдягнутися в пожежні штани, поїхати й повернутися через вузьку браму. Будь-хто! — наголосила вона.

Юстина мала рацію, з одним лише винятком: не кожен мав привід так учинити. Крадіжка оселедця сприяє виборчим проектам Оселедського. У нього був мотив.

Я прослизнув на склад кольорового брухту крізь невеликі двері у високому бляшаному крилі. Дівчата зайшли за мною.

З одного боку я не вірив, що Оселедець настільки дурний, щоб привезти монумент до власної ливарні, але з іншого боку, найважче знайти те, що не ховали.

— Оселедцю, знайдись! — мугикала Тамара.

Унаслідок півгодинних пошуків на складі ми знайшли прес-пап'є у формі черепахи, кілька мініатюр пам'ятників відомим людям, коробку мідних Ейфелевих веж, і навіть зубра в масштабі один до п'ятдесяти. Але від гігантського оселедця не було й сліду.

Я вже виходив, коли Юстина вигукнула:

— Я знайшла важіль! — вона висмикнула щось із купи металообрухту й переможно підняла над головою. У руці в неї був чавунний прут, загнутий з обох боків: з одного — вниз, із другого — вгору. Це був важіль помпи, найімовірніше, тієї, яку вкрали біля пожежного депо.

«Цікаво, звідки він тут узявся?» — подумав я. І саме цієї миті відчув, як хтось торкнувся мого плеча.

— Що ви тут робите? — спитав знайомий різкий голос Оселедця, чи то пак Оселедського, на дев'яносто відсотків причетного до крадіжки монумента.

Я й бровою не повів і відповів питанням на питання:

— Що тут робить цей важіль?

Обличчям Оселедського промайнула ледь помітна тінь обурення. «Нагадав козі смерть», — як каже наш директор Донат-Марія Донат, коли я заявив йому, що по понеділках домашнє не перевіряють.

— Звідки це у вас?! — рудий Оселедець прикинувся здивованим. Відпустив мене й підійшов до Юстини.

— Тут лежало, — Юстина махнула на куток за спиною.

— Справді? Я не люблю брехунів. Хто наказав вам підкинути його до ливарні?! — запитав він розгнівано.

«Спритний хід! Хоче нас підставити!» — подумав я.

— Дай мені, я передам це поліції! — безпеліційно зажадав він.

Юстина запитально глянула на мене. Я кивнув, тож вона передала йому важіль.

— Ми теж повідомимо поліцію! — пообіцяв я, щоб він не думав, що ніхто не довідається про знахідку.

Оселедець насупив вицвілі брови.

— Кінець екскурсії! — гримнув він.

Нас вивели за ворота. Ми сіли на велосипеди й мовчки від'їхали. Десь уже метрів за триста я озирнувся. Оселедський говорив з охоронцем у сторожці. «Не погладить він його по голівці за те, що той нас впустив», — подумалося мені.

Ми зупинилися через пару кілометрів і сіли на березі річки.

— Що ти про це думаєш? — спитав я Юстину. Я вирішив не ділитися своїми припущеннями, щоб почути неупереджену думку.

Юстина стягнула волосся червоною гумкою, стала перед нами на краю насипу, примружила вузькі очі.

— Усе ідеально сходиться, ваша честь, — почала вона з удаваною серйозністю. — Оселедець хоче стати міським головою. Що він робить? Організовує крадіжку монумента оселедця. Ви

запитаєте: «Навіщо?» Це очевидно! Щоб зірвати подію під назвою «Свято оселедця». Успішне проведення Свята оселедця могло б спричинити зростання підтримки мера Павлючука. Зверніть увагу, пані та панове, наскільки підступний план Оселедського. Він сам спонсорує монумент оселедця й спільно із чинним міським головою влаштовує його відкриття. Ось де підступ! Чи хтось запідозрив би спонсора оселедця в його крадіжці? Звісно, що ні! А між тим пан Оселедський проспонсорував монумент виключно з метою викрасти його перед Святом оселедця. У нього були для цього всі можливості. Він затримав Генрика Семенчика й Павела Томасюка в ливарні. Як ми довели, його люди могли прикинутися пожежниками, зрубати дерево, спиляти оселедця й непомітно повернутися на територію ливарні. Тож немає сумнівів у тому, що Зенон Оселедський винен у крадіжці!

— А як щодо важеля від помпи? — спитав я.

— Спокійно. Дрібні крадіжки, схожі на хуліганство, а саме: ламання смітників у парку, крадіжка старовинної ручної помпи, лелеки, садових меблів із жабою й гномами були частиною плану Зенона Оселедського. Він організував їх, щоб викликати стурбованість місцевої громади, а потім звинуватити чинну владу в халатності та некомпетентності. Знайдений у ливарні важіль доводить

провину підозрюваного. Зенон Оселедський був настільки впевнений у своїй безкарності, що не намагався приховати цей доказ. Я переконана, що монумент оселедця також цілий і лежить десь неподалік. Чому я так вважаю? Бо його не вкрали заради грошей. Наважуюсь заявити, що монумент знайдеться, щойно Оселедський переможе на виборах.

— Або саме перед ними, — устряг я. — Поїхали до Марцеля, у нього чуйка, треба з ним іще поговорити. І позичити щось, що пахне конем.

— Окей, я тільки Півнотці подзвоню, повідомлю, що ми знайшли важіль, — мовила Юстина.

— Чекай!..— засумнівався я. — Не кажи, що ми шукаємо монумент, бо тітка Віола нас не випустить.

13 За шість днів до Свята оселедця (продовження)

Стайня Марцеля Без Годинника була за містом, дорогою на Білосток. Ще далі, ніж рожевий танк і стовп — тепер уже без фігурки лелеки, вона ховалася за стіною лісу.

— Поїдемо короткою дорогою, — кинула задихана Тамара й звернула на вибоїсту лісову стежку.

Десь через кілометр ліс раптово порідів — і ми виїхали просто на велику луку, перегорожену парканом з обтесаних стовбурів і гілок. Серединою луки пролягала ґрунтова дорога, поросла глибокими слідами шин. Ліворуч розташувалася вимощена бетонними плитами парковка для фур. Далі дорога була вже посипана щебенем і провадила до широко розчахнутих воріт брами із гладко обтесаних дощок. Дерев'яний парканчик відділяв розлогу луку від усяпаного піском, витоптаного копитами подвір'я. На ньому розмістилися господарські будівлі, зокрема стодола й три

муровані стайні. Поруч був гараж із майстернею в одному приміщенні. Перед ним стояли три мотоцикли, кожному чогось бракувало: колеса, сидла, керма. Під однією зі стін повітки лежала гора знятих шин.

За стодолюю, на невисокому пагорбі, у зелені ховався великий одноповерховий будинок з почорнілих колод. Невеликі вікна пофарбовані по контуру блакитним, віконниці теж блакитні. (Дядько Богдан казав, що цей колір відлякує жуків, але я не певний, чи він цього не вигадав). На одному з дерев перед будинком висів уламок дошки, на якому друкованими літерам фарбою було виведено: «КІМНАТИ».

Ми злізли з велосипедів — їхати поораною колесами дорогою було неможливо. Проминули парковку, де стояли три фури (дві з білоруськими номерами й одна з польськими), та опинилися перед брамою.

Між будинками крутилося кілька чоловіків, вони переганяли охлялих коней з вантажівки до стайні.

— Добрий день! Є Марцель? — зачепив я одного з них, високого худого з орлиним носом.

Той витер рукою піт із чола, зиркнув непривітно й мовчки пішов далі.

Розгублені, ми зазирали до стайні. Там побачили ряд боксів для коней. Я зробив крок, щоб

увійти, але нас затримало якесь височезне худирло й змусило відступити, а тоді з гуркотом зачиною широкі ворота.

— Ми йому не сподобались, — підсумував я.

— Тут хтось є, ходи! — Юстина з Тамарою стояли під дверима будинку поруч. Дійсно, звідти долинали збуджені голоси. Ми не розуміли слів, мабуть, говорили не польською. Широкі двері були на засуві, але в правому крилі була хвіртка. Я натиснув на клямку.

— Що там, малий? Яким вітром вас сюди завіяло?! — почув я за спиною радісний голос.

Я озирнувся. Переді мною стояв усміхнений Марцель Без Годинника.

— Ти як у воду дивився з тим «жуком»! — я не хотів одразу казати, що прийшов порадитися, бо люди мають думати, що детектив знає більше, ніж насправді.

— У мене теж є для вас новини. Ходімо до саду, тут нас коні затопчуть.

Сад розташувався за дерев'яним будинком. Подвір'я звідси не було видно. Ми опинилися серед дерев — старих, покручених, покалічених тріщинами й наростами, схожими на велетенські лишаї чи прищі (мені подобається порівняння із прищами. Математик мені бува казав: «Твоє нерозуміння дробів неможливо приховати, як прищ

на носі», а я собі уявляв, як у нього вискакує велетенський чиряк завбільшки як спіла вишня).

Ми сіли на розхитаній дерев'яній лавочці, а точніше на звичайній дошці, покладеній на два трухляві пеньки.

— Ми були в ливарні! — Тамара рвалася розповідати замість мене.

— Юстина знайшла там важіль від помпи, отієї з-під депо! — вона стишилася аж до шепоту.

«Кому тут підслуховувати, крім шпаків?» — пирхнув я подумки.

Марцель потер руки.

— Гарна робота! Соколине око ти, Юстинко! Я знав, що Оселедський із законом не дружить. Це впертий тупий бовдур, упевнений у безкарності лише тому, що має грошей більше за інших. Шкода, що досі ніхто не поцікавився, звідки в нього ті мільйони на рахунках. Мер Павлючук має покопатися в його біографії. Але він надто порядний для цього, — продовжував Марцель. — Юстинко, ти розповіла комендантові про помпу?

— Я подзвонила. Півнотка прийняв повідомлення. Тато був зайнятий.

— А чим він так зайнятий? Планує якусь операцію? — зацікавився Марцель.

— Не знаю. Але новеньких прислали більше, ніж зазвичай.

— Що ти таке кажеш! Окрім тої юнки, що патрулює з Півноткою, є ще хтось?

— Ага. Ще троє, вони в цивільному.

— Ого... — Марцель на мить споважнів і замислився, а тоді хитнув головою, наче щось згадав. — Я порозпитував наших водіїв про садівників.

— Про кого? — не зрозумів я.

— Про тих, хто обробляє чужі сади на предмет меблів. Кажуть, це спритний тип, і він спеціально взяв попону, щоб спрямувати розслідування на хибний шлях. А! Я говорив із Генеком і Павелом, перш ніж вони поїхали на курси. Оселедський особисто наказав затримати їх на нічну зміну в ливарні.

— Ми знаємо! І навіть маємо цілком вірогідну гіпотезу, — я поділився з Марцелем думками щодо можливої ролі Оселедського в крадіжці монумента.

Він кивав головою й усміхався під носом.

— Ти все продумав, як Шерлок Холмс. Можливо, що монумент лежить схований і чекає слушного моменту. Якщо Півнотка не знайде його на складі в ливарні, то варто пошукати деінде. Де б ви сховали такого оселедця, га?

— У штучному ставку?.. — непевно запропонувала Юстина.

— Я б поставив його в садку між гномами й жабою, за принципом, що найскладніше знайти те, що на видноті, — ствердив я.

— Я знаю! — Тамара зістрибнула з імпровізованої лавки. — Я знаю, де Оселедець тримає оселедця! У бункері! — вигукнула вона. — Навіщо йому крутитися в лісі коло бункера? Чого йому так залежало, щоб ми туди не залізли?! — продовжувала вона, розмахуючи руками прямо мені перед носом. Мабуть, уже уявляла, як її проголошують королевою Свята оселедця в подяку за повернення монумента. — Ходімо! Обшукаємо бункер! Потрібно встигнути до вечері, бо якщо запізнимося, мама розлютиться!

— Бункери — це сміттєзвалище. Там дійсно можна не один монумент сховати, — погодився Марцель. — Але, як ви переконалися нині, Оселедець почувається аж занадто впевнено, він навіть слідів після крадіжки помпи не приховав. Кажеш, малий, що найважче знайти те, чого не ховали... — він глянув на мене й багатозначно ворухнув бровами. — Подумай про це.

— Гадаєш, він тримає оселедця у своєму маєтку? — здогадався я.

— Оселедця чи інші цікавинки. Адже ані лека, ані садові меблі йому не потрібні. Він уже досягнув мети, наробив проблем мерові, тепер його виборчий штаб може розпускати плітки, що

влада не справляється. Крадене він десь закинув і давно забув. Лише монумент може йому придатися в передвиборчій боротьбі. Котра година? Бо в мене годинника нема.

Тамара глянула на руку.

— О боже, скоро сьома! Мамуся розлютиться! — зойкнула вона.

Марцель провів нас аж до лісової дороги. На жаль, я забув попросити щось із запахом коня.

На вулиці Синій ми попрощалися з Юстиною. Вона обіцяла дізнатися, що поліція думає про знайдений нами важіль помпи. Шкода, що ми віддали його Оселедському. Він точно стер відбитки чи підмінив на схожий, щоб переконати поліцію, що шмаркачі помилилися, прийнявши його за частину старовинної помпи.

Я планував, що після вечері ми ще раз підемо гуляти. Збирався прокрастися на територію будинку впертого бовдура, як влучно назвав Оселедця Марцель Без Годинника. На жаль, родина знову стала на заваді. Замість шукати монумент і вистежувати Оселедця, нас запрягли до кухонних робіт. На нас чекали два відра полуниці й гора запилжених банок. Це треба було перемишати, повідривати ягодам хвостики, а потім мішати в каструлі й не підпускати малечу. На щастя, Малий із близнючками й далі бавилися, намагаючись потопити м'ячики для пінг-понгу.

Коли ми закінчили варити варення й поприбирали на кухні, уже посутеніло. Тітка й чути не хотіла, щоб нас випустити. Дядько теж заперечив. «Якби я міг їм сказати, що от-от викрию винуватця крадіжок, котрі посипались на мешканців міста, може, вони були б згідливіші», — переконував я себе, але дуже недовго. «Згідливішими дорослі не стануть, натомість зачинять нас у хаті до кінця канікул, і ми навіть у туалет не сходимо без дозволу».

— Нам точно не можна піти погуляти? — я дав Пацьорекам останній шанс змінити неправильне рішення.

На жаль, вони не скористалися нагодою. Шкода. «Доведеться вийти без їхньої згоди», — сказав я собі.

Я ще розпитав дядька про найсвіжіші новини щодо поліцейського розслідування. Йому вже було відомо про знайдений важіль помпи. На щастя, він не пов'язував мене й Тамару з пошуками монумента. Юстина не підкачала.

— Важіль міг підкинути будь-хто. Я б не надавав цьому значення, — стелував він плечима. — І точно не звинувачував би пана Оселедського, він порядна людина.

Я пропустив це повз вуха, у дядька Богдана всі порядні — може, хіба, окрім типа, якому він поміг себе обікрасти. Але винятки підтверджують правила.

Я почекав, доки всі позасинають. Після одинадцятої весь будинок міцно спав. Я встав з ліжка, перевдягнувся з піжами в спортивний костюм. Заглянув до кімнати близнючок.

— Пора?! — підхопилася з-під ковдри Тамара. Вона теж вирішила вийти з дому без згоди батьків.

— Тихо! Чекатиму у вітальні, — прошепотів я.

Невдовзі ми вже їхали на велосипедах у бік ринку. Першу зупинку зробили в парку. Нарешті я зміг роздивитися ліхтарі. Сьогодні горіли всі. Але під час крадіжки той біля фонтана не світився, тож було надто темно, щоб розгледіти обличчя злодіїв з вікон будинків на протилежному боці ринкової площі.

Будинок Оселедського був на вулиці Набережній, 206. Просторе подвір'я, на якому стояв великий одноповерховий дім у формі підкови, спускався вниз аж до річки.

— В Оселедця є власний пляж і пристань, — у голосі Тамари вчувалися й заздрість, і гордість.

— Охорона й сигналізація теж? — запитав я.

— Лише мисливські собаки. На ніч їх замикають у псарні.

— Ти не могла раніше про це сказати?! Це ж зовсім інша справа! Якщо вони нас почують, то нароблять галасу!

На щастя, псарня, дровітня та гаражі були за будинком, десь посеред чотирьох гектарів ділянки. До неї вела широка дорога з кольорової бруківки, вигадливо закручена у формі знаку нескінченності, тобто ∞ .

— У нас майже у всіх є сигналізація. А якщо в когось нема, то чіпляє датчик, щоб здавалося, наче є, — прошепотів я.

Ми під'їхали під самісіньку огорожу. Поклали велосипеди на траві. За територією будинку з боку виїзду з міста тягнулися дикі луки (подивіться розташування на мапі в кінці книжки). Її відгороджував міцний мур, із фрагментами ажурних кованих решіток ручної роботи, які зображували виноградне листя й грона. Це була надійна опора для ніг, тож ми без зусиль опинилися на подвір'ї.

За огорожею ріс ряд декоративного ялівцю. Я жестом зупинив Тамару. Тишу літньої ночі порушував лише жаб'ячий крекіт. Я розсунув колючі гілки. Перед нами була бічна стіна будинку. Два потрійних вікна світилися.

«Аби лише пси не розгавкалися», — повторював я подумки, наче якесь закляття.

Я підліз під саме підвіконня й зазирнув усе-редину. Тамара, звісно, зробила так само. У просторій вітальні було троє. Вони сиділи в широких

шкіряних кріслах довкола складаного столика — Оселедський, молода жінка в поліцейському мундирі й високий, із гарною фігурою чоловік з ледь помітним черевцем. У нього була симпатична посмішка, і загалом виглядав він добродушно.

— О, дядько Крись! — радісно підстрибнула Тамара.

— Заспокойся! Хочеш, щоб нас викрили?! — засичав я.

Оселедський устав із крісла й підійшов до вікна. Я притиснувся до стіни, затаївши подих. Скрипнув замок. Я притримав Тамару за руку.

Ми стояли, приклеєні до стіни міцно, як рекламні наліпки в транспорті.

Оселедець лишив прочинене вікно, але ми не почули ані слова з розмови. Я почекав хвилин із п'ять і зазирнув знову. Поліціантка й дядько Крись саме виходили з вітальні. Я смикнув Тамару за рукав. Ми стрибнули в кущі ялівцю й під їхнім прикриттям перемістилися до головного входу.

— Добраніч! — почули ми три голоси.

Клацнув замок на хвіртці. За мить загуркотів автомобільний двигун.

— Та в мундирі — це Еліза, вона була з Півноткою в патрулі тієї ночі, коли пропав оселедець! І тато Юстини! Дядько! Комендант! Отой високий! Вони допитували Оселедця через помпу! Тепер йому не викрутитися! — раділа Тамара.

— Можливо, — я сумнівався, що Оселедський не вислизне з рук місцевої поліції. Перш ніж вони пов'яжуть крадіжку помпи зі зникненням монумента оселедцю, про Свято оселедця вже хіба лише згадуватимуть. — Почекаємо, доки Оселедець засне й обстежимо територію навколо будинку, — прошепотів я.

Світло у вітальні згасло. Але за мить передні двері знову відчинилися й на порозі з'явився Оселедський. Він явно не збирався лягати спати. Вишуканий вечірній костюм він змінив на зелений одяг мисливця.

— Він іде замітати сліди! Треба за ним простежити! — оголосила Тамара тремтячим від збудження голосом.

Моє серце теж радісно затріпотіло. Нарешті щось відбувається! До цього було шалено нудно, а я терпіти не можу нудьгувати.

При собі в Оселедського був бінокль, крутий фотоапарат, шкіряна сумка на набой...

— Вау! У нього є зброя! — прошепотів я.

— У злочинців завжди є вогнепальна зброя. Ти гадав, що в нас вони озброєні луком зі стрілами? — зіронізувала Тамара.

— Що ти, дитино, знаєш про злочинців? — зверхньо промурмотів я.

Між тим озброєний Оселедський рушив у бік гаража й псарні. «Якщо він випустить собак, нам кінець!» — майнула мені думка.

На наше щастя Оселедець увійшов до гаража й вивів звідти велосипед.

— Вертаймося по наші! Я їду за ним, а ти почекай трохи та їдь додому! — наказав я категоричним тоном. Не міг же я взяти дитину на операцію! Пацьореки й Кефірчики зреклися б мене, якби я вчинив інакше. На жаль, Тамару мої добрі наміри мало цікавили.

— Це наш злочинець! Мій і Юстини! — обурилася вона. І ледь нас не виказала.

— Тихо! — цитьнув я.

На суперечки не було часу. Оселедський власне вийшов через хвіртку.

Коли ми дісталися велосипедів, він уже їхав Набережною. Проїхав так ціле місто, а коли ми нав освітлений знак на в'їзді, Тамара прохекала:

— Я ж казала! Він сховав оселедця в бункері, тому нас звідти погнав! І тепер перенесе його деінде!

— У такому разі навіщо йому бінокль, фотоапарат і двостволка? Щоб перенести монумент в інше місце чи закопати його, придалися б лопата, тачка й машина. Він же не повезе гігантського оселедця на багажнику, — прошепотів я у відповідь.

Вистежування Оселедця, незалежно від мети його подорожі, сповнювало мене щастям. Я вроджений слідопит, сидіти перед компом і складати уривки свідчень у логічну єдність — не моє, для цього ідеально підходить Домінік. Шкода, що його тут нема.

Оселедський проминув рожевий танк, але до бункера не звернув. Він несподівано вимкнув фари й з'їхав із Набережної ліворуч, на лісову дорогу — короткий шлях до стаєнь на Мокрих Луках.

«Оце сюрприз!» — здивовано подумав я.

Ми, звісно, увесь час їхали без фар. Нам треба було триматися на відстані, щоб випадковий

скрип чи брязк нас не виказав. Доки Оселедський їхав з увімкненими фарами, це було досить просто. Коли він їх вимкнув і в'їхав між дерева, стало важче.

— Він їде до Марцеля? — Тамара мусила заговорити, хоч мала не пускати пари з вуст, бо я їй заборонив!

Я не відповів, проте повторив подумки: «Він їде до Марцеля? Навіщо?» Напружив усі звивини, але не знайшов відповіді щодо зв'язків Оселедця з Марцелем. Байкер без годинника однозначно не фанат бізнесмена, він назвав його впертим тупим бовдуром.

«А може, Оселедський торгує кіньми чи вівцями? Люди не мусять подобатися одне одному, щоб мати спільні інтереси», — думав я. «Але ж не їде він уночі з вимкненими фарами, щоб обговорювати невинні робочі питання!» — відповів я сам собі.

Оселедський зупинився на узліссі. Велосипед поклав на землі. Ми зупинилися кілька метрів за ним. На парковку саме заїхали дві фури. Не неосвітленому подвір'ї стояла ще одна (чи дві — жахливо, що я не взяв бінокля!) Довкола машин крутилося кілька тіней. На жаль, нам не було видно жодних деталей.

Оселедський приклав бінокля до очей і спрямував його точнісінько в бік парковки й силуетів,

що там рухалися. Довго вдивлявся. Потім змінив бінокль на фотоапарат і несподівано зник нам з очей.

— Куди він подівся?! — прошепотів я, забувши про обережність. — Лишайся тут, я перевірю. Якщо щось трапиться — приведеш допомогу.

Цього разу Тамара послухалась. Я обережно підкрався на межу лісу й луки.

Дурдом-веселка! Оселедський лежав у рівчаку, що відділяв ліс від луки, сховавшись додатково за рядом кущів, і фотографував машини на стоянці!

— Він фотки клацає! — зненацька прошепотіла Тамара.

Я підскочив, як ошпарений. Тріснула зламана гілка. Оселедський завмер. Я потягнув Тамару за каптур на кофті. Ми присіли навпочіпки в хащах. Оселедець встав, роззирнувся й направив бінокль у наш бік.

«Добре, що це не прибор нічного бачення», — подумав я.

— Він іде! — Тамара так стиснула мені руку, що ледь пальці не поламала. Капець!

— Він же на місці стоїть! — буркнув я.

Оселедський ані ворухнувся. Він увесь час стояв із біноклем біля очей. Однак хтось у наш бік таки йшов — про це свідчив тріск ламаних гілок.

— За нами! — я визначив, що шум добігав з-за наших спин.

— Ма-а-а-моч-ко-о-о! — Тамара захлипала.

Якби я був сам чи з Домініком, усе розвивалося б інакше. Але Тамара — не Домінік, краще було не чекати, аж вона здійме галас і викриє нас перед Оселедцем.

Я потягнув її в бік велосипедів.

— Звалюємо!

Додому ми доїхали, не озираючись.

Параноя! — написав я Домінікові. — *Ми вистежуємо Оселедця, а той стежить за стайнею Марцеля! Він хоче підірвати її чи обікрати?*

Я так і заснув із цим питанням, що міцно засіло в моїй голові. Свіже повітря знову подіяло й миттєво мене приспало. Воно явно шкодить слідчим. Треба це включити в підручник для детективів-початківців.

Вівторок. 14

За п'ять днів до Свята Осеledця

Від самого ранку все було не так. Мене розбудив якийсь сморід. Просто жахливий сморід! Я широко розплющив очі. Наді мною висів смердючий черевик-трапер. Шнурівки лоскотали мені носа.

— Бачиш? — почув я голос Малого.

— Капець! Прибери, негайно! — верескнув я.

— Бачиш? — Малий не перейнявся моїм криком. — Такі трапери були в злодія. І такі шнурки нерівні. Бачиш? — домагався він уваги.

— Дурдом-веселка! — я тер очі, щоб прокинутися. — Ти знайшов злодія? Це його взуття? — не йняв віри я.

— Це трапери дядька Богдана. Дядько — не злодій. Він тільки помагав красти й на ногах мав тоді сандалі, — пояснив Малий.

— Тобто, ти пригадав, яке взуття було на злодієві, — допетрав я.

— Ага. Таке. Я згадав, бо я молодший детектив.

— Чудово, пане молодший детективе. Твоє розслідування на правильному шляху, — позіхнув я.

— Вони допомагають мені в розслідуванні, — додав Малий, підштовхнувши близнючок уперед.

«Знову непідписані», — відзначив я мимохідь.

— Супер. Ви вистежили дядькове взуття. Чудова робота! — я сподівався, що досить їх похвалити, але Малий чекав на пояснення.

— Дядько Богдан позичив свої черевики злодієві? — запитав він пошепки.

Я насупив брови.

— Це б означало, що дядько був у змові зі злодієм, — з удаваною повагою прошепотів я у відповідь. — А тепер подумай про мотив крадіжки, — підказав я.

Малий здивовано глянув на близнючок.

— Навіщо дядько позичив черевики злодієві? — запитав він.

— Тато хотів, щоб злодій нас обікрав, бо йому не подобалися гноми, — розсудливо відповіла одна з них.

— Жаба йому теж не подобалася. Але вона була найгарніша, — додала друга.

Малий схвально покивав головою, а тоді звернувся до мене:

— Вони кажуть, що в дядька був мотив, — зробив висновок він.

— Клас. Ми знаємо, хто замовив крадіжку й навіщо це зробив. А тепер вам потрібно знайти, хто виконав замовлення. Це найважливіша частина розслідування. Її потрібно провести максимально таємно. Нараду завершено! Я йду снідати! — сказав я й накрив голову ковдрою.

Самі знаєте, як важко вставати, коли ніч не спав. Я збирався ще годинку подрімати, а тоді пригадав собі вчорашні події й вистрибнув із ліжка. «Треба попередити Марцеля, що Оселедський спостерігає за стайнею! — подумав я. — І стежити за кожним кроком Оселедця! Тепер я точно знаю, що цей чоловік не діє в рамках закону. І слід неодмінно обшукати територію його будинку!»

Я вмився й швидко вдягнувся. Спускаючись, визирнув у вікно — лило як з відра, до того ж гуркотіло й гуло, як на будові метро. Я зрозумів, що з дому вийду нескоро. Дорослих Пацьореків ще можна якось задобрити, але погоду не переконаєш змінити плани, бо вона перешкоджає в розслідуванні.

Я зазирнув до кухні. Тітка з дядьком готували сніданок.

— Є новини про монумент? — спитав я дядька Богдана. Той заперечно похитав головою.

— Кузен, тобто Юстинин тато, сказав, що без змін. Вони там у відділку мають важливіші

справи, тільки Крись не може про це говорити. Я вже й сам не знаю, що про це думати. Справа застрягла.

Я поклав собі на тарілку салату з оселедцем.

— У мене є гіпотеза, — сказав я, крадькома зиркаючи на тітку, яка різала помідори. У її вухах стирчали навушники, і вона голосно повторювала французькі слова.

— Ви не думали про те, — продовжив я, — чи це не Оселедський замовив усі ці крадіжки: помпа, лелека, садові меблі та монумент, щоб створити напругу в місті й завдяки цьому забрати голоси в мера Павлючука?

Дядько проковтнув чималий кусень хліба.

— Неможливо! — упевнено ствердив він. — Ти упереджений щодо пана Оселедського, бо той справляє не надто приємне перше враження, але коли познайомитися з ним ближче, воно змінюється на краще. Я готовий руку за нього дати на відсіч.

— Краще не ризикувати, — пробурмотів я собі під ніс. Як можна так довіряти людям?

— Ви самі казали, що поліція не переймається цією справою. В Оселедського достатньо впливу та грошей, щоб підкупити полі...

— Карася? Підкупити? Ти що верзеш?! Теосою! Кримінальне хобі тебе веде в глухий кут. Наша поліція знає, що робить. Якщо вона мовчить про монумент, значить, має на це поважну причину.

— Окей, — буркнув я й покинув намагання пробудити в дядькові недовірливість. Та поставив ще одне питання: — Оселедський має щось проти Марцеля?

— Вони від початку одне одного не люблять. Оселедський людина працьовита, сам заробив свої статки, а Марцель — вільний птах. Волочився по світах, але працювати не навчився. Зате пофілософствувати завжди радий. Він кілька разів висміяв багатство Оселедського — і тепер у них напружені стосунки. Але обоє порядні, кришталево чисті люди! — підкреслив дядько.

Я подумки зігхнув від його наївності, але нічого вже не став казати.

— Чому Тамара досі спить? Що вона вночі робила? — тітка витягла навушник з вуха. — Теосою, розбуди її, — попросила вона мене.

Я рвонув нагору.

— Сестро, прокидайся! Зараз обід буде! — я легенько потягнув ковдру. Тамара відірвала голову від подушки й грізно подивилася на мене.

— Брате, відчепись! — буркнула вона.

Відвернулася до стіни й накрила голову подушкою, а я повернувся на кухню.

— Каже, що не встане, бо в неї канікули! — повідомив я тітці.

І пішов до своєї кімнати. Подивився у вікно. Блискавка зигзагом розітнула небо, дім струсонувало від грому. І мови не було, щоб кудись

виходити. Вода періщила по вікнах, наче хтось лив її з відра.

«День змарновано», — подумав я. І був правий. Я намагався зв'язатися з Домініком. Але той, як на зло, десь пропав. Мене це все рознервувало. «Я нічого не можу зробити, бо лле й гримить, а він собі милується грецькими пейзажами!»

— Чого тобі?! — гарикнув я на Малого, який постійно щось від мене хотів.

— Я втопив м'ячик, — рот у нього вигнувся підківкою, а це означало, що зараз він розплачеться (цього мені лише бракувало!).

— Дай мені запах коня, — схлипнув він.

Дурдом-веселка! Я забув!

— Принесу, як дощ мине. Обіцяю, — намагався я заспокоїти брата.

До кімнати зазирнула розкуйовджена Тамара.

— Треба поговорити, бо я не розумію... — пробурмотіла вона.

— Ти мене підвів, — Малий уже ревів на повну. Близнючки, що прислухалися до розмови, утупили в мене сердиті погляди.

— Я всю ніч думала про вчорашнє, — продовжувала Тамара. — Це важко зрозуміти. Дивись, Оселедець стежив за стайнею, ми стежили за Оселедцем, і за нами теж хтось стежив. А ми ж невинні. Навіщо стежити за невинними людьми? — спитала вона з убивчою наївністю.

— Малий плаче! Теось його розплакав! — одна із близнючок тицьнула в мене вказівним пальцем.

— Тихо, Іго! — буркнула Тамара.

— Зроби йому щось! — висунула вимогу друга. І затупала, грізно стискаючи кулачки.

Господи! Я проігнорував плач Малого й розгніваних гусок та відповів Тамарі:

— Стежать і за винними, і за невинними! Зрештою, я не думаю, що стежили за нами. Найвірогідніше, що стежили за Оселедським. Це могла бути якась тварина. Я забрав тебе звідти, щоб ти не вмерла зі страху.

— Дуже смішно! Ти сам від страху тремтів! — набурмосилась Тамара. Але цікавість перемогла. — Навіщо Оселедський фотографував стайню поночі?

— Є проста причина. Оселедський гальмує розслідування справи монумента. Не питай, яким чином. Така багата людина знайде консультантів, які йому в цьому допоможуть. Розслідування затягується, дядько так сказав. Єдина людина, на яку Оселедець не має впливу і яка може йому зашкодити — Марцель. Оселедський уже напевно знає, що Марцель підозрює його в організації крадіжок. Тож шукає на нього якийсь компромат або хоче підкласти свиню. Ми повинні його попередити, причому чимшвидше!

— Але як? У нього немає мобільного, — Тамара занепокоїлась. — Інго, перестань! — кинула вона сестрі, що й досі тупотіла.

Поговорити з Марцелем було неможливо. Їхати велосипедом через ліс у таку погоду теж глупо.

— Я хочу запах! — на все горло слізно вимагав Малій.

— Та дай ти мені нарешті спокій! — роздратовано вигукнув я.

Це тільки погіршило ситуацію. Малій і Гуски розревілися на три голоси із силою принаймні сто п'ятдесят децибелів. На щастя, а скоріше на біду, Тамара вигадала спосіб безболісно позбутися настирливих малих.

— Я приготую тобі зразки різних запахів, може натрапиш на злодійський, — запропонувала вона Малому.

— Аби їх було достатньо багато, — прошепотів я.

Ми відвели Малого, Ігу та Інгу до ванни. Дали їм набір чоловічої і жіночої косметики (чи косметика для тварин — середня?) й отримали для себе трохи спокою.

Ми подзвонили Юстині по скайпу. Розповіли їй про нічну поїздку.

— Що зробила поліція з важелем помпи? Вони притиснули Оселедця? — спитав я.

— Він викрутився, — пояснила Юстина. — Сказав, що не знає, звідки в його ливарні взявся важіль від украденої помпи. Стверджує, що хтось йому підкинув.

— Відмазався. Потрібно знайти беззаперечні докази його злочинів! — вирішив я.

— Завтра середа... — устигла сказати Юстина. Прогуркотів грім, і її голос цілковито зник. Телефонний зв'язок теж пропав.

— Що з того, що завтра середа? — запитав я.

— Я ж тобі казала. Кожну другу середу Оселедець улаштовує полювання. Бере собак. Кілька годин у будинку нікого не буде.

«Ага, то завтра саме така середа», — зрозумів я.

Раптовий крик примусив мене підхопитися. Цей плач був мені знайомий від народження (звісно, не від мого, я маю на увазі Малого). Я кинувся до дверей.

— Мамусю! Малий про-ді-ря-я-вив-ся-я-я! — завивали перелякані близнючки.

Дурдом-веселка! Мені підкосилися ноги. Що вони знайшли в тій ванній?! Ножиці?!

— Господи Ісусе! — вигукнула тітка, пере-стрибуючи через три сходинки дорогою нагору.

Я був би у ванній першим, але не розрахував із траєкторією й ударився плечем об одвірок. Від болю я прикусив язик.

— Не плач, Захарчику, це просто невеличкі подряпини, — уже втішала Малого тітка.

Я зазирнув усередину...

— Ти шмаркач прибацаний!

Злість вибухнула в мені, наче феєрверк. Супердурдом! Мій неповнолітній братик родом із темного боку місяця тримав у руці станок для гоління, а на його обличчі, укритому по самісінький лоб пінкою, рясніли дрібні порізи!

— Ти голився?! Ти мав лише нюхати! — гримнув я так, що аж близнючки перелякалися.

І розридалися, розмазуючи по щоках туш для вій, пудру й помаду різних відтінків.

— Треба було й далі топити м'ячик, — видушила зблідла Тамара.

Тітка Віола вмила Малого й подивилася на мене й Тамару з німим докором.

— Я думав, у дядька електрична бритва, — почав виправдовуватися, але зрозумів, що це звучить так само недолуго, як і власне ідея лишити малих у ванній. Адже Малого однаково небезпечно залишати що з електробритвою, що зі станком для гоління.

Ми спустилися до вітальні. Тітка виголосила обвинувальну промову, яку я тут не наводитиму, бо мені соромно. Із почуття провини ми присвятили наш цінний час виключно забавлянню малечі.

Хмари розійшлися аж після вечері. Ми виглядали Юстину, але вона не прийшла. Прислала тільки есемеску:

У нас кості ☺

Я зрозумів, що в неї гості.

Того вечора я ліг спати разом з Малим.

Завтра Оселедський улаштує полювання й забере собак із собою. Наступне полювання аж за два тижні. «Мене тут уже не буде», — думав я, дивлячись у стелю. «Не можна здаватися зараз!» — вирішив я. І, поставивши будильник у смартфоні на четверту, поклав його під подушку й заснув.

СЕРЕДА. 15

ЗА ЧОТИРИ ДНІ ДО СВЯТА ОСЕЛЕДЦЯ

Мене розбудила Тамара. Не знаю, як вона здогадалася про мої наміри. Я не попереджав її про них, бо планував діяти самостійно.

— Лишися. Дядько з тіткою мені не пробачать, що я взяв тебе із собою.

На жаль, упертість не лікується. Я лише змарнував дорогоцінний час.

— Виліземо через вікно у ванній. Вхідні двері риплять, а в мами чуйний сон, — прошепотіла вона.

— Окей, — позіхнув я. Мені й далі хотілося спати. Треба потренуватися вставати рано.

Слідчі в американських фільмах жваві й енергійні двадцять чотири години на добу. От тільки вони каву постійно дудлять, а мене нудить від самого її запаху.

Я стрепенувся, щоб отямитися.

Невдовзі ми вже їхали на велосипедах бічними вулицями в напрямку будинку Оселедця на Набережній. Свіже повітря збадьорило мене й навіть сповнило енергією. Знову щось відбувається! Мені це подобається! Навіть компанія Тамари, через яку точно будуть неприємності, не позбавила мене відчуття щастя.

Велосипеди ми сховали в заростях над річкою. Я дістав з рюкзака бінокля й роздивився подвір'я, псарню, гаражі, дровітню, будинок. На широкій під'їзній дорозі стояли три джипи з немісцевим номерами. Ніде ані душі (цікаво, невже духи кажуть: «Ніде ані людини», коли шукають друзів-привидів?)

— Круто, скажи? — прошепотіла схвильована Тамара.

— Не базікай без потреби, — осмикнув я її.

Напружив слух. Мої вуха вловлювали різноманітні звуки: спів птахів, хлюпотіння води в річці, шум вітру, а віддалік — гавкіт собак і гул машин.

— Заходимо? — Тамара не могла дочекатися почати нарешті діяти.

— Не роби нічого без моєї згоди! — нагадав їй я.

Ми перестрибнули огорожу й рушили до псарні. Я вирішив, що її слід обшукати першою: це підходяще місце, щоб сховати монумент. Двері

виявилися зачиненими. Замок не був складним, тож я міг би відкрити його, однак Тамара зупинила мене.

— А якщо всередині хтось є? — шепнула вона.

Із псарні не долиняло жодного звуку, тож собак там, імовірно, не було. Однак знайомство з мовчазними чотирилапими Люлеком і Льолеком навчило мене обережності. Тому я вирішив перевірити, чи псарня порожня, перш ніж відчинити її. Вікна цієї одноповерхової, сполученої з гаражем, будівлі були високо над землею, на всю ширину задньої стіни. Надто високо, мені знадобився б додатковий метр зросту. А на додачу з того боку ґрунт знижувався і фундамент був високим. Я зазирнув до дровітні за псарнею. У ній лежали дрова для каміна й короткі колоди, які треба було порубати. Посередині стояла велика колода із численними слідами леза сокири.

Я перекотив одну колоду під стіну псарні. Тамара змагалася із другою. «Хай помучиться», — вирішив я. Робота детектива не завжди вимагає лише розумових здібностей.

Я поставив колоди одна на одну. На жаль, ця конструкція хиталася.

— Потримай, — попросив я.

Щойно я став на умовному подіумі, як Тамара переможно прошепотіла:

— Є! — і відпустила колоди.

Я відчув, як гублю рівновагу, і проїхався руками по стіні вниз, поранивши долоні об шорстку поверхню.

— Ти здуріла через недосип?! — просичав я, витираючи кров з рук об штани.

— Бачиш?! — Тамара стояла навколішках біля стосу дров у дровітні. З нього стирчало щось червоне, якась палиця із червоним кінцем. У цю мить наші телефони одночасно задзвонили.

Мій був на вібродзвінку, але Тамарин дзвонив на повну.

Дурдом-веселка! Я знав, що вляпаюсь через цю малу!

— Мама дзвонить, — розгублено сказала вона. Відірвала погляд від екрана й раптом її вуста округлилися від німого подиву. Тамара дивилася на щось над моєю головою.

— Ви що тут робите?! — спитав хтось голосом жорстким, як наждачний папір.

Я різко обернувся. За мною стояв велетень із сокирою. Назвати його силачем було б применшенням. Це був колос родоський!

«Пора лякатися!» — промайнула думка. Та я не став панікувати. У мене вже є досвід, і в стресових ситуаціях я можу зберігати холодну кров, чи принаймні охолоджену. Так чи інакше жоден м'яз на моєму лиці не виказав моїх страхів. Тим часом я гарячково міркував, намагаючись

вигадати якусь правдоподібну підставу нашої присутності на приватній території Оселедця. На жаль, за складних обставин моя бурхлива фантазія вмикається й буває всупереч моїм побажанням.

— Ми з товариства шанувальників польських жаб! — випалив я, перш ніж зрозумів сенс цього речення. — Синюхи, знаєте — сині польські жаби, ви ж розумієте, проєкт «Природа 2000», ви, напевно, чули, міжнародний. Польська синя жаба — надзвичайно рідкісний вид. Якщо нам удасться її сфотографувати, ми отримаємо купу грошей, — я набрав повітря в груди.

Це ж треба, що саме жаби мені придумалися! Чи ця синя польська жаба взагалі існує? Якщо цей здоровило знається на польських жабах, то доведеться швидко вигадувати щось інше. У школі я вчив про... «От чорт! Синюха — то ж квітка!» — аж тепер згадав я. Шкода, що в підручнику для детективів-початківців не радять добре вчити біологію.

Подумки я трохи запанікував, та лице в мене було кам'яне. «Що я знаю про жаб?» — задав я собі питання.

— Це безхвості земноводні, комахо... жерні (вилетіло мені з голови правильне слово, а точніше півслова — їдні, але в стресовій ситуації це можна зрозуміти), деякі з них охороняються.

Коло́с подивився на нас знудженим поглядом людини, якій заважає набридлива муха, і він точно прибі́є її, щойно йому захочеться підняти руку.

— Чим ти збираєшся зняти її? — спитав він.

Зняти? Я завагався. А, це він про знімок жаби питає. Тобто, він не відрізняє жаби від квітки. «Колосальний тупак, фух!» — втішився я, однак не запитав, що він робив у школі, коли інші вивчали жаб і рослини. З очевидних міркувань. Але ризикнув пожартувати.

— Ми ж не снайпери, щоб знімати її, — я коротко розсміявся, бо думка про снайпера в поєднанні з виглядом коло́са із сокирою була не надто веселою.

До того ж, його питання не виглядало дурним. У нас не було фотоапарата, хіба в телефоні...

О, ні! Щоб я показав йому свій новісінький смартфон?! Я ж його більше не побачу! «Краще загинути, ніж віддати моє золотко!» — вирішив я. Однак рука мене не послухалася й от-от могла вчинити дурницю, але — на щастя — перш ніж я вийняв гаджет з кишені, до Тамари повернувся голос.

— Телефоном зніматимемо. Тільки от він щойно задзвонив... — вона похапцем приклала свій телефон до вуха. — Мамусю, ми на подвір'ї пана Оселедського. Тут польська жаба, е-е-е...

— Синя! — підказав я.

— Синя. Ми хотіли її сфоткати, бо Теось каже, що це унікальний вид, — вона брехала, не відводячи переляканого погляду від колóса із сокирою.

А той подивився на колоди під стіною псарні й глузливо запитав:

— Польська синя жаба застрибнула на дах, а ви планували видертися туди за нею?

Він примружив очі й зробив крок у мій бік.

— Мамусю, не клади слухавку! Теось не відповідає, бо говорить з таким високим приємним паном із сокирою, е-е-е... е-е-е... Хочеш викликати поліцію? Гаразд, але ми вже повертаємось, бо та жаба вистрибнула на дах псарні і, мабуть, уже втекла. Ходімо, Теосю, — прохрипіла вона, наче їй раптово пересохло в горлі.

— Іди, твоя жаба мені під ноги трапила, тепер це світлої пам'яті синя польська жаба, — колós розсміявся, як Зевс-громовержець, і замахнувся сокирою (колосальним тупакам нагадую, що Зевс — це бог із грецької міфології). Загуділо. Сокира пролетіла метрів сто й устромила лезом у стовбур молодії берізки.

— Вау! — вихопилося в Тамари.

Я б теж позахоплювався, але час і місце були невідходячі.

— До побачення. Ми пошукаємо деінде. Може, окрім жаби знайдемо монументального оселедця, — сказав я нібито байдуже, уважно втім спостерігаючи за обличчям колоса.

Навіть найменший м'яз на ньому не здригнувся. Він або не знав про монумент, або ідеально це вдавав. Проте варто було ризикнути, іноді таке заскочення зненацька дає позитивний результат.

— До побачення, — Тамара перервала мої спостереження й рушила схилом угору. Я подався слідом. Утім, велике лаписько втиснуло мене в землю.

— Хвилиночку! А це що?! — прогудів колос.

Мене миттєво кинуло в піт. Доки я зрозумів, про що йдеться, Тамара підняла з газону дві обгортки від цукерок.

— Це не наші! — хотів голосно заперечити я, але з горла вийшов лише захриплий шепіт.

— Ваші чи не ваші, вони можуть зашкодити синім польським жабам! — єхидно заявив колос. І, не випускаючи мене, повів нас до смітника в кутку подвір'я з боку вулиці Набережної. Там стояв закритий контейнер на чотирьох коліщатах. Тамара підняла кришку. І якби її очі були на пружинах, то вони вискочили б з орбіт.

Колос тримав мене кілька кроків далі від смітника, тож я не бачив, що її так здивувало. Невже вона вгледіла... оселедця?!

Коли колос побачив здивування на Тамариному обличчі, то відштовхнув мене вбік і сам зазирнув під кришку.

— Страхопудало, нічого дивного, що вона вже побита, — прокоментував він і захрюснув кришку так, що контейнер підскочив.

Я наважився запитати:

— Можна подивитися?

— На сміття? — здивувався колос, але кришку підняв.

Серед смердючих відходів лежали великі витрішкуваті очі з пофарбованими червоним повіками й обрамлені довгими чорними віями. На мене дивилися мертві нерухомі зіниці, у яких застигла смерть. Біля очей, на купі гнилої моркви, валялася відірвана лапа, оздоблена немов людськими нігтями божевільно-червоного кольору, а з-під обгризених курячих кісток усміхалися надуті золоті губи.

«Дурдом-веселка! Це рештки жаби Пацьореків», — здогадався я. Не дивно, що Тамару це шокувало.

— Синя польська жаба напіврозкладена, — колос засміявся на диво тонко й захрюснув контейнер.

Часу на роздуми не залишалося. Треба чимськоріше повідомити поліцію про знахідку. Може, цього разу вони не поставляться до заяви легковажно.

— Дійсно опудало, — байдуже погодився я й рушив до хвіртки.

На щастя, та була відчинена.

— Ти бачив?! То наша жаба! — прошепотіла Тамара, коли ми опинилися вже на вулиці.

Я притакнув. Ще раз озирнувся перевірити, що за нами ніхто не йде.

— Нормуль. Він пішов, — із полегшею видихнув я.

Ми дістали велосипеди із прибережних кушів.

— Нічого не нормуль. Мамуся була нажахана, коли я сказала, що ти говориш із паном із сокирою. По нас уже їдуть тато з поліцією. Що ми їм скажемо? Тамара крутила педалі, як добре змащений двигун — карусель.

— Я беру це на себе. Тримаємось легенди про екскурсію слідами польських жаб, — вирішив я.

І цієї миті мій мозок видав назви жаб «нашої прекрасної батьківщини» (так казала біологічка, пані Бульбашка): ставкова, зелена водяна, озерна, гостроморда, прудка, трав'яна.

— Немає ніякої синьої, — похнюпилась Тамара.

— Важливо, що ми знайшли жабу Пацьореків, — видихнув я. — Треба повідомити поліцію.

Наче втілення мого побажання дорогу нам перегородила поліцейська машина. За нею зупинився «Опель» дядька Богдана. Я вперше побачив

дядька по-справжньому розгніваним. «Зараз він неабияк здивується, коли дізнається, що його порядний Оселедець ховає в смітнику», — задоволено подумав я.

— Ми знайшли вашу жабу! Лежить у контейнері для сміття Оселедського! — на одному подиху видав я.

Дядько не відреагував, наче не зрозумів значення нашого відкриття.

— Ви що там робили в такий час?! — напався він на нас.

Я подивився на Тамару. Вона краще знає свого батька, тож тямить, як з ним говорити. Вона зрозуміла мій погляд. Розкуйовдила волосся швидким жестом і почала зоологічні виправдовування, що виявилось слухною стратегією. Сказала, що ми влаштували екскурсію слідами жаб і дійшли ними аж на подвір'я Оселедського.

— А там був один чоловік, який прийшов зрубати дерево. Тому я й згадала про сокиру. Мама дарма влаштувала паніку, — заспокоювала його Тамара.

— Жаби?! Очетвертій ранку?! — сердито гримнув дядько.

— Тихіше, птахів розлякаєш, — попросив поліцейський, що вийшов із машини.

— Сам тихо будь, Півнотко! — огризнувся на нього дядько Богдан.

Це Юстинин інформатор! Я із симпатією придивився до нього. За тридцять, коротке волосся, живі очі, худий, невисокий, за машиною ледь видно. «Виглядає на пів поліцейського», — вирішив я, мимоволі розвеселившись.

— Якби ми вийшли пізніше, довелося б узяти із собою гусок і Малого! — наїжачилася Тамара. — Я вічно не можу спокійно вийти з хати, бо близнючки приклеюються слідом, як реп'ях до хвоста! А Малий до Теося. У нас обох утрачене дитинство, бо доводиться ховатися від малечі!

Родинні печалі подіяли на дядька заспокоїливо. Він подивився на доньку, так наче бачив її вперше.

— Малі порозлякували б усіх тварин у радіусі кількох кілометрів, — несміливо додав я.

Дядько охолов. Скуйовдив волосся швидким жестом, так само, як перед тим Тамара.

— Хай там як, треба було нам сказати, попросити дозволу, — промовив він осудливо, але вже спокійно.

— Ну та-а-ак, яюсь негарно вийшло. Вибачте. Але, дядьку, ми випадково знайшли жабу! Поліції потрібно це з'ясувати! — підкреслив я. («Ми тут репетуємо на вулиці, а там хтось замітає сліди», — думав я). — Звідки в Оселедського взялася ваша жаба?! — театральнo запитав я.

- І дзьоб! — додала Тамара.
- Який дзьоб? — не зрозумів я.
- У дровітні лежить дзьоб лелеки з в'їзду до міста. Я тобі показувала, але прийшов пан із со...
- Бачив! Червона гостра тичка! — підтвердив я.
- Серйозно? Жаба й дзьоб? — спитав Півнотка.
- Серйозно! — відповіли ми в один голос.
- Ми це з'ясуємо.
- Ми? — спитав я з надією, що зараз ми притиснемо коло́са, і той усе нам розповість.
- Півнотка ледь усміхнувся.
- Ми, поліція, — заперечив він. — А ви — спати! І не будити мені мешканців на світанні! Пташки не люблять галасу.
- Він попрощався з дядьком і поїхав у бік Набережної, 206.
- Капець, — розчаровано промимрив я.
- Капець буде, як Віола за вас візьметься, — дядько глянув на нас зі щирим співчуттям. Він знову був собою — довірливим, готовим кожному прийти на допомогу (окрім злодія в черевиках). — Півнотка повідомить, якщо з'ясує щось важливе. Ви вже багато зробили, тепер хай працює поліція, а ви займайтеся синіми польськими жабами, — і він змовницьки підморгнув нам.

Я пропущу, що сказала тітка Віола. Самі знаєте, що говорять дорослі, коли нервуються. На щастя, дядько Богдан перервав оголошення довгого переліку обвинувачень.

— Півнотка все пояснить. Я вважаю, що це якесь непорозуміння. Пан Оселедський напевно не має нічого спільного із крадіжками. Скоріше вже той незнайомий «приємний чоловік із сокирою». Хоча, якщо пан Оселедський найняв його рубати дрова, він, безсумнівно, гідний довіри.

Я не прокоментував безпідставну упевненість у порядності Оселедського та його здоров'я. Дядько з тіткою мали свою думку, а ми з Тамарою — свою. Ми знайшли чергові докази вини Оселедського. Беззаперечні докази! Побачимо, що з ними зробить поліція...

«Що ж, це їхня проблема», — подумав я. Моєю метою й надалі був бронзовий оселедець! Я мусив упорядкувати думки. Мені потрібні були співрозмовники чи бодай слухачі (я краще думаю вголос, ніж мовчки). Балакати з горобцями й метеликами тупо, тож я покликав у сад близнючок і Малого.

— Сідайте на підстилку й нічого не кажіть! Це дуже-дуже важливо! — наказав я.

— Від цього залежить життя багатьох людей? — запитав Малий.

— Не лише людей, але й звірів! — запевнив я.

Вони послухалися. За мить я вже відчував на собі їхні зацікавлені погляди. Тамара спостерігала за нами з веранди.

— Факти в нас такі, — почав я, широким колом обходячи підстилку. — Украдені предмети, як-от: помпу, дзоб і жабу було знайдено у Зенона О., а точніше: важіль помпи серед брухту, дзоб у стосі дров, жабу в смітнику (я не став повідомляти близнючкам, що від їхньої жаби лишилися самі друзки).

— Чи це щось змінює в гіпотезі, що Зенон О. усе спланував, аби полегшити собі шлях до крісла мера?

Близнючки похитали головами. Малий ані поворухнувся. Він не любив зізнаватися, що чогось не знає.

— Не змінює! І я переконаний, що той самий Зенон О. організував викрадення монумента, бо Свято оселедця без оселедця — це гвіздок у труну Леона Павлючука. Більше того — я вважаю, що монумент сховано. Люди Зенона О. начебто знайдуть його перед самими виборами, щоб Зенон О. міг похвалитися успіхом і щоб про нього говорили добре саме в цей момент.

Мовчки я зробив ще два кола. Близнючки й Малий стежили за мною очима в шанобливій тиші. Я потер підборіддя долонею. Не було

Домініка, котрий зазвичай уважав дещо інакше, тож мені самому довелося втілитися в його амплуа.

— Однак щось мені тут не складається. Розумієте?.. — я зупинився навпроти них.

Малі запротестували, а Тамара відреагувала агресивним здивуванням.

— Що тобі не складається?!

— Мене турбує, що ми надто легко знайшли ці предмети.

— Чому це? Ми знайшли, бо шукали! І зовсім це не було легко! Якби матуся не подзвонила, я не знаю, що могло б статися! Помпа, дзьоб і жаба підтверджують, що Оселедський замішаний у крадіжці, як ти й припускав. Ти молодець, братику!

Я прокашлявся. Звісно, що я молодець, але...

Мене мучило погане передчуття, я не міг точно визначити, що саме його викликає, тож урвав розмову.

— Порадимося з Юстиною й Марцелем. Дякую вам. Ви були чудові! — звернувся я до дівчат і Малого.

Три пари очей дивилися на мене й чекали.

— Оплески! — підказав Малій.

«Маю їм аплодувати? Дурдом-веселка із цими дітлахами!» — зітхнув я подумки.

16 За чотири дні до Свята оселедця (продовження)

Я не дуже хотів просити рознервовану вранішніми подіями тітку випустити нас хоч ненадовго. А нам треба було, причому негайно, поговорити з Марцелем. На щастя, близнючки того дня поводитися неможливо. Вони так уперто вимагали прогулянки до рожевого танка, що тітка була вже ними сита по зав'язку.

— Мені сьогодні ніколи. Потрібно багато що купити й приготувати щось особливе на вечерю, — тітка благально подивилася на нас із Тамарою. — Сходите з ними?

Я вдав байдужість.

— Якщо треба, то можемо сходити, — недбало кинув я.

— Тільки вони повинні нас слухатися! — поставила твердо вимогу Тамара.

За пару хвилин ми вже йшли вулицею Синьою в напрямку Юстининого дому. Я тримав за

руку Малого, а Тамара — Ігу та Інгу (чи Інгу та Ігу).

Я намагався не думати про крадіжку монумента, але думання й пильнування трьох малих дітей — взаємовиключні. Малий нюхав кожного перехожого, а близнючки перевіряли довжину шнурків. На щастя, більшість зустрічних були в сандалях.

Юстина вже на нас чекала. Ми проминули її будинок — куб під пласким дахом — і випустили малечу вперед, щоб ті не почули зайвого. Не знати, що вони потім комусь бовкнуть.

Ми йшли, розповідаючи Юстині про напружені вранішні події.

— Бомба! Оце вам пощастило! — не приховувала вона заздрості.

«Що ж, не завжди можна бути в центрі подій, навіть коли твій батько — поліцейський», — зловтішно подумав я.

— У Теося чуйка, скажи?! — Тамара знову раділа, як мала дитина.

— А в тебе є щось для нас? — спитав я Юстину.

— Не порівняти з вашими новинами. Тато постійно сидить на роботі. Люди з воєводського управління й наші щось планують. Не знаю що, але навряд чи йдеться про монумент оселедцю.

— Треба поговорити з Марцелем. Він ще не знає, що Оселедець шукає на нього компромат.

— Про вовка помовка, — розсміялася Тамара, вказуючи на знайомий магазин із вивіскою «Продукти та інше».

Марцель Без Годинника в товаристві двох чоловіків сидів на невисокому підмурку, що виконував функцію лавки.

— Він уже помирився з Беднаром, — завважила Юстина.

Я пошукав у голові дані про Беднара. Беднар — «упир» і «курдупель», з яким байкер змагається в рибальстві. Обоє мали зустрітися біля річки, коли Марцель помітив крадіжку монумента оселедця, відчув поклик «громадянського сумління», тому зазнав технічної поразки.

— Хто з них Беднар? — спитав я.

— Отой малий, товстий, — Юстина показала на рум'яного, круглого як м'яч, чоловіка з носом, схожим на чималу картоплину.

Марцель упізнав нас іздала. Широко всміхнувся.

— Кожен отримав по дитині? — весело спитав він.

— По одній на кожного, — погодився я.

Малий обнюхав байкера та його товаришів.

— Марцель смердить двигуном, а той і отой людин — пивом і цибулею, — безцеремонно оголосив він. — Чому ти не смердиш конем? — спитав він Марцеля.

— Конем? — розсміялися обнюхувані.

Марцель дістав з кишені ремінь з китичками й вручив Малому:

— Тримай, це пахне конем.

Задоволений Захар зосередився на ремені. Близнючки приєдналися до нього.

Я скористався цією зустріччю, щоб перевірити розповідь Марцеля, і розпитав Беднара про ніч, коли зник бронзовий оселедець. Я вірив Марцелєві, але детектив не може вести розслідування тільки на підставі довіри та інтуїції.

— Ви проходите тоді через парк? — я хотів знати все.

— Ні, не проходив, це не по дорозі, я живу коло самої річки. Я поспішав, щоб зайняти хороше місце, щоб отой упир, — він махнув у бік Марцеля загорнутою в газету пляшкою, — не мав шансу виграти.

— І ви перемогли. Марцель не прийшов, — завважив я.

На згадку про перемогу Беднар зайшовся вдоволеним реготом.

— Не прийшов. Перелякався, щур сухопутний! Я пішов до нього десь в обід, щоб в очі йому сказати, що він боягуз, а той сидить і наминає коропа зі ставка органіста. З відчаю! Хе-хе-хе...

Марцель скривився, ляснув долонею по голові веселого Беднара.

— Порожньо! — оголосив він. — Ходімо, детективи, не марнуйте часу. Я бачу, що ви аж танцюєте, так хочете щось мені розповісти.

Він зіскочив із підмурка. Ми половили малих, яким раптом закортіло грати в піжмурки, і пішли з Марцелем у бік виїзду з міста. Навздогін нам летів хрипкий сміх Беднара впереміш із кашлем.

Я розповів, що ми з'ясували вночі й під ранок.

— Скунс смердючий! — буркнув Марцель, сплюнувши собі під ноги. — Він фотографував стайню? Ви впевнені? — спитав він, помовчавши хвилинку.

— Так! — підтвердила Тамара. — Він хоче тобі якусь свиню підкласти! Мабуть, знає, що ти нам допомагаєш.

— Угу... — погодився Марцель.

— Гадаєш, це Оселедський організував усі крадіжки? Може, хтось таки підкинув йому помпу, дзьоб і жабу? — поцікавилася Юстина.

— Точно не знаю, — відповів Марцель. — Але Оселедцеві я не довіряю. Сумління в нього нечисте. Я вам не казав, бо не хотів людини обмовляти, але якщо він так, то поясню. Він пхається в мери, щоб підтасовувати тендери на землю. Місто планує побудувати найсправжнісінський порт. Будуть відкривати тендер на ділянки під парковки, готель і бари. Оселедець не

заспокоїться, доки не накладе на це лапу. Він виживе Павлючука. Розпускає плітки, а тоді люди як папути повторюють, що міський голова не справляється.

— Ти багато про нього знаєш, — зауважив я.

— Бо він допик мені добряче! А зрештою, від знань голова не болять...

— На крадіжці садових меблів ніхто не наживеться, — думав я вголос.

— Йому не про збагачення йдеться. Меблі він віддав тому бурмилові, що виніс їх із саду Пацьореків та інших подвір'їв, — пояснював Марцель. — Юстинко, підкажи татові, хай приглядають за тим типом, бо ще міським головою стане. Ніби на полювання ходять, ніби брухт йому на ливарню з Білорусі возять, а насправді невідомо, що вони там йому везуть... — Марцель замовк і спохмурнів. — Звідки в нього стільки грошви?

— В атаку! За мною, шмаркачі! — верескнув Малий і перший рвонув до помітного здалека рожевого танка.

Марцель здригнувся.

— Гарний хлопчик, — усміхнувся він. У його очах знову зблиснули веселі іскорки. — Котра година? Бо в мене годинника нема.

Ми всі разом розсміялися.

— Шістнадцята тридцять, — сказала Тамара.

— Мушу бігти до стайні, робота чекає. Друг мені мотоцикла завів, сорокарічний WSK.* Диво! Тільки треба в ньому трохи поколупатися, щоб поїхав. Дякую за новини. Попрацювали ви на відмінно! Оселедський уже відчуває, що йому настигають на хвіст. Напартачив, не поцікавився тим, що його колос з маленьким мозком зробив із краденими речами. А той, як бачимо, кинув їх де доведеться, бо не передбачив, що до нас приїде славетний Теось Кефірчик, котрий рознюхає, що треба.

— Та гаразд уже, — буркнув я засоромлено. — Якщо пам'ятник сховали абияк, то тепер Оселедець постарається зробити це краще... — роздумував я.

— Ти метикуєш швидше, ніж рухається світло, малий, — похвалив мене Марцель. — Припускаю, що Оселедський тримає десь монумент, аби скористатися ним перед виборами. Після Свята оселедця його люди займуться нібито пошуками, унаслідок чого монумент із великою помпою повернеться до парку. Оселедський це використає, скаже виборцям: «Мер Павлючук нічого не зробив, влада його вже втомила! Я маю бажання, можливості й наполегливість, щоб працювати на благо мешканців!» Окей, я побіг! — Марцель

* WSK — марка польських мотоциклів, що вироблялася в 1955 — 1985 рр.

подав мені руку, помахав Малому й близнючкам і пішов у бік лісової дороги.

— Бувай, Марцелю! — гукнув йому вслід Малий, а близнючки повторили луною.

— Мамуся казала нам повернутися найпізніше о шостій. Треба йти. Сьогодні краще не нариватися, — нагадала Тамара.

— Дурдом із цими мамами! Псують усі розслідування! — заскреготів я спересердя зубами.

— Я перевірю, що робиться в Оселедського, — запропонувала Юстина. — Якби він чи його колос кудись збиралися — дам знати. У мене є час, доки батьки не почнуть видзвонювати.

— Окей, але будь обережна. І дізнайся, що Півнотка з'ясував в Оселедського. Аби він знайшов достатньо, щоб заарештувати цього бовдура в мисливській куртці, — сказав я.

Долаючи опір, ми стягнули малих з танка й подалися до міста. Звернули на Танкістів, а Юстина пішла просто до Набережної, 206.

Перед тіткою ми з'явилися двадцять по шостій. Я подзвонив Домінікові. Він був поза зоною. «Чим він зайнятий відучора? То заздри, а тепер раптом не озивається?» — думав я.

Я розраховував, що поліція затримала Оселедського, та, на жаль, Юстина розбила вщент мої сподівання.

— Колос рубає дрова, — доповідала вона по телефону. — На подвір'ї купа мисливців, Оселедський розпалює вогнище. Півнотка ніби води в рот набрав. Підтвердив, що знайшов дзьоб і розбиту жабу там, де ви казали, і це все. І ще заборонив нам цим цікавитись.

Дурдом-веселка!

— Мені треба повертатися додому. В Оселедця вже нічого не відбудеться. Бенкетуватимуть після полювання, вони завжди так роблять. Бувай, завтра поговоримо, — вона поклала слухавку.

Від безсилля я розізлився. «Поліція ставить до нас легковажно, Домінік замовк, сьогодні я вже не вийду з дому, принаймні доки дорослі на ногах. Як мені вести розслідування?!» — думав я.

— Що з тобою? — занепокоїлася тітка Віола.

Мабуть, вираз обличчя в мене був невеселий.

— Тут забагато свіжого повітря, мене це вганяє в депресію, — похмуро пояснив я. — Свіжоповітряна депресія, — додав я й поплентався нагору.

Перш ніж заснути, я записав події та коментарі за день. Перевірив пошту — Домінік мовчав.

Ну чиста депресія...

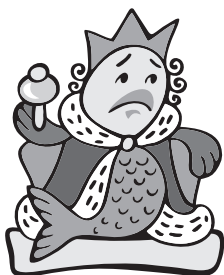
«Завтра я вийду з дому, хай навіть доведеться лізти через димар!» — заспокоїв я сам себе.

— Він смердів конем, — сказав Малий. Він утисячне повідомляв, що впізнав запах злодія.

— Гаразд, спи вже, — пробурчав я.

Думалося мені важко, але я змусив себе проаналізувати цю інформацію. Садовий злодій, якого на сто відсотків прислав Оселедський, смердів конем. Що це означає? «Або він провонявся попоною, або це шпигун Оселедця в стайні», — відповів я сам собі й заснув.

17 ЧЕТВЕР. ЗА ТРИ ДНІ ДО СВЯТА ОСЕЛЕДЦЯ

Мені здавалося, що вночі хтось увімкнув блідо-голубе світло, але я не розплющив очей. Прокинувся досить рано, було десь пів на сьому. Я лежав на Тамариному ліжку. На розкладному кріслі спав Малий. Я відвернувся до стіни й відчув тривогу. Я не міг визначити, що мене непокоїть. Мозок відмовлявся працювати, хоч і помітив щось дивне.

Я підвів голову й окинув поглядом кімнату. З-під ковдри Малого стирчала велика ступня. Реально! Здорова, як лапа! На неї сіла муха. Ступня смикнулася. Муха ліниво перелетіла з мізинця на великий палець.

«Більше динаміки», — подумав я.

І отримав динаміку. З-під ковдри висунулася друга велика ступня. І та друга почухала першу.

Муха перелетіла на ковдру. Почекала трохи й знову сіла на ступню. Одночасно хтось пробурчав:

— Я ще сплю, — а ноги сховалися під ковдру.
Велика стопа говорила голосом Домініка.
Коли я це усвідомив, то зірвався на рівні ноги
й стягнув ковдру із крісла.

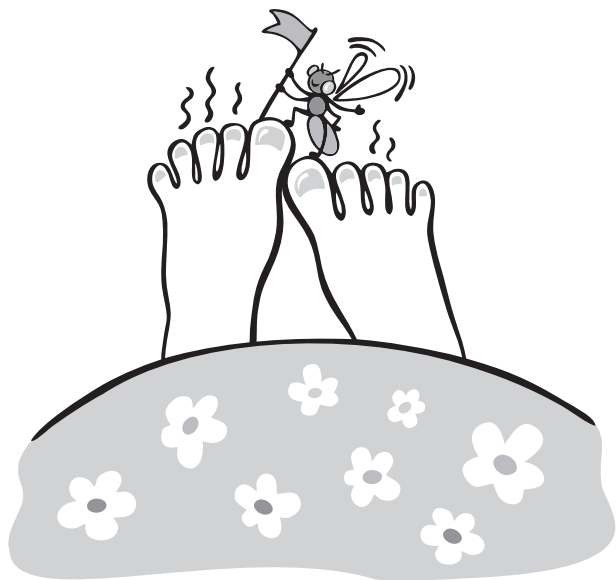
— Домінік! — верескнув я.

На місці Малого спав засмаглий під грецьким
сонцем чемний Домінічок.

— Віддай ковдру, йолопе! — буркнув він на
мене, не розплющуючи очей.

— Прокидайся! Ти в Польщі?! Звідки ти тут
узявся?! Лелека приніс?! — неабияк радів я.

Нарешті мені хтось допоможе! З Домініком ми
тут усіх виведемо на чисту воду! Тремтіть, зло-
чинці!

— Ми повернулися із Греції, бо моя мама захворіла. А твоя привезла мене сюди. Приїхали о третій ночі. Дай мені поспати. Поговоримо вдень, — простогнав Домінік з-під ковдри.

— Уже день!

Він не поворухнувся. Я дав йому спокій. Від невиспаного Домінічка користі мало. Він мені потрібен виспаний, здатний аналізувати та пов'язувати факти.

Я спустився вниз. На кухні чути було тихе шарудіння. У вітальні на канапі спала мама з Малим, що повис у неї на шиї. Вона розплющила одне око й підморгнула, вітаючись.

— Дякую, — прошепотів я.

— Ходи на кухню. Хай посплять, — покликала мене тітка Віола. — Вони влаштували тобі сюрприз! Мама працювала по ночах, щоб закінчити проєкт і взяти відпустку.

Виявилося, що дядько, тітка й мама все спланували. Коли вони зрозуміли, що відпочинок у товаристві малечі й ненабагато старшої за них Тамари мені виходить так собі, то запросили Домініка.

Не розповідатиму про зустріч, бо це неважливо. Одне варто згадати. Тамара, подаючи руку Домінікові, почервоніла аж до кінчиків короткого волосся, а в Домініка порожевіли вуха.

Нарешті, звільнені мамою від близнючок і Малого, ми лишилися самі. Я б волів поговорити з Домініком наодинці. На жаль, Тамара не збиралася нас полишати.

— Згодилася б таємна база, щоб спокійно поговорити, скажи? — завважила вона. І розповіла про свій план освоєння бункера.

Домінік слухав і притакував. Насамкінець сказав:

— Я читав про це. Теось усе описав у папці «МОНУМЕНТ», — він зиркнув на мене із глузливою посмішкою.

«Блакитне світло вночі!» — пригадав я.

Це він сидів перед комп'ютером! Здогадався, що я надіслав йому лише остаточні версії документів, а попередні нотатки записані на флешці. Але звідки він знав, де я її тримаю?

— У брудній шкарпетці, — вліз він у мої думки. — Я поставив собі два запитання — від кого ти ховаєш флешку й куди б не полізла Тамара, якби її шукала?

Тамара ображено подивилася на мене.

— Ти від мене її сховав? Ми ж разом вистежуємо оселедця. Не чекала від тебе такого!

— Я сховав на початку, коли ще не був упевнений, як складеться наша співпраця. А потім ховав за звичкою, — викрутився я й швидко переключив тему, звернувшись до Домініка: — Маєш

що сказати про хід розслідування? Може, вважаєш дещо інакше?

Той тихо розсміявся.

— Я маю кілька питань. Хто встановлював монумент Оселедцеві у фонтані? Хто мав можливість підняти його?

— Я знаю хто! Ян-Станіслав, тобто Юстинин дядько, та його син, який допомагає в ливарні! — сказала Тамара.

— Попроси Юстину спитати дядька, хто знав вагу монумента. І чи Марцель Без Годинника будь-коли мав доступ до нього, перш ніж монумент установили у фонтані.

Тамара кивнула й вийшла з кімнати. Домінік перевів погляд на мене.

— У звітах ти пишеш, що Марцель не з тих, хто дбає про гігієну й що він часто всміхається. У якому стані його зуби?

Я отетерів, як на уроці зі скорочення дробів.

— Тобі зашкодило грецьке сонце? Що Марцелєві зуби мають до монумента оселедцю? Думаєш, Марцель поснідав ним і запив пивом? — засміявся я із власного жарту.

Домінік почухав обгорілого на сонці носа, з якого облущувалася шкіра.

— Імовірно, стан зубів Марцеля неважливий, але може стати для нас підказкою.

Я із сумнівом покрутив головою, але від уїдливих коментарів утримався. Я знаю, що мій друг має надзвичайний талант ускладнювати прості справи, та попри це вміє розплутувати вузлики й досягати мети.

— Не дуйся. Я хочу оцінити надійність Марцеля. Тільки це. Багато твоїх відомостей походять від нього, — пояснив Домінік. — Мені треба чимскоріше з ним поговорити.

— Я думав, ми розділимося на дві групи. Одна стежитиме за Оселедським, а друга — за його коло́сом, — дещо ображено відповів я.

— Оселедцем займатимемося потім! — рішуче заявив Домінік і за звичкою поринув у думки.

Я зітхнув, бо добре знав, що із замисленим другом не побалакаєш. З мамою пішло легше, вона погодилася, щоб ми показали Домінікові місто.

— Тільки не ходіть самі на річку! — попередила вона.

— І не потрапляйте на очі «приємного чоловіка із сокирою», — ущипливо додала тітка Віола. — Ага, обід рівно о другій! Буде різна смакота!

Ми обіцяли повернутися вчасно й нарешті були вільні. Коли дійшли до перехрестя із Синьою, нас наздогнала Тамара.

— Ян-Станіслав сказав Юстині, що в Марцеля не було можливості ані торкнутися, ані підняти

оселедця. Вагу монумента знає лише Оселедський, Юстинин дядько та його син. Більше ніхто, — розповідала вона, удивляючись у Домініка, як у Полярну зірку.

— Чудово! — зрадів мій друг.

Я не вважав, що вага монумента має аж таке значення, хіба що для крадіїв металообрухту. Домінік наддав ходу. Я не відставав і дедалі більше нетерпеливився. Приїхав — і все ускладнив!

— Напиши нарешті Кароліні! — несподівано сказав він і вирвався вперед, як поліцейський собака, що взяв слід.

«Дурдом-веселка! Про що я маю писати? Я ще нічого не з'ясував. А сумнівами я з нею ділитися не буду!» — подумав я.

Ми проминули «Продукти та інше». Марцеля тут не було. Потім перед нами промайнув рожевий танк, і нарешті ми звернули на дорогу, що вела до стайні.

— Ходіння допомагає йому думати, — Тамара із розумінням поставилася до факту, що вона не встигає за детективом Домініком Табореком.

— Він жене, бо роздрукував собі мою карту місцевості, — пробурчав я.

Пишноволоса Тамара продовжувала вірити в геній Домініка. Затуманеним поглядом вона вдивлялася в його спину. Мама колись зачитувалася такими книжками, де дівчата

постійно з обожнюванням витріщалися на чоловіків. Тато сказав, що ці романи популяризують стереотип дурної жінки. Ну, то мама витріщилася на тата без обожнювання, але книжки вкинула до каміна. Відтоді вона вже так багато не читає.

Домінік зупинився на узліссі. Перед ним стелилися Мокрі Луки. Він позирнув праворуч і ліворуч. Засапана Тамара завзято пояснювала (таке собі бла-бла), що де: тут — парковка для фур, три довгі низькі будинки — стайні, поруч — стодола з повіткою для сіна, у будинку на пагорбі — кімнати для водіїв, а в глибині — гараж Марцеля.

— Ага, що роблять тут вантажівки? — спитав Домінік, проминаючи парковку.

— Я писав: привозять коней з Білорусі. Везуть їх аж на Захід. До Білорусі повертаються з вівцями, — відповів я.

— Тобто катаються туди-сюди.

— Ти зробив велике відкриття, — уїдливо підтвердив я. — Що ти насправді хочеш від Марцеля? Він класний чувак. Допомогає нам, це єдиний дорослий, який серйозно ставиться до нашого розслідування. Не псуй нічого.

— Я ж не проти нього. Хочу лише спитати про дві речі. Звідки він знав, що пам'ятник такий легкий? Що він робив о четвертій ранку в парку відразу після крадіжки? Більше нічого.

— На риболовлю їхав, — пробурчав я, бо саме зрозумів, що відповідь мала б звучати інакше.

Адже дорога зі стайні до річки не проходить через парк. І я це проґавив!

— Спитаємо, напевно є якесь просте пояснення, — сказав Домінік.

Прозвучало це так, наче він мене втішає.

На луці й парковці крутилося кілька чоловіків, вони не звертали на нас уваги. Ми зайшли на подвір'я. Тут нікого не було, але чулися різноманітні звуки: іржання коней, бекання овець, розмови.

— Спитаймо, де Марцель, мабуть, знову десь спить, — сказав я.

Я підійшов до прочинених воріт стодоли й зайшов досередини. Домінік і Тамара подалися слідом за мною. Будинок без вікон освітлювало розпорошене світло, що проникало довгими смугами крізь поздовжні отвори під дахом. Коли очі звикли до сутінків, я роззирнувся. Складені одне на одному тюки соломи утворювали лабіринт висотою кілька метрів. Малий був би в захваті, якби міг тут погратися.

Раптом хтось вилаявся, наче пустив серію з автомата (я не повторюватиму тих слів, не варто). Голос лунав з дальнього кутка, з-за стосу тюків.

Я притис палець до губ, наказуючи Тамарі мовчати. Випадково підслухані розмови часто

дуже цінні. Не в одному детективі підслухане стає ключем для розплутування загадки.

Зізнаюся, що я волів би підслухати розмову Оселедського з його велетнем. Співрозмовники на сіновалі Марцеля не могли нічого додати до нашого розслідування. Скоріше...

— Зрозумій нарешті! Забагато лягавих почало тут нюшити! Треба прискорити транспорт! — почувли ми чийсь бас.

— Прискорити?! Без варіантів! — вигукнув інший голос, писклявий і неприємний. — Люди не стоятимуть кілька днів під кордоном з лівим товаром! Мусите перетримати нас тут! Така була домовленість!

— Домовленість треба пристосувати до обставин! Заберете товар сьогодні вночі! Завтра вранці тут має бути чисто! — зажадав бас.

— Ви здуріли?! У відділку повно поліції! Думаєте, вони тут оселедця з фонтана шукають?!

— Не думаємо! Тому мусите поїхати!

На мить запала тиша. Потім заговорив бас, але вже спокійно.

— Поліція — то наш клопіт. Ми подбаємо, щоб сьогодні вони мали заняття на всю ніч.

— Коли так, то гаразд, — погодився писклявий голос.

І відразу почувлися кроки. Ми втиснулися у вузький просвіт між соломою. Хтось вийшов зі

стодоли, перед нами майнула його тінь. Я визирнув зі сховку. Побачив зсутулену широку спину грубого чоловіка, що зник за крилом високої брами.

Я відступив назад. Ми не могли вийти зі схованки, той другий — власник писклявого голосу — був і досі тут.

Ворота закрипіли знову.

— Шефцю! — прочовгав хтось повз нас.

— Що таке?! — гаркнув роздратований шефцю. — А, це ти, Влодку. Нагодуй худобу, щоб не ревла, ми забираємося вночі.

— З товаром? — у голосі Влодка пролунав подив.

— З товаром, блін!

— Буде зроблено, шефцю, — флегматично відповів Влодко. — То, може, дали б мені ящикок на дурняк? Мені на іменини швагра треба. Що скажете, шефцю?

— Сам собі візьми, один ящик не помітять. Тільки вважай на Марцеля. Він скрізь пхає свого носа й рознюхує гірше від лягавих, справжній проноза! В'язи йому колись скручу, голими руками!

Дурдом-веселка! Я докірливо глянув на Домініка. «Замість потурбуватися про безпеку Марцеля він має до нього якісь претензії!» — подумав я.

— Апчхи! — Тамара чхнула мені прямо в комір.

Капець! Я прийняв миттєве рішення: вискочив зі сховку й потягнув за собою Тамару з Домініком.

— Марцель! Ти тут?! — я робив вигляд, наче ми щойно зайшли.

— Хто питає?! — з-за сіна вийшов низький худий кирпатий чоловік. Якби він одягнув на голову котелок, то виглядав би як Олсен з улюбленого татового фільму «Банда Олсена». За ним стояв високий худий тип з орлиним носом і з вилами в руках. Ми з ним зіткнулися минулого разу, але він не хотів з нами говорити.

— У нас важлива справа до Марцеля. Йдеться про запчастини до мотоцикла, який він купив у друга. Ми вже тут були, цей пан нас бачив, — я показав на високого.

— Його нема! Не плутайтесь тут! Це не місце для таких шмаркачів! — буркнув писклявий шефцьо.

— Пошукайте Марцеля у дворику за продуктовим, — Влодко махнув нам у невизначеному напрямку.

— Окей, дякуємо, — я розвернувся у бік прочинених воріт.

Чи штрикне він мене вилами? По спині в мене пробігло стадо слонів на гострих дибах.

Чемний Домінічок увічливо попросився й переступив поріг, тягнучи за собою замітку Тамару.

Зі стоїчним спокоєм ми перетнули подвір'я, парковку й луку. Зупинилися аж у лісі.

— Це ж були несправжні бандити? Правда ж? — наївно допитувалася Тамара.

Я розсердився.

— Штучні! Ми щойно з театру вийшли! — відповів я. І одразу примирливо додав: — Вибач, сестричко, не буває несправжніх бандитів.

І розвернувся до Домініка.

— Треба швидко попередити Марцеля! За його спиною коїться щось погане! Оселедський утягує його в якісь темні справи! — я насупив брови. — Уважаєш дещо інакше?! — різко запитав я.

Насправді я повинен бути вдячний Домінікові. Якби не він, я б стежив за Оселедським та його коло́сом, проте глибоко в серці мені було прикро, що він змінив перебіг мого розслідування.

— Пріоритет — зустрітися з Марцелем, — погодився Домінік.

Марцеля ми знайшли за магазином «Продукти та інше», у місці, схованому від очей перехожих. Там стояли столики й стільці. Марцель говорив по мобільному.

— О! У тебе є телефон?! — я був неприємно здивований.

Він же сам доводив мені, що в нього нема телефона, бо хоче жити без стресу.

— Вітаю, молоді люди! Це не мій, це шефа. Він бісився, що не може зв'язатися зі мною. Сховав мобілку до кишені й усміхнувся нам, мружачи очі. — Я — Марцель, — потиснув він руку Домінікові.

— Без Годинника, — додав я.

Усі розсміялися.

— Ви гарно смієтесь, усі зуби видно, — ні сіло ні впало заявив Домінік.

— Сміх — це здоров'я. Проблеми з'являються лише в меланхоліків. А ти не говори до мене на «ви», бо ображуся.

— Цього разу проблеми з'являться в тебе, — я споважнів. І слово в слово повторив те, що ми почули в повітці.

— Це постійні працівники стайні? Хто їх найняв? Ти? — запитав Домінік.

— Де там я! Шеф присилає людей. Одні приїдять, інші виїдять. Але я здогадуюсь, про кого ви. Влодко працює в стайні щоліта. Інші з'являються ненадовго. Це водії, вони чекають на дзвінок від своїх шефів і далі вирушають у рейс.

— Принагідно використовуючи стайню для зберігання лівого товару, — Тамара вирішила, що теж мусить подати голос.

— Оселедець їх підіслав? — Марцель замислився. — Підіслав їх, щоб мене підставити, — вирішив він. — Поліція мене не любить, її буде легко переконати, що я знав про оборудки перевізників. Мене завжди підозрюють.

— Хто твій шеф? — спитав Домінік.

Лице Марцеля осяяла посмішка.

— Хороший мужик. Я пів світу з ним проплавав. Тільки він намагається всидіти на всіх стільцях одночасно й не встигає за всім простежити. Стайня призначалася для коней, і вони мали заробляти на себе. Такий був план, а наразі у нас тут вівці, шкапи й фури.

— Можна ще про дещо спитати? — гнув своє Домінік. — Ти сказав Теосеві, що пам'ятник оселедцю був надто легкий? Звідки ти це знав? І чому ти їхав через парк о четвертій ранку в ніч крадіжки?

Марцель схвально покивав головою.

— Ти розумніший за Півнотку. Він про це не спитався. Я казав, що в цьому місті ніхто мене не слухає, навіть коли я правду кажу. Що не так, Тамарцю? — він подивився на мою сестру — і в його очах затанцювали веселі бісики. — Я їхав через парк, бо перед цим забирав черв'яків у друга на вулиці Леха п'ятдесят два, вони в нього найкращі в околиці. А що оселедець легкий... сам здогадався. Той напринджений Оселедський

надто скупий, щоб спонсорувати місту дорогі подарунки. Руку дам на відсіч, що риба з фонтана мала в животі повітря чи інший наповнювач.

— Ага. Дякую, — чемно подякував чемний Домінічок.

Мені камінь із душі впав, звісно ж ми перевіримо вулицю Леха 52, Марцель добре про це знає.

— Що далі? — порушила мовчанку Тамара.

— Кажете, що ці троє щось там крутять на стороні? То я вже за ними придивлюся! Зберу друзів, побачимо, що вони вночі в машини повантажать. Я сам з ними розберуся! І з паном Оселедцем, якщо це його робота! — сказав Марцель.

— Ми допоможемо! — похапцем запропонував я.

Той похитав головою.

— Ви не влазьте. Я вже мав водіїв з рильцем у пушку. Завжди давав собі раду, і цього разу впораюся з бандитами! Зрештою, попереджу поліцію. Так буде найрозсудливіше, — упевнено промовив він. І попросив нас не казати нікому, що ми почули в стайні. — Ще якимсь чином дійде до тих бевзів, — пояснив він і встав зі стільця. — У мене теж є для вас новина, — змінив він тему. — Колос Оселедського забив дошками двері бункера, того в лісі, над яром. І засипав вхід сміттям. Зробив це на моїх очах учора, пізно

ввечері. Я не хотів псувати вам розвагу, тому не став дивитися, що всередині. Але, мабуть, варто туди зазирнути...

— Ого! Оселедець перелякався! Наказав замаскувати вхід у бункер, бо тримає там оселедця! Скажи?! — Тамара втупила сяючий погляд в Домініка.

— Це цілісна концепція, — неохоче зізнався він.

— Погнали туди?! — спитала вона.

— Без Юстинки? Вона на вас образиться, — сказав Марцель.

Тамара посмутніла.

— Вона поїхала дещо купити в Білостоці. Повернеться автобусом о третій.

Звісно, і я, і Тамара негайно побігли б до лісу, однак поспіх не завжди на користь. Окрім того, Юстина нам допомагала, тож ми не повинні позбавляти її найцікавішого моменту розслідування.

— Нам знадобляться інструменти, щоб виламати дошки. Треба повернутися додому та підготуватися. Пообідаємо, почекаємо на Юстину й підемо туди разом, — вирішив я.

Я був на дев'яносто дев'ять відсотків упевнений, що в бункері ми знайдемо бронзового оселедця. Бо навіщо колóсові Оселедця маскувати вхід?

Замість перти важкий монумент в інше місце, він вибрав простіше рішення.

Домінік мовчав. Я здогадався, що він напружено мислить. От тільки чого так витріщається на Марцеля? Він же не фоторобот збирається складати!

— Точно, малий! Друзів треба поважати! — Марцель подав нам руку на прощання.

— Як знайдете оселедця — одразу дзвоніть у поліцію. Не наражайтеся!

Ми розійшлися на Набережній. Домінік довго дивився услід Марцелєві.

— Щось із ним не так... Я подумаю про це потім. Зараз займімося монументом.

18 **ЗА ТРИ ДНІ ДО СВЯТА ОСЕЛЕДЦЯ (ПРОДОВЖЕННЯ)**

Думати я доручив Домінікові. А сам зайнявся тим, що люблю, тобто, підготовкою до польової операції. У підвалі дядька Богдана було все необхідне: обценьки, молоток, долото, лом, лопати, граблі. Менші інструменти я спакував до рюкзака, а більші заховав за живоplotом коло бічної хвіртки, якою скористався садовий злодій і яка досі залишалася відчиненою, бо дядько Богдан не перестав бути довірливою людиною.

Після обіду ми чемно бавилися з дітворою. Малий розповідав Домінікові історію пошуку садового злодія. Коли дійшло до опису крові, що струменіла з його щоки, коли він порізався станком для гоління, Домінік докірливо поглянув на мене. Невже він продовжує вважати, що був би кращим братом за мене? Спробував би, як воно насправді.

— Ти сам колись наказав йому нюхати собачі гівенця! — нагадав я.

— Але я не лишав його самого у ванній. Міг би й здогадатися, що він зробить.

— Не можна всього передбачити!

— Можна, — утрутилася одна із близнючок і скомандувала Домінікові зробити конячку та покатати її.

— Теосою, а знаєш що? — Малий потягнув мене за майку. — Скажу тобі на вухо, бо це секрет.

Я схилився, а Малий продовжив:

— Домінік сказав мені нюхати пиво дядька Богдана.

У мене очі полізли на лоба.

— Ти не вигадуєш? — спитав я.

Той похитав головою.

— Про це не можна говорити. Від цього залежить життя людей і тварин, — попередив він і погнав до Домініка, який старанно вибрикував.

Я дивився на них і морщив лоба. У Домініка бувають дивні ідеї, але підбивати шестирічку нюхати пиво — це вже занадто.

О третій подзвонила Юстина — і ми домовилися про зустріч. Мама з тіткою повели малих на морозиво. Наступною розвагою мала бути піцерія, а насамкінець мотузяний парк чи прогулянка над річкою. Ми залишили їм на столі записку:

«Ми пішли до Юстини, повернемося на вечерю».

Тамара зібрала гору канапок, фруктів і соків.

— Буде, як у поході! Скажи?! — тішилася вона.

Домінік чемно запакував їжу для пікніка. Я взяв лише улюблений шоколад з горіховою начинкою. Насамкінець дістав інструменти з куців, і ми рушили. Вирішили обрати найвідлюдніший шлях, щоб попри все не зустрітися з Доротою Кефірчик і Віолою Пацьорек. Хтозна, у який бік вони пішли.

Бункер над яром був посеред лісу, і дорога туди зайняла нам пів години. На місці ми побачили, що Марцель говорив правду. Будівельне сміття, гілки й мотлох у мішках перекривали вхід до сховища.

Ми зазирнули до мішків. У них були недоїдки: кістки, шматки смаженого м'яса, грильований сир, помідори, хліб. Жодних паперів з адресою чи конвертів. «Шкода», — подумав я. Сміття з великою ймовірністю було з дому Оселедського, адже вчора після полювання мисливці розважалися там коло вогнища.

Я зиркнув на Домініка. Той стояв як стовп, і морщив лоба.

— Це, за словами Марцеля, наскидали тут учора пізно ввечері, а жоден звір не роздер мішків за ніч? — запитував він сам себе.

— Ти присікуєшся! — я кинув йому лопату. — Розгрібаймо, бо не встигнемо на вечерю.

Лопатами й граблями ми розчистили вхід до бункера. Він дійсно був забитий дошками. Когось, хто твердо вирішив проникнути всередину, вони б не зупинили, проте становили помітну перешкоду для випадкових відвідувачів. Я дістав обценьки й лом. Сподівався, що мені вистачить сили, бо на Домінікові м'язи можна не розраховувати.

Почав з найнижчої дошки. Вона легко піддалася. Чим вище, тим було складніше. На другій я весь зіпрів. Домінікові не спало на думку, щоб принаймні інструменти мені подати. Він стояв осторонь і говорив з дівчатами, які не зводили з нього захоплених очей.

— Бункер, а точніше, схрон, це фортифікаційна

споруда закритого типу... — він читав їм лекцію!

Я втупився в нього — без захвату в погляді.

— Лома потримай! Покрасуєшся перед дівчатами, коли закінчимо! — буркнув я.

Домінік подивився на мене вовком. Відірвавши третю дошку знизу, ми вже могли пролізти всередину.

Я витер долоні об штани. І знову відчув знайоме збудження. «Починається пригода!» — вдоволено подумав я. «Домінік нехай собі занудствує, розмірковує й риється в інтернеті, може, знайде віртуального оселедця. А я збираюся знайти справжню рибу, хоч, звісно, не живу».

— За мною, слабаки! — закликав я й заповз усередину.

— Я перша! — запротестувала Тамара. Вона влізла в діру відразу за мною.

За мить ми вже стояли всередині бункера. Бетонне приміщення було невелике, квадратне й напрочуд брудне. Від смороду гір сміття під стінами й екскрементів тварин у нас підкосилися ноги.

— Авгієві стайні, — промовив Домінік.

— Ви бачили, як шукають людей під лавинами? Давайте так само зробимо на цьому звалищі, — запропонував я.

— Буде швидше, якщо розграбуємо сміття, — вирішила Тамара. І перша ж вибухнула сміхом: — Ми не грабуватимемо сміття, а розгребемо. Граблями, — із поправкою це й далі звучало неоднозначно. — Ну, гаразд! — не витримала вона. Зняла з голови пов'язку з хустки, перев'язала нею ніс і махнула граблями.

Юстина пішла за її прикладом.

Від сміття вдарило неймовірним смородом. Воно лежало тут уже давно й устигло перетворитися на однорідну смердючу масу. Я стягнув футболку, щоб прикрити ніс. Домінік знову викликав захват у дівчат, коли дістав з рюкзака хірургічну маску.

Я зневажливо подивився на нього. Носить таке в рюкзаку, зате жодної викрутки там не знайдеш!

Здалека почувся тихий гуркіт — наближалася гроза.

Упродовж пів години ми обшукали невелике приміщення, та не знайшли навіть плавця бронзового оселедця.

— Мене нудить від смороду! — простогнала Тамара.

— Підемо далі! — вирішив я.

Раніше я звернув увагу на залізні двері розміром десь сімдесят на сто двадцять сантиметрів, розташовані двадцять сантиметрів вище від підлоги на бічній стіні. Вони кріпилися на великих

завісах. У них був врізаний надійний замок і важкий засув. Двері були незамкнуті, але через їхню вагу мені довелося напружитися, щоб прочинити їх. За дверима стояла темінь. Я засвітив ліхтарик. Бетонний коридор вів углиб мороку, як тунель сліпого крота.

— Ми мусимо туди йти? — голос Тамари говорив про те, що перед лицем темряви її полишив не лише ентузіазм, але й відвага.

— Можете залишитися. Підемо ми з Теосем, — благородно запропонував Домінік.

— Так! — я хотів скористатися нагодою й позбутися зайвих «слідчих». — Ви нам уже не потрібні. За мить ми принесемо вам гігантського оселедця!

Я не врахував, що дівчата іноді страждають від алергії на щирість.

— Ми йдемо! Ви нам не потрібні! — розсердилася Юстина.

Я стеновав плечима.

— Хочете — пішли, але якщо на нас нападуть зомбі, прошу не впадати в істерику! — пожартував я.

Я нахилив голову й увійшов у темряву, яку ледь освітлював тьмянний ліхтарик.

— Це маленький крок для людини, але величезний стрибок для людства, — процитував я класика космонавтики Ніла Армстронга.

У лице мені вдарило затхле підземне повітря. Я торкнувся бетонної стіни. Вона була волога, місцями липка.

— Слизька, як оселедцева луска. Скоріше за все обслинена блювотинням гігантських слимаків і величезних щурів.

— Фу, перестань! — зойкнула Тамара.

— Робота в детектива трапляється гидлива, — зримував я. І продовжив у стилі програми «Смертельні лабіринти»: — Шановні глядачі, ми зараз у найтемнішому місці вмираючої планети. Цим темним коридором ми дійдемо — або й ні — до скарбу, який за загадкових обставин викрали в мешканців маленького містечка над річкою Нарва. На стінах ви можете помітити сліди засохлої крові й видертих зі шкірою жмутків волосся. Погляньмо — можливо, це фрагменти справжніх скальпів. Ви всі, напевно, чули історію Однорукого перукаря, який навчився віртуозно знімати скальпи зі своїх жертв єдиною рукою. Невже ми маємо справу з його послідовником? — я накручував себе, утішений, що от-от доведу до кінця складне довготривале розслідування (навіть якщо воно й не тривало довго, то простим точно не було).

— Бе-е-е! — Тамара бекнула й навіть не вибачилася.

— Теосю, заспокойся, — попросив Домінік, що завершував ходу.

— Нормуль, я розумію. Не всі мають витримку, як ми — детективи Те і Де!

— Він завжди такий балакучий? — спитала Юстина.

— Найчастіше, коли варто помовчати. Я звик, але це було непросто, — зізнався Домінік.

— Тихо! Не сполохайте оселедця, бо втече! — я стишив голос.

За метр попереду коридор закінчувався. Я по-світив ліхтариком угору й униз. Коридор привів нас у просторе приміщення, наскільки я міг оцінити — прямокутне. Стіни, стеля, підлога — усе було наче із суцільного каменю, жоден промінь світла не потрапляв усередину.

— Бачу темряву. Заходжу перший, — я зістрибнув на підлогу на кілька сантиметрів нижчу рівня коридора. За мною увійшли Тамара, Юстина й Домінік.

— Тьма єгипетська, — притишеним голосом мовив Домінік.

— Ти чого шепочеш? — захвилювалася Тамара.

Я вирішив розтягнути цей чудовий момент і трохи пожартувати. Адже сміх — це здоров'я!

— У тьмі єгипетській треба шепотіти, щоб відігнати кари єгипетські. Це як із чорним котом, якщо перебіг дороги, то треба вертатися. Але ще гірша тьма дантейська.

— Чому? — спитала Тамара.

Темрява явно не йшла їй на користь.

— Данте, сестричко, це був такий чувак, який втикав у телевизор та комп, аж осліп. Його покарали найтемнішим місцем у пеклі. Наша вчителька лякала нас ним на уроках польської мови.

— Не слухай його. Тьма єгипетська, а дантейські — це про сцени. Данте був італійським поетом, жив у середні віки. Він описав пекло в «Божественній комедії». Дантейські сцени — це сцени, що викликають жах...

— Перестаньте лякати Тамару! — пирхнула Юстина. Вона не оцінила знань, які могла б почерпнути, вислухавши Домініка до кінця.

— Вибач, — чемно перепросив завжди чемний Домінічок.

Ми стояли поруч, намагаючись видивитися в темряві щось конкретне. Тут теж лежало сміття, але іншого типу, ніж у приміщенні біля входу. Переважно дошки, биті пляшки, бляшанки та гілки.

А тоді щось задзвеніло вглибині, ліворуч. «Дзінь-дзінь-дзінь» — дзеленчало щось, наче монета, яка впала на асфальт. Ми спрямували світло чотирьох ліхтариків у напрямку звуку.

— Щось блищить! Червоним! — вигукнула Тамара, забувши про страх темряви.

Кілька стрибків — і ми опинилися біля купи гілок і битої цегли, а перед нами поблискувало щось бронзове.

19 За три дні до Свята оселедця (продовження)

Хтось вихопив у мене ліхтарик, викрутив руки назад і зв'язав їх мотузкою.

— Що за діла?! — вигукнув я, а чиєсь лапсько тут-таки затисло мені рота. Одночасно тверда, як залізо, рука змусила мене впасти навколішки й схилити голову. Усе відбулося зі швидкістю світла. Мені не вдалося помітити, що сталося з дівчатами й Домініком.

Я почув звуки боротьби, шум, тріск сміття, скла й ліхтариків під підшвами черевиків, а тоді різко обірвався чийсь крик. Хтось мене смикнув, чиясь долоня витягла мобільний з кишені моїх штанів.

— Віддай, козел! — вигукнув я й схопився на ноги, відбиваючись навсібіч.

Дужі руки добряче штовхнули мене. Я перечепився й упав, ударившись головою об щось тверде. Відчув різкий біль. В очах розлилося яскраве

світло, повністю накриваючи мене. Я чув галас, та він, здавалося, був дуже далеко.

— Ну, Теосою, живи, перестань! — сльозливий шепіт Тамари повернув мене до життя.

Я лежав на мокрому бетоні, Юстина (здається, Юстина — у темряві важко було розрізнити) розв'язувала мені руки.

— Зі мною все гаразд, а ви як? — я розтер зап'ястки й підвівся з підлоги.

Темрява підхопила мене, як морська хвиля горіхову шкаралупку. Щось гупнуло мені в черепі. Я втратив рівновагу й опустився навколішки.

Стиснув голову обіруч.

— Хтось постраждав? — спитав я за мить.

— Домініка штовхнули на стіну, — відповіла Юстина

— Я тут. Іду до вас, — Домінік, човгаючи, рушив у наш бік.

Я сів на підлозі. Ворухнути головою було неможливо, бо відразу вертався біль. Тож я спрямував очі спочатку праворуч, потім угору, ліворуч (сови можуть навіть назад дивитися, люди, на жаль, так не вміють). Нас оточувала суцільна пільма.

— Де вони? — я стишив голос до шепоту.

— Вийшли. Я чув скрип петель у дверях, — відповів Домінік.

— Я впустила ліхтарик з переляку, — тремтячим голосом зізналася Тамара.

— Не хвилюйся. Вони вже пішли. Вийди з Юстиною назовні. Ми прийдемо, щойно мені перестане гупати в голові, — заспокоїв її я.

— Я проведу вас, — запропонував Домінік.

Я лишився сам у темряві. Човгання затихало, а за мить почулося набагато сильніше.

— Що там?! — стривожився я.

Відповіддю мені стала тиша, така ж глибока, як темрява.

— О-о-о, хочете сказати, що ми не вийдемо?

— Угу, двері на засуві, — із відчаєм у голосі озвалася Юстина.

— Це прикол?.. Не прикол? Я мушу це побачити! Будь-які двері можна відчинити. Ви пробували?

Тримаючись за вологу стіну, я підвівся з підлоги.

— Пошукайте ліхтарики, може, котрийсь уцілів, — я помацав довкола, натрапив на щось схоже на зім'яту бляшанку.

Тамарі пощастило більше. Її ліхтарик, хоч розбитий, ще трохи світив. Тьмянний промінь вихопив з темряви м'який силует Юстини, висушеного грецьким сонцем Домініка й густе волосся Тамари. У Домініка була розбита брова, раз по раз він витирав її серветкою.

— Посвіти, — попросив він. І дістав з кишені пластир.

— Зараз повернуся з хорошими новинами, — сказав я й увійшов до вузького тунелю, що провадив назовні.

Назад я повернувся дійсно швидко. Зачинені двері щільно прилягали до вхідного отвору, підважити їх не було як. Завіси й засув були із протилежного боку. Крізь бляху товщиною кількадесят міліметрів, зміцнену сталевими прутами, я б не пробився навіть ломом (я й так лишив його назовні).

Капець, це вже було нецікаво. Якби ми застрягли лише з Домініком, я б дав собі час подумати й знайти вихід. Але я не хотів, щоб Тамара сиділа в темряві. Я боявся, що вона запанікує.

— Треба дзвонити й викликати допомогу. Провину беру на себе. Це я вас сюди привів. Нехай мене покарають до кінця канікул, — вирішив я. — У когось є мобільний? Мій забрало лаписько.

Знову запала тривожна тиша.

— Наші теж, — нарешті видушила із себе Юстина.

Я спрямував промінь на Домініка. Він був так глибоко замислений, що не відреагував.

— Що? Мій теж забрали, — сказав він, вихоплений із задуми.

Дурдом-веселка! Наче цього було замало, ліхтарик блимнув раз, удруге — і згас. Я кілька

разів увімкнув і вимкнув його — безрезультатно. Стало неймовірно темно. Мені знову розболілася голова.

— Мамусю-ю-ю! — у тихому стогоні Тамари було щось потойбічне.

— Спокійно, сестричко. Ми вляпалися в дещо більшу халепу. Подивися на це з хорошого боку. Ти сидиш зачинена із шалено розумним Домініком. Коли ми звідси вийдемо, будеш, як Вікіпедія.

— Ми не вийдемо, — схлипнула Тамара.

— По нас прийдуть. Дорота Кефірчик розіб'є двері одним ударом ноги, аби тільки дістатися сюди й вибити мені з голови розслідування та злочинців. Побачиш, — я сунув руку в рюкзак. — Для початку ти побачиш свою гарну сестру Юстинку! — я запалив сірника, а від нього — свічку (я завжди маю при собі такі речі).

— Дякую, — Тамара повільно видихнула. — Вибач, я більше не скиглитиму.

— Гаразд, паніку ми відставили. Нам не вийти звідси самотужки, тож займімося тим, чим можна тут зайнятися. Час перевірити, чи нас тут закрили в товаристві велетенського оселедця, — я дістав із рюкзака другу свічку. — Тамара й Домінік шукають ліворуч від коридора, ми з Юстиною — праворуч! — розподілив я завдання.

— Гадаю, монумента тут немає, — озвався досі мовчазний Домінік. — Я не продумав усього як слід — і тепер рву на собі волосся.

— Не рви, а шукай! Тамара перестала скиглити, то тепер ти починаєш?! — дорікнув я йому.

Відкопав під стіною кілька іржавих прутів. Узяв один. Поколупався в гілках упереміш з уламками цегли. Знайшов нічник на мідній підставці. Це вона зблиснула у світлі ліхтарика, коли ми увійшли сюди з коридору.

Пошуки подіяли на нас заспокійливо, та, на жаль, як і передбачив Домінік, не принесли очікуваного результату.

— Ти не помилився, — до Тамари повернувся колишній тон, у якому переважав захват Домініковим розумом.

— Легко було здогадатися, — уїдливо погодився я. — Нас закрили не для того, щоб ми знайшли оселедця, а щоб ми його не знайшли.

— Це означає, що ми були поруч! — зраділа Юстина.

— Поруч, але не певний, чи оселедця... — погодився замислений Домінік.

Ми мовчки продовжили пошуки, але вже не вірячи, що знайдемо бодай дохлу шпротину.

— Потрібно подумати. Усім разом, — перервав пошуки Домінік.

У його голосі мені вчувся позитивний настрій. Я зрозумів, що він вийшов на якийсь слід, а це означає, що вже не марнуватиме часу на мовчанку.

— Улаштуємо собі тут школу виживання й обдумаємо ситуацію! — майже радісно оголосив він.

Ми вибалушили три пари очей.

— Тамара хотіла робити таємні наради на таємній базі. Утілимо її мрію, — додав він.

— Клас, скажи?! — Тамара миттєво переключилася з розпачу на щастя.

— Загасить одну свічку, вона знадобиться на потім! Теосою, допоможи мені! — Домінік узяв ініціативу в свої руки.

З дощок і цеглин ми зробили лавку і стіл. Юстина поставила на ньому свічку, яку встромила в горлечко пляшки. Домінік витрусив із рюкзаків їстівні запаси. Нарешті ми всілися, спираючись на вологу стіну, котру прикрили дошками, щоб не замочити спин.

— Як на таємній базі! — тішилася Тамара.

— Теосою, поділися шоколадом, — безсоромно наказав Домінік, хоч чудово знає, що шоколадом із горіховою начинкою я ні з ким не ділюся.

Це мій єдиний недолік, і я захищатиму його, як воротар власні ворота під час пробивання пенальті! Я переконаний, що в мене має бути принаймні одна вада, бо людина без недоліків є своїм найбільшим ворогом!

Я дістав із задньої кишені штанів шоколадний батончик із кавовою начинкою, тільки трошки прим'ятий, і поділив його на чотири частини.

— Ізоляція корисна для роздумів, — Домінік простягнув нам по вологій очищувальній серветці.

«Дурдом-веселка! Що ця людина носить у кишенях!» — подумав я.

Він витер долоні й потягнувся за батончиком, а тоді встав і заходив туди-назад півколом, уздовж лінії світла.

Тамара з Юстиною водили за ним очима.

— У кожного слідчого свій метод. Тато думає навісуючи, а Півнотка — коли їсть, — шепнула Юстина.

— Півнотка виглядає так, наче їсть рідко, — відзначив я.

Юстина коротко розсміялася, а Домінік продовжив щойно розпочату промову.

— Ви виходили із припущення, що ймовірним мотивом викрадення монумента оселедця було бажання зашкодити чинному міському голові. Я вважаю, що це було вірне припущення. На його користь свідчить перспектива виборів, незначна перевага мера Павлючука в опитуваннях, а також наближення Свята оселедця. Мера буде скомпрометовано в очах виборців і гостей, це висвітить преса, унаслідок чого його популярність упаде...

— Вау! — прошепотіла Тамара, висловлюючи таким чином свій захват від красномовства Домініка.

Хай повиступає, він збудився в тій Греції й тепер надолужує. Хоча я б волів, щоб промови він штовхав перед грекинями, а на батьківщині дав слово мені.

— Ми вирахували потенційного замовника крадіжки, — завважив я.

Домінік на мить зупинився.

— Подивімося на вашого підозрюваного, а тоді зробимо висновки. По-перше, Зенон Оселедський, місцевий бізнесмен, завзятий мисливець і депутат міської ради, зацікавлений скомпрометувати Павлючука, оскільки вони суперники на виборах. У підозрюваного досить неприємна зовнішність...

— Що? — спитала Тамара.

— Вигляд. У спілкуванні з людьми він теж не справляє позитивного враження, що не додає йому голосів.

— Він погнав нас від бункера, як малих дітей! — вигукнула Тамара.

— Я розумію. Він не надто популярний. По-друге, Оселедський ставив під сумнів усі рішення міського голови. Я перевірів протоколи засідань міської та районної ради, вони є в інтернеті. Він не заперечував лише у випадку однієї пропозиції: будівництва фонтана в парку, — продовжував Домінік.

— По-третє, Оселедському були відомі плани пожежників кілька днів перед тим, тож він устиг усе організувати. Це він затримав їх на нічну зміну, — утрутилася Юстина.

— Доки вони працювали, люди Оселедського могли перевдягтися пожежниками, виїхати ма-

шиною Томасюка, спиляти дерево й оселедця, позбутися його та повернутися до ливарні! — додав я.

— Могли... — невдоволено прицмокнув Домінік.

— Раніше він міг організувати дрібніші крадіжки: помпи, лелеки, меблів із жабою! — упевнено заявив я.

— Міг... — знову прицмокнув Домінік.

— То чого ти цмокаєш?! Зуби діряві?! — не витримав я.

Він мовчки проігнорував мій сплеск емоцій і спокійно запитав:

— Важіль помпи ви знайшли в ливарні Оселедського, так?

— Так, — відповіла Юстина.

— Лелечий дзьоб був у дровах, а Тамарина жаба — у смітнику. І одне, і друге ви помітили на подвір'ї Оселедського, так?

Ми притакнули.

— Лелека зник десятого червня, зникнення помпи помітили двадцять першого червня. Жабу винесли кілька днів тому. За цей час Оселедський не напружився, щоб позбутися доказів вини, попри те, що про крадіжки говорило все місто, а поліція теж не марнувала часу. Хіба це не дивно?

Ми мовчали. Домінік нагадав про сумніви, що виникли в мене вже раніше. Надто легко ми знайшли докази вини Оселедського. Боюсь, я повівся непрофесійно. Надто прив'язався до думки, що Оселедець — злочинець.

— Хтось підкинув йому ті штуки. Я теж про це думав. Але це не звільняє його від підозр щодо крадіжки монумента, — сказав я.

— Не звільняє, — зізнався Домінік. — Однак спрямовує розслідування на інший шлях. Хтось хоче зашкодити Оселедському, не допустити його перемоги у виборах. Бізнесмен підтримує багато некомерційних ініціатив у місті, що може додати йому голосів попри результати опитувань.

— Справа не конче в тому, аби завдати шкоди Оселедському, — перервала Юстина. — Можливо, що хтось хоче зацікавити нас і поліцію Оселедським, бо це власне Оселедець украв монумент.

— Правда... — Домінік дістав зі свого рюкзака плитку шоколаду.

«Дурдом-веселка! У нього була своя, а він хотів мою!» — подумав я. — «Я йому цього не подарую!»

Усупереч своїм звичайним манерам мій чемний друг запитав із повним ротом:

— Хто допоміг вам переконатися, що підозри щодо Оселедського — обґрунтовані?

— Ну-у-у... Марцель Без Годинника, — відповіла Тамара.

— Його підозри надто швидко підтвердилися, вам не здається?

Я теж напхав собі рота шоколадом. Своїм! Мій мозок напружено працював.

— Хай буде по-твоєму. Оселедський не вкрав лелеку, помпу і жабу. Це Марцель підкинув йому все. Зробив так, щоб підказати нам, що Оселедський забрав монумент із фонтана. Сам він поліцію недолюблює, а та — його. Він знав, що якщо ми щось знайдемо, то скажемо про це батькові Юстини чи Півнотці.

— Тож ти припускаєш, що Марцель вибрав вас посередниками між ним і поліцією, бо сам не хотів доносити на Оселедського? Окей. Але якщо в нього такі добрі наміри, то де він узяв крадені предмети? — уточнив Домінік.

Упс! Я вдався шоколадною слиною. Тепер стало зрозуміло, до чого хилить Домінік.

— Якщо це дійсно Марцель їх підкинув... — тихо протягнула Тамара.

— У нас немає доказів, але я переконаний, що він спеціально підсунув вам хибний слід.

Мене огорнула злість на самого себе. Як я міг бути таким сліпим? Марцель спеціально заговорював нам зуби, ставився по-дружньому, а насправді використав, щоб очорнити Оселедського. Здається, він не любить його більше, ніж ми думали.

— Можливо, були й інші причини, — Домінік наче прочитав мої думки.

— Ну-у-у, — Тамара потерла мочку вуха. — Марцель хотів, щоб ми саме сьогодні увійшли до бункера, так?

Ми всі зависли, як старий комп. Замість роботи сірої речовини чути було тріск свічки, що догорала. І лише розум Домініка працював бездоганно.

— Точно! Ти вцілила в яблучко! — похвалив Тамару мій друг. — Марцель непокоїв мене від самого початку. Я відчував у ньому щось неправильне. Він намагається утримати репутацію безтурботного пияка, але від нього рідко пахне пивом, я знаю це від Малого. Він ніби не дбає про себе, як алкаші під магазином, але зуби в нього ідеальні. Чувак міг би рекламувати пасту для відбілювання зубів. Я вважаю, що Марцель не такий простий, як удає, — Домінік знову зупинився. — Я надто пізно це з'ясував, — картав він себе.

— Чогось я не розумію, — озвалася Юстина. — Якщо він хоче звалити на Оселедця крадіжку монумента, то мав би підкинути рибу сюди. Ми б нарobili галасу й звинуватили Оселедського. Навіть якби звинувачення було помилковим, воно б зашкодило йому в очах виборців.

«Справа не в монументі й не у виборах, а в сьогоднішній ночі». Мій мозок прискорив пов'язування даних.

— Я гадаю, що йдеться про дещо важливіше, ніж зашкодити Оселедському на виборах, — сказав я. — Пам'ятаєте розмову в stodолі? Сьогодні

вночі виноситимуть лівий товар. Марцель якось до цього причетний, хоч я й не уявляю, що він має спільного із цією справою...

— Погоджуюсь! — Домінік пожвавився. — У мене є певна гіпотеза. Але щоб її підтвердити чи спростувати, нам потрібно звідси вийти.

Клас! Я відчув приплив сил.

— Цікаво, котра година, бо в мене годинника немає, — пожартував я.

Тамара підсунула руку з годинником ближче до світла.

— Восьма. О сьомій була вечеря, о сьомій тридцять мама почала сердитися, а тепер дзвонить Юстининій мамі. Коли вона дізнається, що ми пішли до бункера, то максимум через годину нас звільнять, — сказала вона.

— Ага... — Юстина голосно ковтнула слину. — Я нікому не сказала, що ми йдемо сюди.

— Ти не сказала? То кому ми сказали, що йдемо в бункер? — спитала Тамара.

Зависла зловісна тиша.

— Ми сказали лише Марцелеві Без Годинника... — промовив Домінік таким спокійним тоном, що ми аж похололи.

І тут земля здригнулася від грому. Гроза наближалася до лісу. Свічка зашкварчала востаннє й згасла.

20 За три дні до Свята оселедця (продовження)

Лише Марцель знав, що ми йдемо в бункер і лише він міг улаштувати нам тут пастку. Ми пригнічено мовчали.

Над головою в нас був товстий шар бетону, а над ним — понад метр зарослої травою, мохом і кущами землі. За багато років цей шар став удвічі чи тричі товщий. Мушу зізнатися, що коли я це усвідомив, то відчув тривогу, яку можна було б назвати страхом невідомого майбутнього. Хтозна, коли нас знайде поліція... Та більше за непевність щодо нашої долі мене мучила думка, що мене використали, пошили в дурні, ошукали, і це аж ніяк не лестить детективові.

Дівчата й далі мовчали. Не чути було навіть, як вони дихають. Що з ними? Зімліли тут дружно?

Усередині ледве чулися звуки літньої грози. Домінік запалив другу свічку. Тамара тримала за

руку Юстину, але крім цього я не помітив жодних ознак паніки. Попри це вирішив морально їх підтримати.

— Супер, у нас далі є світло. Пригощайтесь, — я розділив улюблену шоколадку з горіховою начинкою й поклав коло фруктів. Устав з лавки, сунув руки в кишені й рушив протоптаною Домініком стежкою-півколом. — Немає причин панікувати. Або ми самі вигадасмо спосіб вилізти звідси, або нас знайдуть. Наші родини не заспокояться, а тим паче поліція. Це не варіант, щоб нас не знайшли... — я підморгнув дівчатам. Хоч не знаю, чи вони помітили це в сутінках. Так чи інакше: дівчата дивилися на мене, тож я продовжував: «Є ситуації, які слід сприймати спокійно. До них належать: усепланетний землетрус, міжконтинентальне цунамі, одиниці з математики та географії, безпідставні звинувачення про перешкоджання роботі вчителів під час уроків, стрибки через козла, примушування танцювати з дівчатами на шкільних дискотеках і кінець світу. Детектив з огляду на характер праці мусить бути більш урівноваженим, ніж пересічний громадянин. Наприклад, у ситуації, коли його закривають у труні з найбільшим ворогом, або він впаде з ним до могили на цвинтарі серед ночі, салютуючи від нападників. Правда, Доміно?»

Я поняття не мав, чи можна казати салютувати втечею, але Домінік не просвітив мене. Натомість він зрозумів, що балаканиною я допомагаю дівчатам освоїтися з непростим фактом, що нас зачинили в смердючому темному бункері.

— Не знаю, я в труні з Кароліною не лежав, — уїдливо відповів він.

— Ти лежав у труні з Кароліною?! — дівчата захихотіли.

— Домінік неточно висловився. Ми лежали насправді, бо труна спиралася вертикально об стіну, — пояснив я.

— А в могилі був справжній труп? — спитала Тамара.

— У тій могилі, до якої ми застрибнули, — ні, але ми були на трупній глибині, — пояснив я.

— Припиніть! Я вже почуваюся, як у могилі, — запротестувала Юстина.

— Не жалійся, у нас тут зручний саркофаг. Кращий, ніж у єгипетській піраміді. На столі бутери, пачка соку, вода на стінах конденсується. Ми протримаємося до наступного століття! — бадьоро додав я.

У дальньому кутку щось зашаруділо.

— Щури?! — прошепотіла Тамара, а шепіт той був на межі паніки.

— Ну що ти, сестро, максимум дружні до людини польові миші, — заспокоїв її я.

На щастя, мишей Тамара не боялася, а я запобіг нападів істерики.

— Навіщо він це зробив? — спитала Юстина.

Я здогадався, про кого вона.

— Оселедському він підкладав крадене, бо між ними суперечка. Він не хоче, щоб його ворог став міським головою...

— Я вважаю дещо інакше, хоч і погоджуюсь із тобою, — перебив мене Домінік. — Спочатку, ймовірно, ішлося про те, щоб зашкодити Оселедському, та коли в місті з'явилося троє допитливих дітлахів, що хотіли обшукати стайню через меблі, жаб і гномів, він підсунув їм Оселедського, щоб ті мали чим зайнятися. Він не хотів, аби вони нищпорили на його території.

— Це підтверджує, що там відбувається щось нелегальне, і Марцель чудово про це знає, — погодився я. — Він наказав замкнути нас саме цієї ночі, бо побоювався, що ми не витримаємо й із цікавості, виберемося з хати й будемо стежити за стайнею.

— Це теж, хоч закрив він нас із важливішої причини, — промовив Домінік.

— Знаю! Уся поліція шукає зниклих дітей, а між ділом Марцель забирає зі стайні лівий товар! Скажи? — Тамара переводила погляд то на мене, то на Домініка.

Я стиснув долонями голову, що й досі гуділа.

— Ми допомогли злочинцям! Це моя помилка! — самокритично визнав я.

— Е-е-е-е, ні. Правда, Домінік? — мляво за-протестувала Юстина.

— Я ще не думав про це, — ухильно відповів Домінік.

Я прокашлявся.

— Піду ще раз перевірю вхід. Волію провести ніч у ліжку, а не на твердих дошках, — я дістав із рюкзака долото, молоток і навпомацки дійшов до коридора.

Я вбив долото між порогом і залізними дверима. Відколов шматок бетону. За другим ударом улучив в арматуру. Так само з боків і над порогом. Щоб збити бетон принаймні з того боку, де були завіси, знадобилося б кілька годин, а навіть днів.

— І що? — Домінік виріс мені за спиною тихо, як кіт. — Не вийде. Це залізобетон.

Він забрав у мене долото. Кілька разів ударив у двері. Повітря аж задрижало, а у вухах задзвеніло.

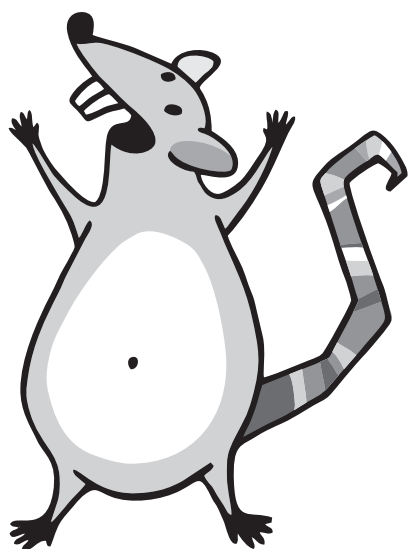
— SOS, — пояснив.

Я вже встиг познайомитися з азбукою Морзе, тому зрозумів. (SOS — це дев'ять сигналів, три короткі, три довгі, три короткі).

— Іди до дівчат. Треба їх чимось зайняти, бо запанікують. Я вже розповів їм про розтин тіла, на цьому мої ідеї скінчилися, — сказав Домінік.

S O S

.....

«Мене б не здивувала їхня істерика. Посмертний розтин дійсно дуже весела тема», — подумав я.

— Шкодую, що не посвятив Малого в наші плани, — уголос додав я.

— Він знає, що ви ходили до рожевого танка, а це біля лісу й першого бункера. Може, здогадається. Окрім того, — продовжував Домінік, — Марцель не припускає, що ми його підозрюємо. Як розбереться з лівим товаром, сам нас знайде чи скаже поліції, куди ми збиралися й навіть з якою метою.

— Звучить логічно, але що він зробить, коли поліція спитає його про нас, до того, як його люди підчистять стайню? Утратою пам'яті він тут не відмажеться.

— Щось вигадася. Не дарма ж він удавав пияка. Якщо справді нап'ється й двох слів не зможе зв'язати, поліція махне на нього рукою. Він хитро придумав. Йому й на думку не спало, що ми виявимо суперечності в його поведінці й щось запідозримо.

— Він дав нам забагато часу на роздуми, — похмуро сказав я. — Якщо він прийде сюди особисто, треба вдавати, що ми йому віримо й далі підозрюємо Оселедського. Він не може здогадатися, що ми знаємо про його плани, бо...

— Бо остаточно нас знешкодить, — спокійно закінчив Домінік. — Йди, скажи дівчатам, як вони мають поводитися.

Я повернувся до Тамари з Юстиною, а Домінік — до азбуки Морзе.

«Головне — не згадувати про щурів», — наказав я собі.

Тамара позіхала й терла очі, а Юстина чесала волосся, мов нічого не сталося.

Дурдом-веселка! Хто бере із собою до лісу гребінця? Це ненормально.

— Пікнік в екстремальних умовах, — пожартувала вона. — Коли розкажемо в школі, що ми тут пережили, до бункерів вишикується черга. Доведеться продавати квитки, — розсміялася вона.

Не знаю, чи це був чорний гумор, чи білий, та я волів сміх, а не гнітючу тишу.

— Це Домінік так вас розвеселив? — спитав я.

— Він нас розважав розтином трупа, — захихотіла Тамара.

«Вони в непоганій формі», — задоволено подумав я. І втовкмачив дівчатам, як треба поводитися, якщо нас звільнить Марцель, а не поліція чи родичі.

— Але поліції ми розкажемо все! — попередила Юстина.

Я завагався. Жоден детектив не любить зраджувати копам усіх таємниць. До ранку доля монумента навряд чи з'ясується, а я не втратив надію його віднайти. Хотілося реабілітуватися принаймні у власних очах.

— Гаразд, — Тамара підступно всміхнулася. Перекинула ногу за ногу, переплела руки на грудях. — А тепер розважай нас, брате! — наказала вона й нервово розсміялася на пару з Юстиною.

— Та будь ласка, — урочисто промовив я. Сів коло них і почав розповідь. — У тисяча вісімсот десятому році у Франції створили кримінальну поліцію. Спочатку вона складалася із чотирьох осіб, і всі були злочинцями, включно з їхнім шефом, Відоком. Неймовірно, правда? Відок тричі тікав з в'язниці, врешті сам здався поліції й за їхньою згодою зібрав спеціальну групу з колишніх в'язнів, оскільки вважав, що вони найкраще знають злочинне середовище...

П'ятниця. 21 За два дні до Свята Осеledця

Мене щось розбудило. Якесь гудіння й стук. Як довго я спав? У моїй голові досі була історія Відока, якою я розважав дівчат, аж вони поза-синали.

— Дурдом-веселка! Як холодно! — я здригнувся.

— О боже! Що це?! — почув я заспаний голос Юстини.

Я хотів поворухнутися, але відчув різкий біль у занімілих ногах. Окрім того, на них лежала чиясь голова. Домініка? Ні, це вже занадто!

Я відхилився назад і рішуче встав з лавки. Упс! Тамара впала на бетон, бо це її голова лежала в мене на колінах.

— Господи! — простогнала вона.

Почулося голосне «гуп!» і за ним Домінікове SOS. А потім знову удар у двері й скрип.

— Нас рятують! — сказав я й допоміг Тамарі підвестися.

— Це добре, скажи? — цілком притомно спитала вона.

— Певною мірою так. Невідомо, хто нас рятує.

«І чи дійсно йому йдеться про порятунок», — додав я подумки.

Першим у відчинених бляшаних дверях з'явився Півнотка, за ним стояв комендант Карась.

Я примружився, бо мене засліпило ранкове світло. Батьки чекали назовні. Марцеля я ніде не помітив. Дорослі шалено зраділи, а тоді замовкли, чекаючи, доки нас огляне лікар. А коли нам зробили перев'язки, почалася та частина історії, яку я промину.

З'ясувалося, що не лише Кефірчики, але й Пацьореки та Карасі не виховують дітей без-стресовими методами (вже чую голос Обставини: «У родині Кефірчиків, Пацьореків, Карасів!»). Стільки докорів я ще в житті не чув. Домінік мав вигляд, наче от-от зімліє від почуття провини.

Нас відвезли до відділку. Це був досить великий будинок у вигляді трьох кубів різної величини, з похилим дахом.

Попри багато сказаних слів я не зміг домогтися від дорослих, хто сказав їм, де нас закрили.

— Це був Марцель? — допитувався я.

— Марцель сидить! І ти теж опинишся в камері, якщо й далі пхатимеш носа туди, куди не слід! Я власноруч тобі його прищемлю! — сердилася мама.

— Вибачте, — сказав чемний Домінічок і почервонів з голови до п'ят (треба його спитати, чи п'яти йому теж червоніють, бо голова точно).

— Ти за всіх не вибачайся! — звернув йому увагу комендант Карась, докірливо дивлячись на Юстину.

Я вирішив рятувати друзів. Зрештою, це я їх у все це втягнув. Я використав поєднання чемності зі зрозумінням. Подивився на дорослих проникливим мудрим поглядом (сподіваюся, саме так це виглядало).

— Я розумію, що ви злі на нас. Але вам варто переглянути свої звинувачення, — почав я спокійним, розсудливим тоном, доповнивши його ноткою співчуття до долі наших батьків. — До бункера ми б і так рано чи пізно залізли, бо вирізняємось активною допитливістю, котра є двигуном цивілізаційного прогресу. Вам добре відомо, що ми не змарнуємо жодної нагоди опинитися в центрі подій. Як учить нас телебачення, преса, фейсбук і твітер — ті, хто тримаються осторонь, стають прозорими та невидимими для суспільства, марнуючи водночас свої таланти, оскільки не можуть розраховувати на кар'єру навіть безробітного блогера.

— Теосю! — застережно гримнула мама.

— Ви не можете дорікнути нам, що ми пішли в бункер невідгодувані, — із непохитним спокоєм

продовжував я. — Ми взяли із собою телефони, бутерброди, фрукти, солодощі, сірники, ліхтарики, складний ніж, долото, молоток, свічки, вологі серветки, а Юстина навіть гребінця.

— І люстерко, — докинула, сховавшись за завісою волосся, Юстина.

— Коли я розповім про наше розслідування, ви погодитесь, що ми не могли передбачити такого розвитку подій. Ми зовсім не сподівалися, що нас закриють саме в бункері. Передбаченнями займається наша сусідка Кассандра, в якої страшенно лінивий пес породи басет і...

— Давай уже по суті, хлопче! — різко перебив мене комендант Карась.

— От саме по суті, пане коменданте. Спочатку пропала одна річ, тобто лелека, потім друга, тобто старовинна помпа, потім наступні предмети, зокрема із саду Пацьореків, і нарешті сухопутний оселедець із фонтана...

Я переповів усе, що вдалося нам з'ясувати на даний момент. Коли я дійшов до того, коли розповідав дівчатам біографію засновника кримінальної поліції у Франції, усі вже виглядали дуже стомленими. Тітка Віола потайки позіхала, Тамара спала в неї на колінах, дядько Богдан раз по раз куйовдив волосся, Півнотка підпер підборіддя олівцем, щоб не заснути, а в коменданта Карася додалося кілька зморшок на лобі.

— Ще трохи — і ти забалакаєш нас на смерть! — дорікнула мені мама. Вона єдина залишалася жвавою й притомною, але їй уже ври-
вався терпець.

Її коментар вибив мене з ритму й лише роз-
дратував. Я подумав: «Це вже реальний дурдом!
Нічого не кажу — погано! Надриваю зв'язки
й звітую про найменші дрібниці — теж погано!»

— Гаразд, мовчу, будь ласочка!

Комендант Карась устав зі стільця й подякував
мені за щирість. Потім попросив мене, Домініка,
Юстину й навіть сплячу Тамару вийти в кори-
дор. Випадково я виходив останнім і випадково
нещільно причинив двері.

— Ми повинні бути вдячні Марцелеві, що він
їх закрив. Уявляєте, що б сталося, якби вони вно-
чі пішли до стайні й опинилися під кулями?

Чиясь рука захряснула двері мені перед носом.

— Вони кажуть, що в стайні була стрілянина
й що треба подякувати Марцелеві, що нас зачи-
нив! — повідомив я решті.

В очах Домініка та Юстини відбилася глибо-
ке нерозуміння. Я теж впав у ступор. Марцель
урятував нас від куль, замкнувши в бункері, але
чому його самого закрили? Звісно, що не в бун-
кері, а в камері, якщо я добре зрозумів те, що
раніше прокричала мама.

— А оселедець, його знайшли? — розгублена
Тамара перестала позіхати.

Власне! Я ляснув себе долонею по лобі, аж гуля на потилиці розболілася. Недовго думаючи я відчинив двері комендантського кабінету.

— Лише одне запитання: ви знайшли монумент оселедцеві?! Це через нього була та стрілянина?!

— Теосю! — вибухнула мама й грюкнула дверима.

Дорогою додому я спробував ще раз пом'якшити серце мами й Пацьореків.

— Вибачте, я не хотів, щоб ви хвилювалися. Чесно. Мати таких дітей як я й Малий вимагає сміливості, таке батьківство коштує багато нервів. Тамара теж не краща. Але спробуйте втішитися тим, що ми не вляпалися в проблеми на зло вам. Пам'ятаєш, мамо, коли я зачинив стоматолога в кабінеті? Я теж не хотів його замкнути, я хотів лише скористатися викруткою, бо трапилася нагода. Обіцяю, я більше нікуди не піду. Навіть у сад дядька Богдана не виходитиму. Від сьогодні працюватимуть лише мої звивини. Слово честі! Але благаю, скажіть, що сталося?

Дядько ледь помітно всміхнувся й запитально подивився на маму. Дорота Кефірчик кілька разів цокнула язиком, явно щось комбінуючи («комбінація» — це такий хитромудрий задум).

— Свого часу ти про все довідаєшся. Я дзвонила татові, він сказав, що це покарання ти

запам'ятаєш надовго, — і вона зловтішно всмінулася.

Ані Домінік, ані Тамара не підтримали моїх старань. Домінік саме освоювався із власною неслухняністю, а Тамара позіхала як лев.

— І довго мені чекати на правду? — покірно спитав я.

— Стільки, скільки ми помирали від страху за вас! — відповіла мама. Подивилася на тітку Віолу й обидві зітхнули, наче скинули із себе тягар вагою з десятків монументальних оселедців.

— Вибачте, — цього разу я перепросив цілком щиро.

Дядько, котрий попри все зберіг доброзичливість до всього світу (окрім садового злодія, котрий позбавив його віри в незмінну перемогу добра над злом), не витримав і продемонстрував мені стільки співчуття, скільки дозволила мама.

— Про монумент нічого не відомо. Пан Оселедський на волі, звісно. Марцель замішаний у гірші злочини, ніж крадіжка оселедця з фонтана.

— А ви б сиділи в темній дірі бозна-як довго, якби не Кароліна! — не витримала мама. На жаль, це було єдине речення, що вихопилося в неї.

За два дні до Свята Оселення (продовження)

Домінік смиренно покутував кару у вигляді незаспокоєної цікавості, я ж страждав сильніше, ніж передбачає норма для підлітків. Малий не надто допоміг, хоч зазвичай йому відомо більше за інших. Він підтвердив, що це Кароліна порадила мамі (по телефону) шукати нас у бункерах, бо вчитала в моєму звіті про розслідування (надісланого їй надто старанним Домініком), що Тамара хотіла влаштувати в одному з них базу.

«Вона використала мозок і зробила висновок. Мушу визнати, що в неї це добре виходить», — подумалося мені.

Пізно ввечері подзвонила Юстина.

— Тато зустрінеється з нами завтра у відділку. Дядько Богдан попросив його поговорити з нами, бо боїться, що через цікавість ми вскочимо в нову халепу.

Камінь спав мені із серця, спини й печінки. На радостях я не відправив Домініка куди подалі, коли він поставив мені вимогу написати Кароліні й подякувати.

— Польською, без орфографічних помилок, мінімум чотириста знаків із пробілами, — перерахував він.

— А можна самі пробіли?.. Не можна, — відповів я сам собі.

СУБОТА. 23 ЗА ДЕНЬ ДО СВЯТА ОСЕЛЕДЦЯ

Наступного дня ми сиділи в кабінеті коменданта на твердих дерев'яних стільцях. З нами були дядько Богдан з Малим. Тато Юстини відіспав стрес і знову мав доброзичливий вигляд. Ми теж відпочили, тож покірно дивилися в сірі очі поліцейського.

Карась схрестив руки й сперся ними на стіл.

— Не триматиму вас більше в непевності. Ви не помилялися... — він зробив паузу для сильнішого ефекту, — ...ви не помилялися, хоч це не означає, що у вашій логіці не було помилок. Ви прийняли — неслухно — що це Оселедський поганець, а Марцель — класний. Натомість правда полягає в тому, що вони давно в незгоді. У них якійсь нез'ясовані порахунки з минулого, коли депутат Оселедський був власником пунктів обміну валют. Ми ще із цим не розібралися. До того ж це Оселедський подбав про те, щоб Марцеля

позбавили водійських прав. А самі розумієте, що це означає для завзятого мотоцикліста. Марцель не витримав — і в нього здали нерви, м'яко кажучи. Він організував крадіжку лелеки, помпи й монумента, збираючись підкинути все Оселедському, щоб перешкодити йому балотуватися на виборах. Принагідно чудово розважався, спостерігаючи, як ми мордуємось, шукаючи злодіїв. Натомість крадіжка із саду дядька Пацьорека та інших — це не його рук справа. Марцель знайшов уламки гіпсової жаби випадково, у меліораційному рові біля траси на Білосток. Мабуть, розбилася по дорозі, і злодії її викинули.

— А дядько Богдан казав йому: «Легше на поворотах», — утрутився я.

Комендант глянув на дядька й вибухнув таким сміхом, що аж сльози покотилися йому з очей. Цими веселощами він заразив усіх, разом з дядьком.

— Він смердів конем! — Малий нагадав важливу прикмету злодія.

— Можливо, що він уже бував у стайні та місті. Роздивився по садках, то й знав, які варто обікрасти, — погодився Карась. — Гаразд, ідемо далі. Марцель підкинув важіль помпи до ливарні, розраховуючи, що хтось її там знайде. Коли виявилось, що ви натрапили на неї, то вирішив використати ваш інтерес до крадіжок. Зрештою,

він сам його підсичував: підкинув уламки жаби та лелечий дзьоб, знаючи, що ви нишпоритимете подвір'ям Зенона Оселедського. Бізнесмен щоразу повідомляв нас, що Марцель підставляє його із крадіжками. Водночас Оселедський сам стежив за стайнею, хоч ми й категорично йому це заборонили. Він настільки добре знав минуле Марцеля, що не сумнівався, що рано чи пізно спіймає його на злочині.

— І, замість допомагати, він лише заважав вам, — здогадався я.

— Звісно, аматор лише перешкоджає, особливо коли він підліток і вештається ночами по лісі, — Карась красномовно подивився на мене.

Я не почервонів, бо не такий вразливий, як Домінік.

— Ми з поліцією воєводства давно вже спостерігаємо за Мокрими Луками, — продовжував комендант. — Коротко кажучи, у стайні діяли дві злочинні групи. Група Марцеля організовувала крадіжки електротоварів і розповсюджувала контрабандний алкоголь з Білорусі. Друга група, відома як банда Олсена (самого Олсена ви зустріли в stodoli — це той малий, кирпатий), займалася перекиданням лівого товару через польсько-білоруський кордон. До Білорусі їхали вівці та електротовари, назад приїжджали коні й під цим прикриттям — нелегальний алкоголь.

— Вау! — вихопилося в нашої четвірки.

— Це все організував Марцель? Не вірю. Адже його окрім мотоциклів і риболовлі нічого не цікавить, — зауважив дядько Богдан.

— Як виявилось, в нього є й інші інтереси. Він спеціально вдавав нешкідливого балакуна й гультя без шеляга за душею. Вас теж зачарував своєю щирою усмішкою, — Карась знову зазирнув мені в очі.

— Ну-у-у, не зовсім. Щось там було не так. Домінікові ще більше було не так... — я рятував рештки гідності.

Дядько Тамари злегка всміхнувся.

— Не лише вам щось було там не так. Колеги з воєводського управління з'ясували, що Марцель аж ніяк не без шеляга. Стайня є власністю компанії, що підпорядковується іншій компанії, і так далі, це дуже заплутано. Та остаточно Мокрі Луки належать Марцелєві. Немає жодного шефа, мої любі. Марцель використав вас як інформаторів.

— Та ну?! — вихопилося в мене.

— Та ну, детективи, — Карась зітхнув, а за ним дядько Богдан і Малій.

— Ви повідомляли йому, що відбувається у відділку. Марцель здогадувався, або й був упевнений, що ним цікавиться поліція. Та коли від вас почув, що особовий склад посилено й діє група воєводської поліції, то не на жарт розхвилювався.

У стайні саме лежав крадений товар і чекав на перевезення. Пам'ятаєте розмову, яку ви підслухали в stodолі? Людина Марцеля, той із басом, вимагав від Олсена вивезти все за ніч.

— Там був ще чоловік із вилами, — уставив Домінік.

— Він працював на Олсена. Хотів, не кажучи Марцелєві, взяти на власні потреби ящик алкоголю, тому Олсен радив йому бути обережним, — пояснив комендант. — Поїхали далі. Марцель шукав способу відвернути увагу поліції від стайні в ніч із четверга на п'ятницю. І знову ви стали йому в нагоді. Він переконав вас, що треба зазирнути в бункер коло яру. Доки ви чекали, аж Юстина повернеться з Білостока, відправив туди своїх людей, щоб ті забили вхід і закрили вас, коли ви опинитеся всередині.

— Тепер ясно! Звірі не встигли роздерти мішків зі сміттям, бо їх підкинули в четвер, а не в середу ввечері! — сказав Домінік.

— Ви пішли в бункер, як і хотів Марцель, — докинув тато Юстини.

— Бо він нас підмовив, — насупилась Тамара.

— Саме так, — Карась був безжальний. — Марцель мусив закрити вас усіх і забрати телефони, щоб вас не надто швидко знайшли.

— Він гадав, що забезпечить Олсенові спокійну ніч. У відділку всі стривожені, бо зникла

донька коменданта із трійцею інших шмаркачів, — Домінік самокритично включив себе й мене до шмаркачів.

— Угадав. Він зайняв нас на всю ніч, однак не припускав, що нам відомо, що відбудеться в стайні. Банду Олсена й групу Марцеля затримали на гарячому, здійнялася стрілянина. На щастя, жоден злочинець не втік. Люди Марцеля одразу здали свого шефа. Ми взяли його вдома в Беднара. Господар святкував іменини, одним з гостей був Марцель. Він мав би купу свідків на цю ніч й ідеальне алібі. Звісно, стверджує, що випустив би вас уранці.

— І наговорив би нам, що то Оселедський наказав нас замкнути, бо хоче, аби ми відмовилися від подальшого розслідування, — додала Юстина.

— Ви допитали Марцеля й тепер знаєте, де він сховав монумент оселедцю, — розчаровано зітхнув я.

Карась багатозначно подивився на дядька Богдана.

— Насправді не знаємо, — неохоче зізнався він. — Він розважається, граючись із нами. І зізнався лише в тому, що сховав монумент, аби використати його проти Оселедського безпосередньо перед виборами.

— Монумент украли, як ми підозрювали? — спитала Юстина.

— Так, усе запланував Марцель. Спочатку він подзвонив Оселедському, удаючи замовника.

І наказав прискорити роботу над дзвоном і пригрозив штрафами за угодою. Хтось, хто працює і в ливарні, і на Марцеля (ми перевіряємо, хто це) викрав ключі з кишені Павела Томасюка й виїхав його «жуком» крізь бічну браму. Ніхто нічого не помітив. Дорогою до парку до машини підсів Марцель. Один пиляв дерево, другий арматуру під оселедцем. До ливарні повернувся лише водій. Марцель і монумент оселедцю, так би мовити, вийшли по дорозі, — Тамарин дядько приховав посмішку, низько схиливши голову.

— Клас! Шукаємо далі! — шепнув я Домінікові. Карась напружився, як натягнута струна.

— Я вже подбаю, щоб ви й носа за ворота не виткнули! — із притиском сказав він.

— Ми нікуди не виходитимемо. Усі зв'язки між подіями встановимо виключно поворушивши звивинами, — заспокоїв його я. Чесно кажучи, я поняття не мав, як це робиться.

В очах Карася застрибали сміхотливі іскорки.

— Зв'язки, кажеш? Прошу дуже, можете встановлювати! — і він зі сміхом дістав із шухляди... наші телефони.

— Мій смарт! — вигукнув я. Я зрадив, як мала дитина, що побачила святого Миколая.

Удома ми закрилися в мансарді. Вирішили перечитати всі документи з папки «МОНУМЕНТ» і змусити звивини пов'язати факти.

— Я читатиму вголос, а ви слухайте, може, знайдемо щось, що виведе нас на слід монумента, — сказала Юстина.

«Ой!» — подумки зойкнув я. Мені згадалося, що у звітах розслідування є фрагменти, не призначені для її вух.

— *Новину про викрадення монумента оселедцеві принесла Юстина Карась, донька коменданта поліції Кишиштофа Карася, довговолоса білявка із проділом сильно зсунутим ліворуч, — читала Юстина.*

Я затулив очі долонями, на жаль, було помітно, як я почервонів.

— *Ми перетнулися в коридорі, унаслідок чого я дупою гепнувся на підлогу. На щастя, вона теж приземлилася на п'яту точку, тож вишло по-чесному і справедливо. Юстина підскочила з підлоги, наче їй дали копняка під спину...*

Домінік захихотів, рухаючи кінською щелепою вгору-вниз.

— Насправді, це було не зовсім справедливо. Я худий, а Юстина — пухкенька, вона навіть не відчула падіння... — з удаваним спокоєм докинув я.

— Відчула! — запротестувала Юстина. І читала далі, хихочучи на пару з Домініком. Зате Тамара витріщалася на мене, широко розплющивши очі.

— Ти не дивись на мене, сестро, а думай. Гігантський оселедець помирає на самоті. Від того, як швидко ми зрозуміємо, де його шукати, залежить життя всіх оселедців у морі, жаб на землі й горобців під хмарами! — недбало сказав я, щоб приховати ніяковість.

— І собак? — спитав Малий, котрий знову не відходив від мене ні на крок.

— І собак! — підтвердила Іга, цього разу підписана (на кишені платтячка було вишите повне ім'я).

— І бліх! — Інга, теж підписана, засміялася.

— Чекайте, — Домінік розклав на підлозі намальовану карту містечка. — Спилявши оселедця, водій поспішав, щоб повернути «жука» до ливарні. Найкоротший шлях туди йде через ринкову площу, потім вулицями Веселою, Сонячною й Торф'яною, прямо до бічної брами. Машина з монументом проїжджала повз костел, плебанію... А цей невідгороджений шматок коло парафії порожній? — спитав Домінік.

— Це лука. З боку Сонячної є ставок у вільшняку. Органіст там розводить коропів. Тато каже, що в них неповторний смак, інших таких нема, — сказала Тамара. — Якби машина не звернула на Веселу, а поїхала через Набережну, то проминула б повз садибу Оселедського. Марцель і водій могли підкинути йому оселедця. Але де саме?

— Треба прочесати всю ділянку на чотири гектари, але нас не випустять з дому, — я був у відчаї.

Малий зітхнув, слідом за ним — Іга, далі Інга, Юстина й Тамара. І лише Домінік продовжував слухати, як ворущаться звивини. Із безодні розпачу мене вихопили голоси тітки й мами.

— Діти, обід!

Близнючки з Малим рвонули до дверей.

— «Діти» це не до нас, — буркнув я, не поворухнувшись.

— Ходімо, брате! — Тамара штурхнула мене кулаком у спину, аж загуло. — Дядько Крись змусить Марцеля розколотися, де оселедець, — спробувала вона втішити мене.

«Що за дурна логіка!» — роздратовано подумав я. Саме цього я боявся найбільше. Я сам хотів знайти монумент. Я ж не поїду звідси із суцільними невдачами!

Я спустився вниз останній. Мама й тітка намагалися розважити нас веселою балачкою, але підтримали їх у цьому лише «діти».

— Теосою, посміхнися, бо мені серце крається, — сказала тітка Віола. Вона поставила переді мною тарілку. — Печена картопля й свіженький короп від органіста! Чудовий! Такого ти ще не пробував! — вихваляла вона.

Я поколупався виделкою в салаті, поколупався в картоплі, покопирсався в рибі...

«Короп? Зі ставка коло парафії? Надзвичайно смачний?» Мої думки блискавкою перескочили з однієї півкулі в другу. Я глибоко вдихнув і зі свистом видихнув.

— Я вистежив оселедця. І знаю, де його шукати, — сказав я спокійно, приховуючи збудження.

— Де? — запитала Тамара.

— Він плаває в ставку з коропами, — я не втримався від жарту.

Запала тиша, тому я продовжив:

— Пам'ятаєте розмову з Беднаром коло продуктового? Він сказав, що того дня, коли виявили зникнення монумента, заходив до Марцеля в обід чи по обіді, щоб порадіти з перемоги над ним. Марцель якраз «наминав коропа зі ставка органіста». Звідки він його взяв? У Нарві не зловив, бо навіть туди не дійшов — Півнотка з Юстининим батьком тримали його у відділку до обіду. Я не впевнений на сто відсотків, але на дев'яносто дев'ять процентів Марцель зі спілником укинули монумент до ставка, а коли машина поїхала до ливарні, Марцель наловив собі коропів і, гадаю, добряче посміявся. Це на нього схоже. Час він мав, було за одинадцяту вечора. Тоді повернувся додому, трохи послав, а перед четвертою ранку поїхав нібито по хробаків, а насправді планував повідомити поліцію про зникнення оселедця з фонтана. Таким чином він відвів від

себе підозру, бо його вважали свідком, а не підозрюваним. Зрештою, він зробив усе, щоб його не сприймали серйозно. Розумієте? — я глянув на Домініка. «Що — вважає дещо інакше?» — запитав я подумки.

— Цих коропів я дійсно прогавив, — замислено протягнув він.

— Немає стовідсоткової гарантії, що монумент у ставку, але краще перевірити, ніж потім шкодувати, — я звернув погляд на тітку й маму. Обидві запитально вдивлялися в Домініка.

— У нас п'ятдесят один процент упевненості, — сказав він аж надто відверто.

Тітка дістала з кишені телефон.

— Я про це пошкодую, — мугикнула вона під носом, набираючи дядька. — Вислухай Теося, — попросила тітка й передала мені слухавку.

Я був такий збуджений, що випалив, не подумавши:

— Я знаю, де оселедець, дядьку! Його втопили в ставку з коропами!

Тамара, Юстина й Домінік пирснули, а мама закотила очі. У телефоні пролунав короткий регіт. Я мимоволі скреготнув зубами.

— Дядьку, вам нічого втрачати, — серйозним тоном промовив я. — Завтра Свято оселедця, було б нерозсудливо змарнувати останній шанс.

Дядько прокашлявся й споважнів.

— Ти просиш мене повідомити поліцію, що оселедець плаває в ставку з коропами? Я добре зрозумів? — перепитав він.

— Прошу, — благально підтвердив я. — Дядьку, ти ж нікому не відмовляєш, навіть злодіям...

— Гаразд!

Я віддав тітці телефон. Подивився на тарілку. Прохололий короп лежав коло прохололої картоплі.

Було нудно. Хвилини тягнулися без кінця, мов кишки. Домінік і Тамара гралися з Малим і близнючками в «утопи оселедця в надувному басейні». Я сів на веранді й нетерпляче чекав на повідомлення від дядька. Щоб зайняти чимсь голову, я візуалізував собі витягання кишок. Я ніколи не стикався з таким. Моя фантазія буяла. Перед очима в мене був трупак із розпоротим животом. Я бачив це не насправжки, а в уяві. Але попри це цілком реально відчув, як обід починає підступати мені до горла. Уява — вона небезпечна. Класна якось сказала нам уявити долю коропа перед Святвечором. А потім питала кожного, хто що побачив у голові. Коли я сказав, які образи були в мене перед очима, то отримав у щоденник зауваження: «Теось епатує жахіттями!» («Епатувати» — це вражати, дивувати, приголомшувати). А достатньо було написати: «Шок!» і не епатувати зайвими словами.

— Що робиш? — присіла поруч мама.

— Епатую жахіттями, — буркнув я.

Мама зрозуміла це по-своєму.

— Ти й досі на мене сердишся? Я мусила тебе покарати. Така батьківська доля, — тяжко зітхнула вона.

— Як у коропа перед Святвечором, — меланхолійно зауважив я.

До нас підсіла тітка Віола. Я дивився, як дуріють Малий із близнючками — і нічого не бачив. Із задуми мене вирвав звук телефона.

— Слухаю, — відповів я на дзвінок.

— Теось?! У тебе, братчику, голова світліша за місяць! — збуджений дядько не переймався стилістикою своїх метафор. — Ти поцілив у яблучко! Ми саме дістали покійного оселедця зі ставка з коропами! Свято оселедця буде таке, що ого-го!

Я підняв великий палець на знак перемоги.

— Хай тітка й мама тобі «Многая літа» заспівають! Монумент назвуть на честь рятівника! — не вмовкав дядько.

Я завагався.

— Ви назвете його оселедець Теодор?.. — невпевнено уточнив я.

— Оселедець Теодор! — підтвердив добрий, довірливий, щасливий дядько Богдан.

Я не розповідатиму, що було далі, бо довелося б увесь час себе хвалити, а в мене це не надто

добре виходить. Так чи інакше, на святі детектив Теодор був популярнішим за оселедця Теодора. Я дав кілька довгих інтерв'ю, тож виговорився, як ніколи. Домінік знімав усе, що відбувалося, і викладав в інтернет. Я скопіював посилання на сторінки з інтерв'ю, дописав «дякую» й відправив Кароліні. Ми ходитимемо до однієї гімназії, не варто з нею ворогувати.

Після Свята оселедця

Я гадав, що на цьому моя історія закінчиться. Дядько Богдан змирився з утратою садових меблів, а я — що цієї загадки мені вже не розгадати. Однак історія отримала неочікуваний поворот. Тато повернувся із закордонної поїздки й заявив, що мусить побачити оселедця, який носить ім'я його сина.

— Оселедець Теодор! — підколював він мене щоразу, коли я приходив додому.

Батьки домовилися з Пацьореками, що ми приїдемо до них на початку вересня. Принагідно побачимо не лише монумент оселедцеві Теодору, а заодно й реконструкцію оборони Візни. Домінік поїхав з нами. Кароліна, хоч її теж запрошували, лишилася вдома. Доля зглянулася наді мною й напустила на неї кару у вигляді ангіни.

Скажу коротко, бо мені й досі незручно. Реконструкція битви за Візну була дуже драматичною, бо дехто з родин Кефірчиків і Пацьореків узяв у ній участь.

Ми зайняли місця на символічних трибунах із колод і дощок. Звідти було видно просторий майданчик, відокремлений невисокою огорожею. Дядько Богдан пояснював татові подробиці битви, що відбулася понад вісімдесят років тому.* Я, Домінік, Тамара та Юстина роздивлялися в біноклі місце історичних подій. Малий і близнючки потягли маму й тітку щось купити. Малі першими помітили, що ззаду, у частині, виділеній для реконструкторських груп, стоять ятки з їжею та сувенірами. Судячи з усього, вибір був великий, бо бій з фашистами тривав, а діти все не верталися. Я тішився, що нам не заважають. І зосередився на історичних подіях.

За мить Домінік почав нервово покашлювати. Аж врешті запитав пошепки:

— Чи ти бачиш те саме, що і я?

Відповіді на дурні питання теж дурні.

— А чого питаєш? Невже ти бачиш ультрафіолет з інфрачервоним випромінюванням?

Домінік подивився на мене співчутливим поглядом чемного Домінічка. Я напружився.

* Битва при Візні відбулася 7–10 вересня 1939 року між польськими та німецькими підрозділами.

Перевів бінокль по поле битви й завмер. У самісньому центрі воєнних дій, що відтворювали сумні події вересня 1939 року, я побачив мого брата Захарія і двох гусок у червоних комбінезонах із вишитою на гостроверхих каптурах літерою «І». Малий тягнув за штанину невідомого чоловіка у військовій куртці й витертих джинсах. І тут на поле бою увірвалися Дорота Кефірчик та Віола Пацьорек. Тітка одразу ж розтягнулася на повний зріст, погубивши туфлі на височезних каблуках. Її сестра зробила із цього висновок. Зняла черевики на високій танкетці й у самих шкарпетках рушила до малих.

— Дурдом-веселка! — прошепотів я.

Перевів погляд на сяючих Кароля Кефірчика та Богдана Пацьорека, котрі обговорювали подробиці озброєння реконструкторських груп. Ще раз подивився на місце бою, аби переконатися, що мені це не сниться.

Малий із близнючками, учепившись у куртку незнайомого чоловіка, тягли його назад, а він рвався вперед. Наступної миті на нього кинулася мама. Стрибнула щучкою, схопила типа за ноги й повалила на землю. Сама теж упала долілиць, та ніг чоловіка не випустила.

Крізь голоси й шум пробився вереск Малого й близнючок.

— Що там відбувається? Якийсь протест? — здивувався тато.

Чотири біноклі — тата, дядько, Тамари і Юстини — спрямувалися у бік криків.

— А бодай мені! — простогнав дядько Богдан і тут-таки обурено вигукнув: «Що вони виробляють?!»

Тітка Віола налягла на чужого чоловіка, котому вимащена землею мама зв'язувала шаликом ноги. Довкола свистіли кулі, кричали охоронці, Малий репетував: «Це мій злодій!», а глядачі лускали від сміху.

— Малий піймав викрадача наших меблів! Ура! — Тамару всі ці дивацтва родичів аж ніяк не збентежили.

— Мого злодія? — дядько наче за помахом чарівної палички перетворився на іншу людину. Уважно придивився до лежачого й гнівно забулькотів: — Це він! За ноги лобуряку підвішу! — і, протаранивши натовп, що відділяв нас від місця воєнних подій, удерся на поле бою. Коли він опинився на лінії вогню, розгублені захисники й нападники зупинили обстріл. А тоді охорона переловила наших родичів і вивела їх з території бою. Злодія також.

— Цікаво, як Малий його упізнав. За запахом чи шнурівками? — мозок Домініка працював

безперервно. — Бо якщо ваші мами накинулися на невинну людину, їх покарають за хуліганство.

Я подивився на тата. Він мовчав, як води в рот набрав. Мабуть, ще не отямився.

— Не переживай, тату, головне — що обидві справи розв'язали Кефірчики, — утішив я його.

Мені лишилося відповісти лише на одне питання: близнючки. Як їх розрізнити? Вони ж як дві краплі води, тобто — як дві калюжі.

А, забув! Я завершив розповідь, але так і не вигадав першого речення історії про оселедця. Тож і закінчу першим реченням, чого вже там! Skorистаюся перевіреним взірцем. Одна із книжок королеви детективів Агати Крісті починається так: «Інтерес громадськості до колись гучної «справи в Стайлзі» нині дещо пригас».

Я ж почну так: «Інтерес користувачів соцмереж до гучної «справи зниклого оселедця» зараз дещо пригас».

Загадка для читачів:

Що допомагає розрізнити близнючок?

Відповідь знайдеш у тексті.

;-D

Відповідь на загадку із книжки «Детектив Ке-фірчик і правнук герцогині».

Текст, який малі надіслали батькові Човгала, підготував Домінік. Це була «невеличка послуга», в обмін на яку малі мали стежити за Ясем Галушкою.

Зміст

 1	Субота. За вісім днів до Свята Оседеця	5
 2	За вісім днів до Свята Оседеця (продовження)	12
 3	За вісім днів до Свята Оседеця (продовження)	21
 4	Неділя. За сім днів до Свята Оседеця	32
 5	За сім днів до Свята Оседеця (продовження)	43
 6	За сім днів до Свята Оседеця (продовження)	57
 7	За сім днів до Свята Оседеця (продовження)	70
 8	За сім днів до Свята Оседеця (продовження)	83
 9	За сім днів до Свята Оседеця (продовження)	97
 10	За сім днів до Свята Оседеця (продовження)	112

11	ПОНЕДІЛОК. За шість днів до Свята Оседеця	122
12	За шість днів до Свята Оседеця (продовження)	129
13	За шість днів до Свята Оседеця (продовження)	140
14	ВІВТОРОК. За п'ять днів до Свята Оседеця	157
15	СЕРЕДА. За чотири дні до Свята Оседеця	169
16	За чотири дні до Свята Оседеця (продовження)	186
17	ЧЕТВЕР. За три дні до Свята Оседеця	196
18	За три дні до Свята Оседеця (продовження)	214
19	За три дні до Свята Оседеця (продовження)	224
20	За три дні до Свята Оседеця (продовження)	240
21	П'ЯТНИЦЯ. За два дні до Свята Оседеця	249
22	За два дні до Свята Оседеця (продовження)	257
23	СУБОТА. За день до Свята Оседеця	259
24	Після Свята Оседеця	275

Літературно-художнє видання

СТРЕНКОВСЬКА-ЗАРЕМБА Малгожата

Для молодшого та середнього шкільного віку

Переклад з польської *Ярослави Івченко*
Обкладинка та ілюстрації *Анна Данчишин*
Редактор *Божена Антоняк*

Відповідальний за випуск *Анатолій Івченко*

Підписано до друку 04.08.2021. Формат 84x108/32.

Папір Creamy 60 г. Гарнітура «Петербург».

Умовн. друк. арк. 14,91. Наклад 1500 пр.

Зам. №

Видавництво «Урбіно»

вул. Коновальця, 36, Львів-57, 79057,
тел. 093-917-79-54

e-mail: wydawnictwo.urbino@gmail.com

інтернет-книгарня: www.urbino.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4081 від 02.06.2011 р.

Віддруковано на ПрАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»

Свідоцтво серія ДК № 5454 від 14.08.2017 р.

09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4.

Тел./факс (0456) 39-17-40

E-mail: bc-book@ukr.net; сайт: <http://www.bc-book.com.ua>

Шукайте в книгарнях

У книжці популярної польської письменниці на тебе чекає безліч загадок та багато сміху! Теодор Кефірчик мріє про кар'єру детектива, тому, коли його звинувачують у крадіжці скелета з кабінету біології, він вирішує провести власне розслідування.

Юному детективові допомагає завжди чемний Домінік. У хлопців є кілька версій, і це ускладнює пошуки. А ще їм перешкоджає допитлива Кароліна та двійко неслухів: Малий і Бартусь.

Під час розслідування діти потрапляють у лабеті банди справжніх злодіїв і...

Шукайте в книгарнях

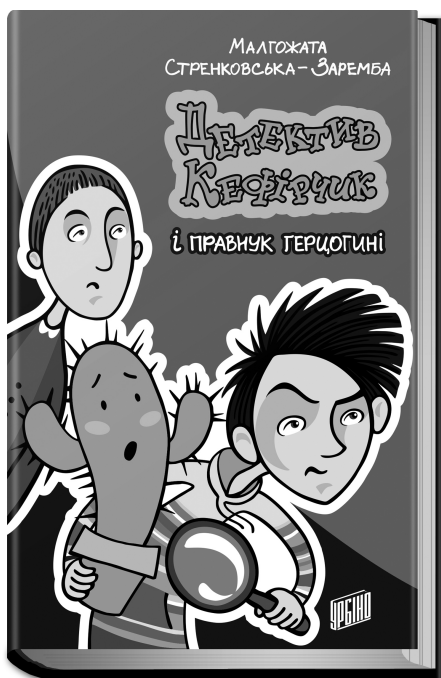

Після успішного розслідування справи зниклого скелета в житті юного детектива Теодора Кефірчика нарешті з'являється довгоочікуваний труп.

Чому охорона не приїхала вчасно? Навіщо вигулювати поводок без собаки й чому це обов'язково робити, коли в тебе канікули? Що шукали зловмисники в будинку ворожки Кассандри та що поєднує її з азартним власником похоронного бюро?

Відповіді на ці та інші запитання героєві допомагає знайти вірний та вічно правильний Домінік, зарозуміла руда Кароліна, а під ногами постійно плутається пара «експресів» (тобто «експертів») – Малий та Бартусь. Буде класно і... страшно!

Шукайте в книгарнях

На носі в юного детектива Теодора Кефірчика та його помічника Домініка — тести, які всі шестикласники складають перед вступом до гімназії. Та хіба можна спокійно готуватися до них, якщо доля підкидає справу, за яку б ухопився будь-який детектив? Навіщо поважній пані Ельжбеті встановлювати сателітарну антену, якщо в неї немає телевізора? Ба більше, під час монтажних робіт господині немає вдома! За цими діями стоять чоловіки, один з яких має... різнокольорові очі. От тільки фірма, яка займається монтажем антен, стверджує, що таких працівників у них ніколи не було...

Шукайте в книгарнях

Що робити одинадцятирічному хлопцеві під час канікул, коли ти ніде не їдеш, батьки постійно зайняті, а найкращий друг знайшов собі іншого, крутішого приятеля? Грати на комп'ютері? Вештатися вулицями? Кататися на велосипеді?

Розраду Філіп знаходить у своїй тітці Агнешки, яка ніколи не ставить зайвих питань і нічого не забороняє. А ще в неї є вільний комп'ютер, за яким вона дозволяє Філіпові просиджувати годинами. Несподівано хлопець відкриває в собі вміння розповідати дивовижні історії. Допмагають йому двоє створінь, Ету й Зо, розумнючий пес Бодек, таємничі вовки і, звичайно, тітка-письменниця, яка повсякчас заохочує Філіпа розвивати власну уяву...

Чудова, тепла й зворушлива розповідь про непрості стосунки підлітків з батьками, дорослішання й про те, як непогамовна фантазія змінює наше життя на краще.